T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BÜYÜKADA NİZAM MAHALLESİ'NDEKİ 19. YÜZYIL KONUTLARINDA CEPHE BİÇİMLENİŞİ

İREM TUTUMLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE KURAMI

DANIŞMAN
PROF. DR. NUR URFALIOĞLU

İSTANBUL, 2018

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BÜYÜKADA NİZAM MAHALLESİ'NDEKİ 19. YÜZYIL KONUTLARINDA CEPHE BİÇİMLENİŞİ

İrem TUTUMLU tarafından hazırlanan tez çalışması 25.06.2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nur URFALIOĞLU

Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Nur URFALIOĞLU

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Prof. Dr. Zeynep Gül ÜNAL

İstanbul Üniversitesi _____

Dr. Öğr. Üyesi Sibel HATTAP

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

ÖNSÖZ

İstanbul'un hemen yanında adeta bir açıkhava müzesi konumunda olmasına rağmen kısıtlı kaynaklarda değinilmiş bir konu olan Büyükada Nizam Mahallesi'ndeki özellikle 19. Yüzyıla ait konutların cephe düzenlemelerini danışmanım Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu'nun önerisiyle tez konusu olarak çalışmaya başladım. Çocukluğumdan beri her yazımı geçirdiğim Büyükada'da bulunan tarihi güzellikleri anlatmak ve belgelemek benim için ayrıca önem taşımaktadır. Bu süreçte bana her sorunumda yardımcı olan, çalışmamda fikirleriyle beni ileriye götüren ve beraber çalışmaktan mutluluk duyduğum Nur Urfalıoğlu'na çok teşekkür ederim. Öğrenim hayatım boyunca bana her koşulda hep destek veren aileme, fotoğraf çekimlerinde ve kaynak araştırmalarımda bana yardımcı olan başta eşim Recep Balcılar olmak üzere yakın çevreme de teşekkürü borç bilirim.

Haziran, 2018

İrem TUTUMLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMA LİSTESİ vi

ŞEKİL LİSTESİ vii

ÇİZELGE LİSTESİ viii

ÖZET ix

ABSTRACT xi

BÖLÜM 1

GİRİŞ 1

1.1 Literatür Özeti 1
1.2 Tezin Amacı 2
1.3 Hipotez 3

BÖLÜM 2

ADALAR VE BÜYÜKADA'NIN GENEL TARİHİ 4

BÖLÜM 3

ADALAR VE BÜYÜKADA MİMARİSİ 12

3.1 İskanın Gelişimi 12
3.2 Toplumsal Yapı 16
3.3 Mimarlık Ortamını Etkileyen Üsluplar 19

BÖLÜM 4

BÜYÜKADA NİZAM MAHALLESİNDE 19. YÜZYIL KONUTLARI 23

4.1 Büyükada Nizam Mahallesi 19. Yüzyıl Konutları - Katalog 26

BÖLÜM 5

NİZAM MAHALLESİ 19. YÜZYIL KONUTLARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ 148

5.1 Plan Özellikleri 148
5.2 Cephe Özellikleri/Cephe Düzenleri 149
5.2.1 Kapılar 150
5.2.2 Pencereler 156
5.2.3 Çıkmalar 160
5.2.4 Çatı Biçimlenişi 162
5.3 Süsleme Özellikleri 163

BÖLÜM 6

GENEL DEĞERLENDİRME 164

BÖLÜM 7

SONUÇ VE ÖNERİLER 174

KAYNAKLAR 176

ÖZGEÇMİŞ 178

KISALTMA LİSTESİ

İBB	İstanbul Büyük Şehir Belediyesi
KVKBKM	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü
TCKVTB	Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı
YTÜ	Yıldız Teknik Üniversitesi
YY	Yüzyıl

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2. 1 Genel Görünüm 4
Şekil 2. 2 Marmara Takımadaları 5
Şekil 2. 3 Melling'in 1815 tarihli gravüründe Büyükada ve etrafındaki adalar 10
Şekil 3. 1 1880 senesinde Nikolaki Kargopulos'un İsa Tepesi'nden çekilmiş Hora'nın manzarası 13
Şekil 3. 2 Débarcadère (rıhtım) vapur iskelesinde yandan çarklı ve kayıklar 14
Şekil 3. 3 Hristos Gazinosu'nda çamların altında kahvelerini içen neşeli gruplar ve eşeklere binmiş gezginler 17
Şekil 4.1 Büyükada'daki Mahalleleri Gösteren Harita 23
Şekil 4.2 Büyükada'da Nizam Mahallesi Güzergah Haritası 26
Şekil 6.1 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Yerine Göre Dağılımı 164
Şekil 6.2 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Sayılarına Göre Dağılımı 165
Şekil 6.3 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Konumlarına Göre Dağılımı 165
Şekil 6.4 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Kapılarının Malzemesine Göre Dağılımı 166
Şekil 6.5 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Kepenk Durumuna Göre Dağılımı 167
Şekil 6.6 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Formlarına Göre Dağılımı 167
Şekil 6.7 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Türlerine Göre Dağılımı 168
Şekil 6. 8 Yılmaztürk Caddesi'nde Bulunan Abdülkadir Efendi Köşkü 169
Şekil 6. 9 Yılmaztürk Caddesi'nde Bulunan Çehreli Köşkü 170
Şekil 6. 10 Yılmaztürk Caddesi'nde Bulunan Usulcuoğlu Köşkü 171
Şekil 6. 11 Yılmaztürk Caddesi'nden Konut Örneği 171
Şekil 6. 12 Kumsal Sokak'ta Bulunan Konut Örneği 172
Şekil 6. 13 Yılmaztürk Caddesi'nde Bulunan Sabuncakis Köşkü 173

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 Prens Adaları yüz ölçüm ve nüfusları 6
Çizelge 5.1 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Girişlerinin Kotlarına Göre Sınıflandırılmasılması..... 151
Çizelge 5.2 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Girişlerinin Cephedeki Konumlarına Göre Sınıflandırılması 152
Çizelge 5.3 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Sayılarına Göre ..... Sınıflandırılması 153
Çizelge 5.4 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Kapılarının Kanat Sayısına Göre Sınıflandırılması 154
Çizelge 5.5 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Kapılarının Malzemesine Göre Sınıflandırılması 155
Çizelge 5.6 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Pencere Formlarına Göre Sınıflandırılması 157
Çizelge 5.7 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Kepenk Durumuna Göre Sınıflandırılması 158
Çizelge 5.8 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Türüne Göre Sınıflandırılması 159
Çizelge 5.9 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Cam Türlerine Göre Sınıflandırılması 160
Çizelge 5.10 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Çıkmalarına Göre Sınıflandırılması. 161
Çizelge 5.11 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Çatılarına Göre Sınıflandırılması 162

ÖZET

BÜYÜKADA NİZAM MAHALLESİ'NDEKİ 19. YÜZYIL KONUTLARINDA CEPHE BİÇİMLENİŞİ

İrem TUTUMLU

Mimarlık Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nur URFALIOĞLU

Tarih boyunca İstanbul'un hemen yanıbaşında olmasına rağmen ikinci planda tutulan adalar 19. yüzyıl ile birlikte canlanıp gelişmeye başlamış ve yavaş yavaş bugünkü görünümüne kavuşmuştur. Sürgün ve inziva yeri olmaktan kurtulan adalar ilk kimliklerini sayfiye yeri olarak kazanmıştır. Bu durum adalarda bulunan evlerin mimari özelliklerini ve yapılaşmasını etkilemiştir. Üstelik burada çalışan mimar ve kalfaların gayrimüslim ağırlıklı olmaları Osmanlı – Türk Mimarisi'ne batılı üslupların dokunuşlarını kazandırmıştır.

İstanbul Adalar'ı içerisinde Büyükada, söz edilen mimari örneklerinin yoğunluğu ve üsluplarının çeşitliliği açısından diğer adalara göre farklıdır. Günümüzde tarihi yapılarla çevrelenmiş bir sokak ve tarihi bir meydan görmek, artık çok ender bir durumdur. Bu açıdan da Büyükada dokusunu koruyabilmiş örnek tarihi yerleşimlerden biridir. Araştırma kapsamında Büyükada'ya öncelik verilmesinin başlıca nedenlerinden biri de budur. Adaların tarihi değerleri, korunabildiği ölçüde gelecek kuşaklara aktarılabilecektir.

19. yüzyılın sonlarında deniz ulaşımının gelişmesiyle Adalar'ın yeni, canlı bir ilgi alanı haline geldiği ve Batı etkili eklektik, neoklasik tavırların Adalar'da çok geniş uygulama alanı bulduğu görülür. Bunlar arasında büyüklük sıralamasında birinci olan Büyükada tezimin çalışma alanını oluşturmaktadır.

Bu tez çalışmasının amaçları arasında, Büyükada'nın özgünlüğünü koruyan en önemli mahallelerinden Nizam Mahallesi'nin 19. yüzyıl konutlarının tespiti en başta gelmektedir.

Ayrıca Büyükada'da korumaya değer olan, dönem özelliklerini yansıtan konutlar çeşitli başlıklar altında incelenecektir. Envanteri oluşturulan evler arasından özelliklerini büyük ölçüde korumuş olanlar detaylı bir biçimde incelenecektir. Söz konusu olan bütün bu evler malzeme ve teknik, plan tipleri, cephe düzenleri, bezeme gibi alt başlıklar altında sınıflandırılmaya çalışılacaktır. Sonuç olarak Büyükada mimarisi değerlendirilerek geç dönem Osmanlı konut mimarlığı içindeki yerine ilişkin tespitler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Prens Adaları, Büyükada, Adalar, Mimari, Ondokuzuncu Yüzyıl, Cephe

ABSTRACT

FACADE ORGANIZATIONS OF THE 19TH CENTURY HOUSES ON THE NIZAM REGION OF BÜYÜKADA

İrem TUTUMLU

Department of Architecture

MSc. Thesis

Adviser: Prof. Dr. Nur URFALIOĞLU

Even though it is very close to Istanbul throughout the history, Princess Islands that have been always on the second plan began to revitalize with 19th century and gradually attained its current appearance. The islands gained their first identity of summer place after surviving being the place of exile and seclusion. This of course has affected the architectural character and structure of the houses on the islands. Moreover architects and workers working here predominantly being non Muslim added western touches to Ottoman Turk architecture.

Among the Istanbul Islands, Büyükada is different from the rest of them in terms of the density of the mentioned architectural examples and the variety of styles. Nowadays it is very rare to see a street and historical place surrounded by historical structures. From this point Büyükada is also one of the examples of historical settlements that protected its structure. These are the main reasons why Büyükada is given the main priority in this research. The islands will be able to transfer their historical values to the next generations as long as they are protected.

With development of sea transportation in the late 19th century, the islands became a new, vibrant area of interest and western influenced eclectic, neo-classical features

can be found in a great deal of practices on the islands. Büyükada which is the biggest among all the islands, forms the study source of my thesis.

The aim of this thesis includes the short geography of Büyükada, history, the development of settlement in Büyükada and the factors that guide the architecture of Büyükada. Furthermore, the houses which are worth protecting and showing the period characteristics will be examined under several titles. The ones that protected their characters mostly will be examined in detail. Those mentioned houses will be subcategorized such as material and technic, plan types, facade arrangement, patterns. In conclusion architecture of Büyükada will be evaluated and determinations will be done about the position/location/structure of late Ottoman house architecture.

Keywords: Prince islands, Buyukada, Islands, Architectural, Nineth Century, Facade

BÖLÜM 1

GİRİŞ

"Napoli'nin Capri'si ve Ischia'sı var, Konstantinopolis'in ise Adalar'ı. Napolitenler körfezlerini süsleyen mücevherlerden ne kadar gurur duyarsa da bu, Rumlar'ın Marmara Denizi'nin girişindeki büyüleyici silüetlerini uyandıran, ahenk ve zevkin mekanları, etkileyici Adalar'ından duyduğu kadar değildir. Dünya üzerinde çok az yer, imparatorluk sarayının ihtişamından koparılıp bir imparatorluk manastırında bir hücrenin derinliklerine fırlatılan prens ve prenseslerin ıstıraplarına bu kadar çok şahittir[1]."

1.1 Literatür Özeti

Tarih boyunca İstanbul'un hemen yanıbaşında bulunan Prens Adaları ilk başlarda sürgün ve inziva yerleri olarak ünlense de, 18. yüzyılda başlayan düzenli vapur seferleri ve 19. yüzyılda yaşanan gelişmeler ile birlikte, çoğunlukla gayrimüslimlerin tercih ettiği, çeşitli mimari üslupların birarada gözlemlenebileceği bir sayfiye yeri olarak anılmaya başlamışlardır. Bugün ise birbirinden güzel köşkleri ve aynı zamanda tarihe yenik düşmemek için direnen, koruma bekleyen mimari eserleriyle Büyükada bütün bu tarihi birikimine rağmen çok fazla çalışılmamıştır. Bu bağlamda gezginlerin kaleme aldıkları notlar, zamanında yapılmış çeşitli gravürler incelenerek çalışmanın alt yapısı oluşturulmaya başlanmıştır. Akillas Millas'ın yazmış olduğu "Büyükada, Prinkipo, Ada-ı Kebir" isimli eserinden adaların ve Büyükada'nın genel tarihi hakkında, Pars Tuğlacı'nın yazmış olduğu "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" isimli eserinden ise Büyükada'da bulunan yapıların geçmiş sahipleri ve mimari özellikleri hakkında yararlanılmıştır. İstanbul 5 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi'nden incelenen

dosyalarda yapıların geçmişten günümüze süregelen durumları hakkında fikir sahibi olunmuştur. Bütün bunların derlenmesiyle Büyükada Nizam Mahallesi'nde seçilmiş olan 19. Yüzyıl mimari özellikleri korunmuş 30 adet yapı incelenerek bir katalog çalışması yapılmıştır.

1.2 Tezin Amacı

"Büyükada Nizam Mahallesi'ndeki 19. Yüzyıl Konutlarında Cephe Biçimlenişi" adlı çalışmanın amacı Büyükada'da günümüzde de varlığını sürdüren, özellikle Nizam mahallesinde yoğunlaşan ve belirli bir dönemin karakteristik özelliklerini taşıyan sivil mimari örneklerini tespit etmektir.

Bizans döneminde Adalar, küçük balıkçı köylerinin yanı sıra, imparator, komutan ve önemli din adamlarının sürgün edildiği manastırlarla çile doldurma yerleri olarak tarihte önemli bir yere sahiptirler. Osmanlı döneminde bu özelliğini yitiren Adalar'da 1846 yılında düzenli vapur seferlerinin konması ve 1839 Tanzimat Fermanı ile gayrimüslim Osmanlı zengin sınıfının bir takım haklar elde etmesiyle yazları sayfiye yeri olarak buraları tercih etmeleri sonucu canlılık yeniden başlamıştır. Avrupa burjuvazisine özenen bu kesim adalarda köşkler yaptırmaya başlar. 1856'daki Islahat Fermanı ile adalarda yapılaşma süreci hızlanır. Bugün adalarda bulunan yapı stoğunun hemen hemen tümü 19. Yüzyıldan günümüze kadar inşa edilmiş olanlardır.

Hasan Kuruyazıcı ,'Adalar, Binalar, Mimarlar' kitabında adaların mimari kimliğini oluşturan binalar hakkında şu bilgileri vermektedir: "Adalar'da da konutların çoğunun içinin havalanması düşünülmüş, bazılarında bunu sağlamak için, iki yanı da dışa sarkan salonlarıyla "karnıyarık" plan uygulanmıştır. Üslup değerlendirmesini sadece cephelere bakarak yaptığımızda ise bu konuda birkaç davranışın öne çıktığı görülür. Bunlardan biri eklektik, yani seçmeci tutumdur ve birçok mimari üsluptan derlenmiş çeşitli öğelerin aynı binada biraraya getirilmesinden oluşur. Adalar'daki eski konutların çoğu da böyle sınıflandırılabilir. Neo-grek ya da neo-klasik binalar ise belirli bir kişisel yorum içinde, tek bir klasik üslubun uygulandığı örneklerdir. Art-nouveau, Art-deco ve Milli Mimari üsluplarının, çok az sayıda da olsa başarılı örnekleri vardır. Bunların hepsi 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başı binalarıdır [2].

1.3 Hipotez

“Büyükada Nizam Mahallesi’ndeki 19. Yüzyıl Konutlarında Cephe Biçimlenişi” adlı çalışmaya başlarken; adanın önemli mahallelerinden biri olan Nizam Mahallesi’nde özgünlüğünü korumuş olan evler tespit edilmiştir. Başta Büyükada olmak üzere Prens Adaları hakkında yazılmış olan kaynaklar taranmış ve adanın tarihi, coğrafi ve sosyo-kültürel kimliği çerçevesinde bir metin hazırlamaya başlanmıştır. Adalar Belediyesi Arşivi’nden katalogta bulunan konutların projeleri incelenmiştir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul 5 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü’nden yapılara ait arşiv fotoğrafları ilgili dosyalardan toplanmıştır. Altında kaynağı belirtilmemiş olan fotoğraflar tarafımca çekilmiştir. Nizam mahallesinde yoğunlaşan ve bugüne kadar varlıklarını devam ettirebilmiş nitelikli 30 adet konut; kurul arşiv dosyalarında bulunan geçmiş fotoğrafları, Adalar Belediye arşivinde bulunan mimari projeleri ve günümüzde çekilmiş fotoğraflarıyla bir katalogta toplanarak güncellenerek kayıt altına alınmıştır.

BÖLÜM 2

ADALAR VE BÜYÜKADA'NIN GENEL TARİHİ

İstanbul'un güneydoğusunda, Marmara kıyısı açıklarında, beşi büyük dördü küçük olmak üzere toplam dokuz adadan oluşan Marmara Takımadalarının en büyüğü olan Büyükada; 40°52'18"K-29°07'36"D koordinatlarında bulunmaktadır. 5.4 km^2 yüzölçümüne sahip olan adanın; uzunluğu yaklaşık 4.3 km., genişliği ise 1.3 km.'dir [3]. Bu adalar grubu Kınalıada, Burgazada, Heybeliada, Büyükada, Sedefadası, Yassıada[1], Sivriada, Tavşanadası ve Kaşıkadası'ndan oluşmaktadır (Şekil 2.1 ve Şekil 2.2).

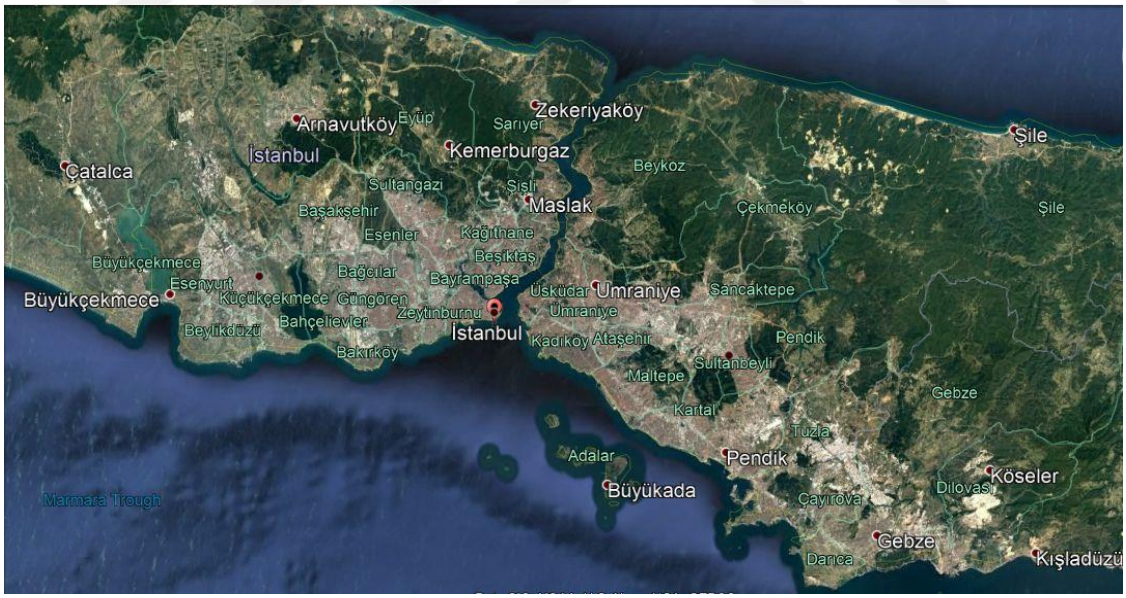

Şekil 2.1 Genel Görünüm [4]

[1] Yassıada'nın ismi 08.11.2013 tarihli İstanbul İl Genel Meclisi kararıyla "Demokrasi ve Özgürlük Adası" olarak değiştirilmiştir.

Şekil 2.2 Marmara Takımadaları [4]

Adalardan Büyükada, Heybeliada, Burgazada ve Kınalıada iskâna açık; Yassıada, Sivriada ve Tavşanadası boş durumdadır. Sedefadası ise, 1850 yılında Sultan Abdülmecid tarafından, kardeşi Atiye Sultan'ın eşi ve dönemin Tophane-i Amire Müşiri olan Damat Fethi Ahmed Paşa'ya hediye edildiğinden, üzerinde yerleşim olmakla birlikte, kendisinin mirasçılarına ait bir özel mülk statüsündedir [5].

Bu takımadalar içerisinde Büyükada 5.4 km^2 yüzölçümüyle en büyük, Tavşanadası ise 0.031 km^2 yüzölçümüyle en küçük ada konumunda bulunmaktadır (Tablo 2.1). Adalar Belediyesi resmi internet sitesinde bulunan 2016 yılı nüfus sayım oranlarına bakıldığında; Büyükada'nın 7394 kişi ile en kalabalık ada olduğu görülmektedir. Bu sayım kışın ikamet eden insan sayısını göstermekle birlikte, yaz mevsiminde yazlıkçıların da gelmesiyle sayı artmaktadır. Büyükada'dan sonra Heybeliada 3757 kişi ile en kalabalık ikinci adadır. Kınalıada ve Burgazada'nın nüfusları ise sırasıyla 1905 ve 1422'dir (Çizelge 2.1).

Büyükada topoğrafyasında, kuzey-güney yönünde uzanan iki yüksek tepe bulunmaktadır. Bunlardan kuzey bölümündeki en yüksek tepe İsa Tepesi (Hristos Tepesi) 163 metre, daha güneydeki Tepeköy (Nevruz Tepe) ise 145 metredir. Güney bölümünde ise, adanın en yüksek noktasını oluşturan Yüce Tepe (Aya Yorgi) 202 metre yüksekliktedir. Yüce Tepe'nin hemen güneyinde yer alan yüksek kesim ise Güvercin Mevkii olarak tanımlanmaktadır. Adanın batı yönünde daha fazla girinti çıkıntılar

görülür, bu çıkıntılardan en önemlisi adanın kuzey-güney doğrultusunun hemen hemen yarısında denize uzanan Dil Burnu'dur [6].

Kuzeydoğu sahilleri meskûn olup, çam ormanlarının kapladığı tepeler ve yamaçlar güneybatıya doğru uzanmaktadır. 22 Ocak 1888'de, II. Abdülhamid'in emriyle Yücetepe etrafında açılan beş kilometrelik çevre yolu ile adanın "Büyük Tur"u on iki kilometreyi aşmaktadır. Adanın takriben üçte birini çam ormanları, diğer kısımlarını ise, bugün terkedilmiş olan bağlarda kendiliğinden biten, Akdeniz'in klasik bitki örtüsü makiler kaplamaktadır [7].

Çizelge 2.1 Prens Adaları yüzölçüm ve nüfusları

Türkçe İsmi	**Rumca ismi**	**Yüzölçümü**	**Nüfus (2016)**
Büyükada	Prinkipo	5.4 km²	7394
Heybeliada	Halkitis	2.5 km²	3757
Burgazada	Antigoni	1.5 km²	1422
Kınalıada	Proti	1.3 km²	1905
Sedefadası	Antirovithos	0.33 km²	Önemsiz Miktarda
Kaşıkadası	Pita	0.057 km²	Yok
Yassıada	Platy	0.10 km²	Yok
Sivriada	Oksia	0.092 km²	Yok
Tavşanadası	Neandros	0.031 km²	Yok

Antik dönemde adalardan; "Demonisia", "Halkın Adaları" adlarıyla bahsedilmektedir[3]. Aristoteles, adaları 'Kadıköy'ün Adaları', Thomas Allom 'Ruh Adaları', ünlü tarihçi Hammer 'Evliya Adaları', Deiher 'Keşiş Adaları' diye adlandırmışlardır [8]. Ayrıca Bizans imparator, imparatoriçeler, komutan ve önemli din adamlarının sürgün edilmesi nedeniyle "Prens Adaları" olarak anılmıştır. Devrin vakayınamelerine göre, 6. yüzyılda ada İmparator II. İustinos'un mülkiyetindedir. E. Mamboury, Kedrinos'a atfen, İustinos Kuropalatis'in, söz sahibi olduğu Büyükada'nın limana yakın bir yerinde, bir saray ve bir manastır inşa ettiğinden söz eder. Leon Gramatikos ve Theofanis "İustinos Kuropalatis kendi mülkü olan Büyükada'da da bir

saray inşa ettirmiştir." demektedirler. Bu olayla birlikte ada "Prensin Adası" olarak adlandırılmaya başlanmıştır [7]. Daha sonra takımadaların tamamı Pringiponisos, Prenslerin Adaları olarak anılmaya başlamıştır. İstanbul'un fethiyle birlikte Osmanlı Türkleri adalara, çok sayıda bulunan manastırlar sebebiyle "Papaz Adaları" adını vermişlerdir. Özellikle demir madeniyle karışık toprağın kayalara kırmızı bir renk vermesinden dolayı Büyükada'ya "Cezire-i Surh" yani "Kızıl Ada" da denmiştir [7]. Yine aynı eserde; Evliya Çelebi Seyahatname'sinde 1641 yılının adasını "Ada-i Kebir" adıyla anlatmaktadır.

Bizans imparatorluğu öncesi kaynakların kısıtlı olması sebebiyle, Adalar tarihiyle ilgili en eski yaşam belirtisi Helenistik döneme aitse de, bu dönemle ilgili hiçbir belge günümüze ulaşamamıştır. Bu konuda Akillas Millas "Büyükada, Prinkipo/Ada-i Kebir" adlı kitabında 'Adanın antik devri tarihçesi araştırmacı ve bilim adamları tarafından genellikle "karanlık" ve "kanıtlanamamış" olarak belirtilmektedir. İlk kez M.Ö. 4. yüzyılda Aristoteles, Halkidona Adaları ve Dimonsios'tan Şahane Bilgiler başlıklı eserinde söz etmekte, orada bulunan mavi bir madeni hrysokola'yı (krizokolu) ve bakır ocaklarını anlatmaktadır.' şeklinde ifade eder [7].

Bizans öncesi döneme ait Prens Adaları'na dair bilgiler az olmakla birlikte, bu durum Bizans egemenliği altında kaldıkları on bir yüzyıl boyunca da çok fazla değişmemiştir. Tarih boyunca Konstantinopolis'i işgal etmek için savaşan çeşitli ordular başta Büyükada olmak üzere Prens Adaları'nı talan ettiklerini bugün çeşitli kitap ve kaynaklardan öğrenmekteyiz. Akillas Millas kitabında bu talanlar ve saldırılar sonrasında devam eden olayları şu satırlarla özetlemektedir: "İmparator Konstantinos V. Koprominos devrinde ünlü birçok manastır askeri kışla ve toplama kamplarına dönüştürüldüğünden, keşişler tecavüzlerden ve hakaretlerden kurtulmak için İstanbul'a yakın manastırları terk ederek uzak yerlere, ta Sicilya'ya sığındılar. Bu ayrılışın sonucu olarak Prens Adaları'nın boşalmış olması ve ikona yandaşı ideolojilerini açıklamaya cesaret edenlerin sürgün yeri olarak kullanılması akla yakın sayılabilir [7]."

Büyükada başta olmak üzere Prens Adaları'ının geçmiş zamanlarda kabul edilmemiş ya da kurtulmak istenmiş önemli devlet ve din adamlarına ev sahipliği yaptıkları görülmektedir. Sürgün yeri olarak anılmalarının sebepleri olarak adalara ulaşımın

zorluğu, gözden uzak olmaları ve zorlu yaşam şartları sayılabilir. Bir sürgün yeri olarak kullanılmasının yanı sıra 12. yüzyılda Büyükada, imparator ve aristokrat sınıfın sayfiye yeri olarak da tanınmaktaydı. İlk yerleşim yeri olan Karies Bölgesinde (bugünki Maden Mahallesi[1]) ve Aya Nikola koyunda yaşayan balıkçıların yanı sıra, çam ormanları ve yerleşimden uzak tepelerde de keşişlerin hayatlarını sürdürdükleri bilinmektedir. Büyükada'nın tarihçesi hakkında en çok bilgiye ulaştığımız Akillas Millas'ın Büyükada kitabı'nda şu sözlerle devam eder: "Art arda uğradıkları şiddetli saldırılara rağmen, Büyükada halkının Kariye'deki küçük beldelerini terk etmedikleri, ancak bir kısmının Konstantinopolis'in karşısında bulunan, Ada'nın kuzey sahillerine göç ettikleri bilinmektedir. O mevkide, bazı tahkimat ve burçlarda, imparatorun düzenli nöbet tutan askerleri vardı. Bu tahkimat harabeleri, 19. yüzyılın sonlarına kadar, Paleologos hanedanının o çok huzursuz devrinden kalmıştır [7]."

İstanbul kuşatılması sırasında zayıf ve savunmasız olan Prens Adaları savaşmadan teslim olarak Osmanlı yönetimine geçmişlerdir. Fetihten sonra terk edilen ve ıssızlaşan Byükadaya Karadeniz sahil köylerinden Rum ailelerin yerleştirildiği bilinmektedir. Ayrıca Ankara Üniversitesi arşivlerinde bulunan Hudutname kayıtlarında, 1545 yılında "Cezire-i Surh" ve "Kızıl Ada"dan, 16. Yüzyıl ortalarında ise Büyükada'da "Kariye-i Rumiyan", "Kariye-i Kariye" ve "Kariye-i Serifiyan" isimli üç yerleşim yeri olduğundan bahsedilmektedir. Bu sonuncusu büyük ihtimalle Nizam mevkii civarındadır. "Kariye-i Rumiyan ise yeni gelişmekte olan, fetih sonrasının bir iskân yeri olup, bugünkü esas yerleşim bölgesinin nüvesini teşkil etmektedir [7]."

İstanbul ile arasındaki deniz, adaları şehri perişan eden veba salgınlarına karşı korurken, çetin geçen soğuk kış şartlarında ise ana karayla ilişkisinin tamamen kesilmesine neden olmaktaydı. Adaların insanları cezbeden ama aynı zamanda da ürküten bu özelliği günümüzde de hala önemini korumaktadır. Hatta 1562'de yaşanan veba salgını sonucu halk korunmak maksadıyla Prens Adalarına kaçmıştır. 1620 salgınında devlet merkezi terk edilirken, yabancı elçiler kaçmak için adaları tercih

[1] "Maden bölgesi, Maden semtinin sonunda bulunan Karacabey yöresindeki vadide yer alan, Büyükada'nın ilk yerleşim yeri olan Kariye (Karya) ismindeki bir balıkçı köyü olarak ifade edilen yörede oluşmuştur [5]."

etmişlerdir. 1621 kışında yaşanan ağır kış şartları sonucu Boğaz'ın donması ve Marmara Denizi'nde yüzen buz dağları adalara ulaşımı tamamen kesmiştir.

17. yüzyıl başlarında Kariye-i Rumiyan yani Hora bölgesi adanın esas yerleşim merkezi olarak sayılmaktadır. Evliya Çelebi'ye göre bu bölge kiliseler, bağlar, bahçeler, köy ve sahillerdeki balıkçı dalyanlarıyla birlikte yaklaşık iki yüz evlik bir yerleşim bölgesi olarak tasvir edilmiştir.

"Maden Mevkii"nde bulunan Osmanlı kayıtlarında "Batmış Kilise" olarak adlandırılan Aya Nikola ve yöresinde 1889 yılında yapılması kararlaştırılan arkeolojik çalışmalara henüz başlanmamıştır.

Bu bilgiler dışında 19. Yüzyıla kadar Adalar hakkında kesin bilgilere ulaşılamamaktadır. Bu durum adanın İstanbul'un yanı başında olan ama ulaşılması zor yönünün yanı sıra, aslında istenmeyenlerin ya da gözden uzak olmak isteyenlerin yaşamayı tercih ettiği bir yerleşim yeri olmasıyla açıklanabilir. Tarih boyunca seyyah ve sanatçıların ilgisini çeken adalar, kimi zaman gravürlere kimi zaman da seyahat notlarına konu olmuşlardır. Giacomo Francesko Camocio ve Braun et Hogenberg 16. yüzyılda, Cosimo Comidas di Carbognano, Ferdinand Bauer ise 18. yüzyılda gravürlerinde Büyükada ve Prens Adaları'nı konu olan sanatçılar olarak sayılmaktadırlar. 19. yüzyıla gelindiğinde ise Melling gravürleri gerek adaların coğrafi ve tarihi konumları, gerekse adalarda yaşayan insanların gündelik hayatlarını yansıtan önemli bir kaynak olarak görülmektedir (Şekil 2.3).

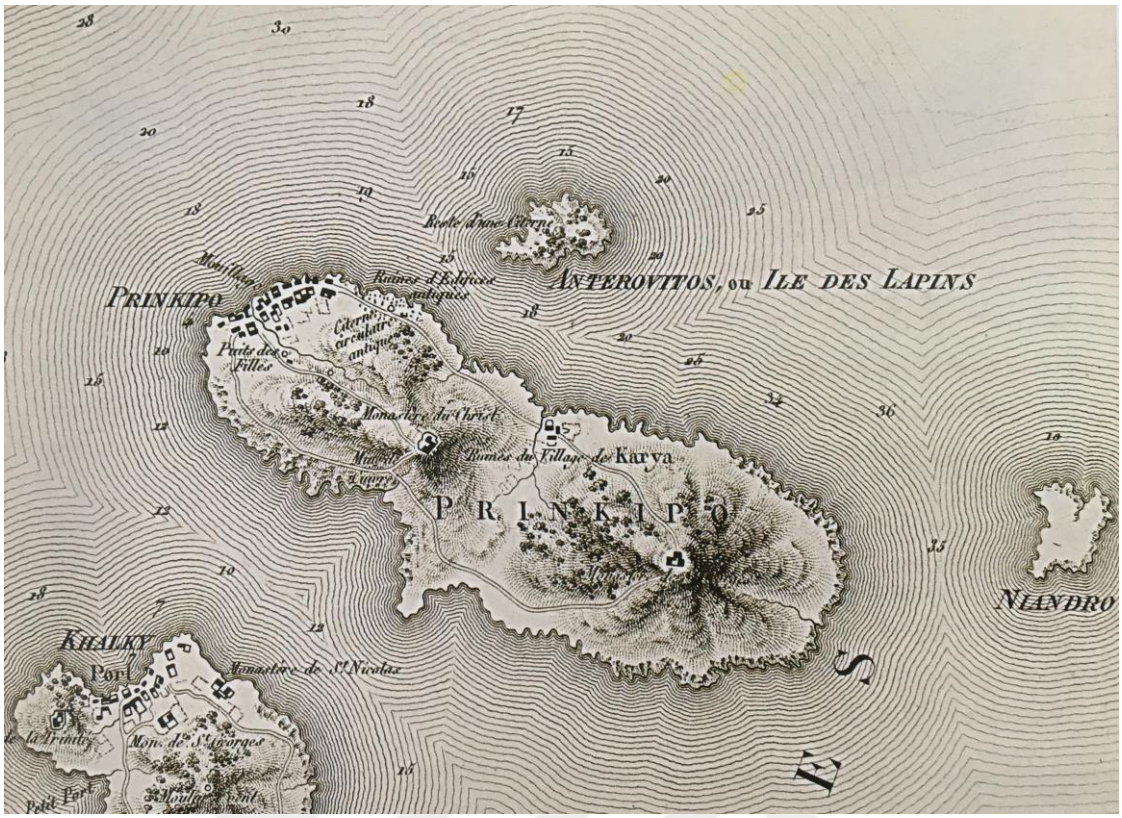

Şekil 2.3 Melling'in 1815 tarihli gravüründe Büyükada ve etrafındaki adalar [7]

1846 yılında hizmete giren vapurlar, adaların giderek değerlenmesi ve yerleşmenin çoğalması sonunda Müslüman Osmanlı kesiminin de dikkatini çekmiştir.

19. yüzyılın başlarında ise, yerleşim yeri kuzeydoğudaki sahil şeridinde, Rum cemaatinin toplandığı Aya Dimitri Kilisesi ve etrafındaki mahallelerde gelişmektedir.

Skarlatoz Vizantios'un yazdıklarına bakılırsa: "O adaların, özellikle Prinkipo'nun, otuz kırk yıl önceki değil, on beş yıl önceki (1850) halini hatırlayanlar, her yıl şehrin gürültü ve dertlerinden kaçarak, çıplak doğanın yabani fundalıkları arasında buldukları hoş yalnızlığı ve dinginliği boşuna arayacaklardır. Prinkipo ve Halki'yi her ırktan, soydan, dinden ve dilden binlerce insan istila etmiştir. Bugün şehirli, buharla hareket eden paletler üstünde adaya ulaşırken, büyük şehirde geride bıraktığı aynı kalabalığa, aynı gürültüye, aynı hayat tarzına rastlamaktadır. Aradaki fark büyük masraflara katlanması ve daha lüks bir hayata kavuşmasıdır. O kadar ki, maytapların kükürt dumanı yüzünden daha boğucu bir duman teneffüs etmektedir [7]." 1850 yılından sonra Adalar'da yüzyılın özelliklerine bağlı olarak konak ve köşkler yaptırılmaya başlanmış, mevcut kilise ve manastırlar onarılmıştır [9]. "1861'de Padişah Abdülaziz dönemince Keçecizade Fuat

Paşa'nın birinci sadrazamlığı sırasında ilk defa Adalar'da "Yedinci Daire-i Belediye" adı altında Belediye teşkilatı kurulmuş ve merkezi Büyükada olmuştur [9].

Meydana gelen mimari, bütünün önem ve özelliğinin korunması ve gelecek nesillere bozulmadan devredilmesi amacıyla 1976 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile sit alanı ilan edilmiş, 1984 yılında ise Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 31/03/1984 tarih ve 234 sayılı kararıyla tarihsel, doğal ve kentsel sit olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM 3

ADALAR ve BÜYÜKADA MİMARİSİ

3.1 İskânın Gelişimi

Büyükada'da Kariye-i Kariye olarak kayıtlara geçen ve Karies olarak bilinen en eski iskân yeri Büyükada Kadınlar Manastırı ile demir ocakları civarında bulunmaktadır. "Bu bölge, fetihten sonra tedricen terk edilmiş bir Bizans köyüdür [7]." 16. yüzyılın sonunda bölge tenhalaşmış ve merkez kuzeydoğuda bulunan Hora (Kariye-i Rumiyan) bölgesine doğru kaymıştır. Hora bölgesi bugün Çınar Meydanı, Aya Dimitri Kilisesi ve Kumsal mevkii arasında yer almaktadır. İlk yerleşim bölgesi olan Kariye ve Hora bölgeleri bugün Maden Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadırlar. 19. Yüzyıla gelindiğinde Hora bölgesi Macar'a (bugünkü saat meydanı ve çevresi) doğru uzanarak yavaş yavaş bugünkü halini almaya başlamıştır. Akillas Millas'ın "Büyükada, Prinkipo/Ada-i Kebir" isimli kitabında paylaştığı 1880 senesinde çekilmiş olan Hora'ya ait fotoğraf, Ada'nın en eski fotoğrafı olarak kabul edilmektedir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 1880 senesinde Nikolaki Kargopulos'un İsa Tepesi'nden çekilmiş Hora'nın manzarası [7]

Bugün ise yerleşim Ada'nın kuzey yönünde yer almaktadır. Bu bölge İsa (Hristos) Tepesi'ne kadar varmaktadır. Adanın doğal eğimine paralel olarak gelişen yerleşme sonucu tüm yollar organik yapıda oluşmuştur ve yol güzergâhlarında çıkmaz sokaklara rastlanmaktadır. Ada'da yapı parselleri çoğunlukla geniş olmakla birlikte, iki farklı yerleşme biçimi görülmektedir. Bitişik nizam yerleşmeler çoğunlukla adanın sahil kesiminde ve bahçeli sıra evlerden oluşmaktadır. Bu yapılar dar cepheli ve genellikle iki veya üç kattan oluşmaktadır. Ayrık nizam yerleşmeler ise, İsa Tepesi ve Yüce Tepe'nin yamaçlarına kadar devam etmektedir. İki veya üç katlı bu yapılar geniş bahçeler içinde, batının eklektik üslup etkilerini taşıyan ve Ada'nın 19. yüzyıl yapı stoğunu oluşturan köşk ve yalılardır. Ada'da yerleşim, Dilburnu'na kadar uzanan, çalışmanın da inceleme bölgesini oluşturan Nizam Mahallesi'ndeki geniş bahçeli köşkler ile son bulmaktadır. Ada'nın güneyinde yerleşim bulunmamaktadır, bu alan adanın bitki örtüsünü oluşturan maki ormanları ve dik kayalıklarla kaplıdır.

1851 yılında düzenli vapur seferlerinin başlamasıyla, dönemin kent yaşamının etkileri de Adalar'a ulaşmaya başlamıştır. Akillas Milas'ın kitabından alınan fotoğrafta vapur iskelesine yanaşmış yandan çarklı ve kayıklar dönemin ulaşım araçları olarak görülmektedir (Şekil 3.2). Başlarda sayfiye amaçlı ve mevsimsel görülen nüfus artışları zaman içinde Adalar'nın yerel kimliğini oluşturmuştur. Bu değişim yapı üretimini arttırmakla birlikte çeşitlenmesini de sağlamıştır. Bu büyümede Adalar'ın idari merkezi Büyükada olmuştur. 1867 yılında Adalar, İstanbul'un bir kazası sıfatını almış, 1872 yılında ise kaymakamlık olmuştur [3].

Şekil 3.2 Débarcadère (rıhtım) vapur iskelesinde yandan çarklı ve kayıklar [7].

1894 depreminin binalarda tahribata yol açmasıyla halk buraları terk ederek Boğaziçi'ndeki sayfiye yerlerine yönelmiştir. Ancak mimari ve sosyal hayattaki bu olumsuz etkilerin yanı sıra kentsel düzenleme ve yenilenmelere de hız verilmiştir. İlk kaldırımların döşenmesi, Büyükada ve Heybeliada'da mahalle düzeninin gerçekleşmesi bu döneme denk gelmektedir. Adada yaşanan bu hızlı gelişme karşısında çevre ve ormanlık alanların korunması için birtakım önlemler de alınmıştır. Özellikle ev ve dükkan sahiplerinin kendi binalarının önlerini temiz tutmaları ve ormanlık alanda ağaç kesilmemesi konularında ağır yaptırımlar olduğu bilinmektedir. Ayrıca yazlıkçıların ağırlıklı olarak yaşadıkları bölgelerin temiz ve geceleri ışıklandırılmış olduğu, yerlilerin

yaşadığı iç kesimlerin ise bakımsız ve pis oldukları tasvir edilmiştir. Ahşap evlerin kabusu olarak görülen yangınlardan sonra ise dayanıklı kagir evlerin yapılmasının öngörüldüğü ancak, mülk sahiplerinin ekonomik yetersizliklerinden dolayı binaların iç kısımlarında ahşap kullanımına izin verildiği Osmanlı kaynaklarından anlaşılmaktadır.

“Son senelere kadar Aya Dimitri Kilisesi’nin zengin, fakat bugün sorumluların ilgisizliği yüzünden dağılmakta olan arşivinde muhafaza edilmiş bir “kadastro defteri”nde, o günlerde Ada’da mevcut olan 1127 gayrimenkul ve bunların sahipleri kayıtlıydı. Bu belgenin üzerinde tarih yoktur, ancak büyük ihtimalle 1880-1890 senelerine aittir ve Büyükada İhtiyar Meclisi tarafından düzenlenmiştir. Bu gayrimenkullerin 906’sı ev, 205’i dükkan ve imalathane olarak kayda geçmiştir. Ayrıca iki otel, iki han, altı fırın, bir hamam ve bir fabrika vardır. Sahiplerine gelince, 933’ü yerli ve yazlıkçı Rum, 194’ü ise “yabancı”dır. Yabancıların ise 99’u Katolik Levanten, 49’u Ermeni, 31’i Türk, 12’si Musevi ve 2’si Süryani olarak kaydedilmiştir [7].”

Yaşanan bu hareketlilik; yapı üretiminde gerekli olan iş gücü ve maddi kaynakların sınırlandığı 1. Dünya Savaşı ve devamında gerçekleşen Kurtuluş Savaşı’na kadar devam etmiştir. Savaş döneminde geri plana itilerek unutulan Adalar’ın durağan dönemi Cumhuriyet’in ilk yıllarında da devam etmiştir. 1917 Rus Devrimi’nden kaçan soyluların Adalar’a yerleşmesi ve 1930’larda dönemin politikacılarının ilgisiyle Adalar eski hareketli günlerine geri dönmüştür. 1950’li yıllarda artık Adalar’a düzenli su ve elektrik verilmeye başlanmıştır.

1949 yılında gerçekleştirilen kısmi gelişme planlarıyla birlikte imar çalışmaları detaylandırılmış ve 1957’de Büyükada, 1958’de Heybeliada için gelişme planı tamamlanmıştır. 1960-70’li yılların gergin politik ortamı Adalar’daki nüfus artışını olumsuz etkilemiş ve akabinde aldığı göçlerle Türk nüfus oranını arttırmıştır.

3.2 Toplumsal Yapı

Tarih boyunca İstanbul'da Müslüman kesim Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, Latinler, Bulgarlar gibi nice etnik azınlık ile birlikte yaşamıştır. Bu coğrafyayı paylaşan bu kesimler, gündelik hayata dair alışkanlıklarını, gelenek ve göreneklerini, başarılarını, eksiklerini, becerilerini de paylaşmışlardır (Şekil 3.3). Aynı zamanda kendi farklılıklarıyla ortaya koydukları eserler ile kültürel mozaiğin çeşitli renklerini de oluşturmuşlardır. Olaylar ve zaman karşısında bir kısmı ortadan kaybolurken, bazıları ise yaşamak, yaşatmak için mücadele vermektedir.

Adalardaki en eski yaşam belirtisi Helenistik dönemi işaret etmekle birlikte, bu döneme ait herhangi bir bilgi kayıt altına alınmamıştır. Bizans döneminde ise, Burgazada, Heybeliada ve Büyükada'da çoğunluk Rum balıkçı ve denizci ailelerden oluşmaktayken, Kınalıada'da çoğunluğu Ermeniler oluşturmaktadır. Osmanlı dönemiyle birlikte yabancı diplomat ve iş adamlarıyla Adalar'da Türk ve Musevi nüfus da artış göstermiştir.

Adalar nüfusu çeşitli olaylar karşısında sürekli değişkenlik göstermiştir. Adaların savunmasız oluşu savaşlar döneminde nüfusta gerilemeye neden olurken, ana karada yaşanan salgın hastalıklar nüfusun artmasını da sağlamıştır. Adalar'da meydana gelen yangınlar karşısında ahşap binalar kül oldukları için günümüze ulaşamamış, yaşanan mali krizler karşısında ise mülk sahipleri değişmiştir.

Bizans döneminde Latin saldırıları, Arap saldırıları ve Haçlı Seferlerinde yapılan yağmalar sonucu savunmasız kalan Adalar halkının ikametgâhlarını terkederek, İstanbul ve civarına sığındıkları bilinmektedir. Osmanlı döneminde ise, Adaların fethedilmesiyle birlikte özellikle Karadeniz sahillerinden buraya getirilen Rum Ortodoks gruplar, yerleşik nüfusta demografik değişimler oluşmasını sağlamıştır. Bu bölge kayıtlara "Kariye-i Rumiyan" olarak geçmiştir. Saldırılar, savaşlar ve mübadeleler dışında nüfus değişimini etkileyen bir başka olgu ise ciddi veba salgınlarıdır. Özellikle 1562'de İstanbul'da görülen salgın sonucu, Hıristiyan zenginleri İstanbul'dan Adalar'a sığınmıştır. Manastırlarda misafir edilmeleri sonucu, manastırlara yeni binalar eklenmiş veya Bizans'tan kalan manastırların temelleri üzerine yeni binalar eklenmiştir [7].

18. yüzyılda büyük kayıklarla başlayan vapur seferleri, 1846'da başlayan buharlı gemiler ve 19. yüzyılda Şirket-i Hayriye'nin düzenli seferleriyle devam ederek Adalar'a gerek

sürekli ikamet ya da yazlık, gerekse turistik ve tedavi amaçlı canlılık getirmişlerdir. Gayrimüslim zenginlerin yanı sıra Osmanlı üst düzey çalışanları, aristokrat ve aydınları da sayfiye mekânı olarak Büyükada'ya yerleşmeye başlamışlardır. Ayrıca adalı halkın yanında Fransız, İtalyan ve İngiliz seyyahlar da Adalar'a ilgi göstermeye başlamışlardır. Adaların ön plana çıkmasıyla yaşanan nüfus artışı beraberinde yapı üretiminde de artış getirmiştir. Sayfiye ve mevsimsel olarak düşünülerek yapılan bu konutlar zaman içerisinde Adalar'ın yeni sakinlerinin yıl boyu kullanacakları konutlara dönüşmüştür.

Şekil 3.3 Hristos Gazinosu'nda çamların altında kahvelerini içen neşeli gruplar ve eşeklere binmiş gezginler [7]. (1895 kartpostalı)

19. yüzyıla gelindiğinde İstanbul artık sur içinden taşmış, Anadolu yakasında Göztepe, Bostancı'ya; Avrupa yakasında ise Bakırköy ve Yeşilköy'e doğru yayılmaya başlamıştır. Adalarda ise sayfiye olarak tercih edilmesinin yanı sıra, özellikle manastır ve kiliseler bölgesi, burada mezarı bulunan patrik ve keşişlerden dolayı kutsal sayılmaktadır.

"19. Yüzyıl Başlarında İstanbul Merkezli Osmanlı Deniz Taşımacılığı" isimli makale 1800'lü yıllarda adalara giden kişi sayısı ve etnik kökenleri hakkında kayıtlı bilgileri paylaşmaktadır[10]. Buna göre; ele alınan İzn-i Sefine Defterlerinde (Osmanlı Devleti'nde bir geminin sefer kayıt defteri) 1822 yılında 8-14 Ekim arasındaki bir

haftalık süreçte Adalar'dan İstanbul'a toplam 63 seferin gerçekleştiği, 10 seferin ise Ayastefanos'tan, geri kalan 6'sının Burgazada, 23'ünün Heybeliada ve 24'ünün Büyükada'dan gerçekleştiği kayıt altına alınmıştır. Büyükada'dan gelen yolcuların çoğunluğu Rumlar ve hatrı sayılır derecede Erfenç (Frenk) ve Ermenilerdir. Aynı tarihlerde ters istikamette ise 60 seferin gerçekleştiği, Adalar'a giden yolcuların çoğunlukla Rum, Ermeni ve Frenkler olduğu, Adalar'a gidip gelen veya Adalar'da yaşayan Müslüman yolcular hakkında herhangi bir kayıt tutulmadığı yine aynı kaynaktan öğrenilmektedir [10].

Akillas Millas'ın kitabında yazdığı şu bilgiler de o dönemde adada yaşayan halkın etnik kimliğini anlamak açısından önemlidir: "Ritter Prokesch von Osten 30 Mart tarihli bir mektubunda Büyükada hakkında şunları yazar: "Hora'sı Halki'ninkinden büyüktür, ama yeri onunki kadar güzel değildir. Türklere buralara yerleşmek yasak olduğundan, Rumlar ve Ermeniler bu adalarda tamamen serbest yaşamaktadırlar. Özellikle de büyük bahçeli sayfiye evleri inşa ettikleri Prinkipo'da [7]." Aynı eserde Reha Günay bu durumu; "Adalar Hristiyan nüfus için tümüyle serbest ve rahat bir yazlık bölgeydi. Bütün kışı Pera ve Galata'nın dar, sıkışık, kapalı alanları arasında geçirdikten sonra Ada'ya göç etmek ve yazın tadını yine kendi cemaatiyle birlikte çıkarmak çok hoş olmalıdır. Zamanla kentin diğer bölgelerinde oturanlar da bunlara katılmıştır. İstanbul'dakiler yasaklar içinde yaşarken burada bir kontrol yoktur." şeklinde aktarmaktadır.

Yönetimden uzak bu serbest bölge adalarda yaşayan gayrimüslimlere İstanbul'da gözler önüne seremedikleri zenginlikleri sergileme ve yarışma ortamı da sağlamaktadır. Bunun sonucu değişik üslupların kullanıldığı, birbirinden süslü ve gösterişli çeşitli konak ve köşkler ortaya çıkmıştır. Bu eserlerin mimarları yerli Hristiyanlar ve Levantenler, Avrupa mimari akımlarını takip edebilmek ve yapım sistemlerini öğrenebilmek amacıyla Avrupa ülkelerini gezmiş ve oraların yaşam biçimini adalara taşımışlardır. Avrupa'dan esen bu rüzgâr mimariden eğlenceye, giyimden müziğe çeşitli alanlarda kendisini hissettirmiştir. Köşkler, sayfiye evleri ve zengin villalar Giacomo'dan Altın Dil'e kadar uzanan bölgeyi tamamen kaplamış, doğu sahilinde ise Aya Nikola Manastırı'na dayanmışlardı [7]. Bu gösterişli hayat Birinci Dünya Savaşı'na kadar sürmüştür. Birinci Dünya Savaşı ve sonrasındaki barış süreci, İstanbul'un işgal ve sonrası da Adalar'da

nüfus değişimleri yaşanmasına sebep olmuştur. Savaş zamanında zenginleşen bir kesim için, adada köşk, yalı sahibi olmak önemli bir itibar kaynağı olarak gösterilmektedir.

Adalar Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet adamları ve milletvekillerinin tercih ettikleri bir yer olmuştur. İkinci Dünya Savaşı zamanında yürürlüğe geçirilen varlık vergisi ile adalardaki konutların el değiştirdiği görülmüştür. 1950'lerden sonra ise, İstanbul'da yaşayan orta-üst sınıf Türk kesimin adaları yazlık olarak düşünmeye başlaması, nüfus yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır. Yazları kiralık ev tutanlar ve evlerini sadece yazın kullananlar sayesinde adalarda yaz nüfusu ile kış nüfusu arasında büyük farklar oluşmaya başlamıştır. Bu anlayış yapı üretimini arttırdığı gibi, mimari çevrenin de değişmeye başlamasına yol açmıştır. 1984 yılında ilçe belediyesinin kurulmasıyla birlikte, inşaat faaliyetleri hız kazanmış, bahçe içindeki evler yerlerini üç veya dört katlı apartmanlara bırakmışlardır. Bu dönüşüm haliyle nüfus niteliğinde de değişimler meydana getirmiştir. Büyük köşklerde yaşayan zengin soylu kesmin yerini daha küçük dairelerde yaşayan orta sınıf kesim almıştır. Ayrıca inşaatlarda çalışmak için genel olarak Doğu Anadolu'dan gelen işçilerin bir kısmı iş bitimi sonucu memleketlerine dönerken, diğer kısım adada kalıp başka işler yaparak ve daha sonra ailesini de adaya taşıyarak adanın yerli halkına eklemlenmiştir.

Günümüzde Ada'nın yazlıkçı nüfusunu çoğunluk Türkler olmak üzere, Rumlar, Ermeniler ve Museviler oluşturmaktadır. Yıllar boyunca birlikte yaşamayı tecrübe edinmiş farklı etnik gruplar, dinlerini ve kültürlerini kendi çerçevelerinde ve birbirlerine saygı göstererek devam ettirmektedirler. Yaz mevsimlerinde turistik açıdan çok sayıda misafir kabul eden başta Büyükada olmak üzere Adalar, doğalgazın gelmesi ve İstanbul'dan ulaşımın farklı noktalar aracılığıyla çoğalmasıyla birlikte kış mevsimlerinde nüfus sayısını arttırmaktadır. Eski demografik yapısından bir şeyler kaybetmiş olsa da, İstanbul'un köklü zenginlerinin yanı sıra sanatçı, yazar ve aydınlara da ev sahipliği yapmaktadır.

3.3 Mimarlık Ortamını Etkileyen Üsluplar

Adaların mimarlık tarihi 8., 9. ve 10. yüzyıllarda keşişlerin inzivaya çekildiği manastırlar ve prenslerin sürgün edildiği yapılarla başlamıştır. Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait yapı stoğundan bugüne ulaşanlar ise, izler ve bir takım yapı kalıntılarıdır. Bu

dönemlerin ilk mimari ürünleri dinsel, askeri yapılar ve bunların etrafına yerleşen konut ve iskelelerdir. Bizans döneminde mimari üretim çoğunluk dinsel alanda gelişmiştir. Dindarların sığınakları ya da sürgün ve hüküm giymişlerin zorunlu konutlarıdır. İstanbul'un Osmanlı denetimine geçmesi ve bunu takip eden başkent olma sürecinde, adalar bir süre tercih edilmediğinden, bu karanlık dönemde mimari gelişim çok yaşanmamıştır.

16. yüzyılda günlük hayatın değişmeye başlaması ve çeşitlenmesiyle birlikte Adalarda da dönüşüm başlamıştır. Adaların mimari kimliğini oluşturan ve günümüze kadar ulaşan yapı stoğunun neredeyse tamamı ise 19. yüzyıl ile Birinci Dünya Savaşı arasındaki dönem ile Tanzimat sonrasında başlayan modernleşme sürecinde oluşmuştur. Sayfiye yeri kimliğiyle dikkat çeken Adalar'da yapılar, 19. yüzyıl Avrupa mimarisi dönem üsluplarını yansıtmaktadır.

Adalar mimarisini açıklamadan önce, 19. yüzyıl Avrupa mimarisini ve bunun Türk mimarisi üzerindeki etkilerinden bahsetmek gerekmektedir. Bir geçiş dönemi olarak değerlendirilen 19. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin getirdiği makineleşme ve yeni teknolojik gelişmeler sonucu benimsenen mekanik üretim, el işçiliğinin önüne geçmeye başlamıştır. Tarihselci yaklaşımların etkili oldukları bu süreçte bütün üslupların harmanlanmasıyla meydana gelen eklektik anlayış ise klasisizm ile birlikte hızla yayılma başlamıştır. Yeniden yorumlanmalarla ortaya çıkan Neo-Grek, Neo-Barok gibi üslupların yanı sıra zarif dekoratif öğelerin, bitki ve çiçek desenlerinin kullanıldığı Art-Nouveau da ilk tohumlarını yine aynı yüzyılda atmaya başlamıştır.

Devleti yıkılmaktan kurtarmanın tek yolunun batıya yönelmek olduğunu düşünen Osmanlı ise, batıda uygulanan mimari üslupların Osmanlı mimarisiyle ne kadar uyum sağlayabileceğini düşünmeden kullanmıştır. Osmanlı'nın değişim sürecinin batı toplumlarında görülen hareketlilikten farklı bir sebeple yaşanıyor olması, mimari ürünlerin batı örneklerinin tekrarı olmasına sebep olmuştur.

Değişen sosyal ve ekonomik yaşamla birlikte ortaya çıkan yapı türleri ve uygulanan üsluplar, başkent olması sebebiyle en fazla İstanbul'da görülmüştür. 18. yüzyılda başlayan Batı etkisi, 19. yüzyılla birlikte daha çok hissedilmeye başlamıştır. Geleneksel yapılarda cephe ve planlarda görülen farklılıklar, kent sınırlarında yaşanan değişimler

ilk göze çarpan etkilerdir. Plan şemasında büyük değişiklikler yaşanmamış, batı etkisi daha çok cephe bezemelerinde hissedilmiştir. Plan şemasında yaşanan en büyük değişim, iç ve dış mekân arasındaki ilişkidir. Geleneksel ve içe dönük ev tipi, süreç içinde dışarıya doğru açılmış, mahremiyeti savunan kafesler, dış dünyayla iletişime açılan balkonlara dönüşmüştür. Geleneksel sokak-avlu ilişkisi zayıflamış, yeni düzen sokaktan direkt içeriye girilecek şekilde plan şemaları ortaya çıkmıştır. Zemin katta geleneksel evlerde fonksiyon kazanarak, yaşam alanı haline gelmiştir. Zemin katın kullanılabilirliği pencere ve kapı açıklıklarının çoğalmasını ve masif duvarlarının incelmesini de beraberinde getirmiştir.

Özellikle sivil mimaride batı seçmeciliğinin ve biçimci üslupların yerel yorumlarla harmanlanışı özgün bir mimari dilin gelişmesine olanak sağlamıştır. Osmanlı-Türk mimari bezemelerin yabancı mimarların ellerinde tekrar yorumlanışı da ahşap mimaride etkili olmuştur. Bu tür çalışmaların balkon parmaklığı, çatı alınlığı gibi bölgesel yorumların dışında tüm cephelerde de kullanıldığı görülmüştür. Endüstrileşmenin getirdiği yeni yapı malzemelerine rağmen, cephe biçimlenmesinde geçmiş bezeme üslupları kullanılmaya devam edilmiştir.

19. yüzyılla ortaya çıkan toplumsal sınıflandırma ve hiyerarşik yapı mimari bezemede de etkili olmuştur. Ahşap malzemenin kullanıldığı örneklerde, batı kökenli biçimler her sınıftan konutta uygulanabiliyor olsa da, özellikle Ada'da yaşayan Gayrimüslim tebaa, bezemeyi yapılarını güzelleştiren bir yöntem olarak seçmenin yanı sıra; zenginliklerini ve ince zevklerini ifşa etmenin bir yolu olarak da kullanmışlardır.

Adaların mahalle örgüsünü oluşturan bahçeli, dar cepheli, iki katlı sıra evler, Adanın geleneksel dokusunu aynen devam ettirmektedirler. Sokak kotuna yakın olan bu evler çevreleriyle ve insanlarla iyi ilişkilendirilmiştir. Bu ev tipi genelde her mevsim adada yaşayan insanların ikamet ettikleri konutlardır. Diğer bir konut tipi ise dağınık olarak yerleşmiş, geniş ve düzenlenmiş bahçeler içinde, ikiden daha fazla katlı büyük evlerdir. Bu evlerin bodrum ve zemin katları genelde kâgir, üst katların ahşap cepheleri ise batının seçmeci üsluplarıyla özenilerek bezenmiştir. Hemen hepsinde görülen panjurlar, evi yazın güneşten, kışın soğuk hava şartlarından korumaktadırlar. Bu evlerin genellikle yazlık konut olarak kullanıldıkları bilinmektedir. Bu köşklerde uygulanan

çeşitli üsluplar her ne kadar geleneksel Osmanlı mimarlığına ve ilkelerine aykırıysa da dönemin uluslararası mimarlık eğilimlerini yansıtmaları ve temsil etmeleri açısından o derece gerçekçi ve geleneği çok güçlü bir ülkede bu kadar özgürce yaratıldıkları için de ilginçtir [9]. Bu köşkler kendi içlerinde tutarsız, doğal ve tarihsel çevreyle ilgisiz, insan ruhuyla uzlaşmamış olabilir. Ancak tarihsel süreç içinde konuya baktığımızda bir geçiş döneminde her türlü değişimin ortasında tümüyle çok etkin baskıların altında ortaya çıktıkları da bir gerçektir [9].

Batıdan esen mimari akım rüzgârlarının adeta uygulama ve deneme alanı olan Adalar, bu süreçle “sayfiye” kimliğini oluşturmaya ve sağlamlaştırmaya başlamıştır. Geçmişten bugüne varlığını sürdüren birçok yapı kadar maalesef kaybedilen yapılar da mevcuttur.

BÖLÜM 4

BÜYÜKADA NİZAM MAHALLESİ'NDE 19. YY. KONUTLARI

Adalar ilçesinin idari merkezi olan Büyükada altı mahalleye ayrılmış olup, bunlar Maden ve Nizam muhtarlıklarına bağlıdır. Maden muhtarlığında Maden, Yalı, Cami ve Sedefadası mahalleleleri; Nizam muhtarlığında ise Nizam, Meşrutiyet ve Karanfil mahalleleri bulunmaktadır (Şekil 4.1). Adanın mahallelere ayrılması ve haritanın yapılması 1911'de karara bağlanarak gerçekleştirilmiştir [6].

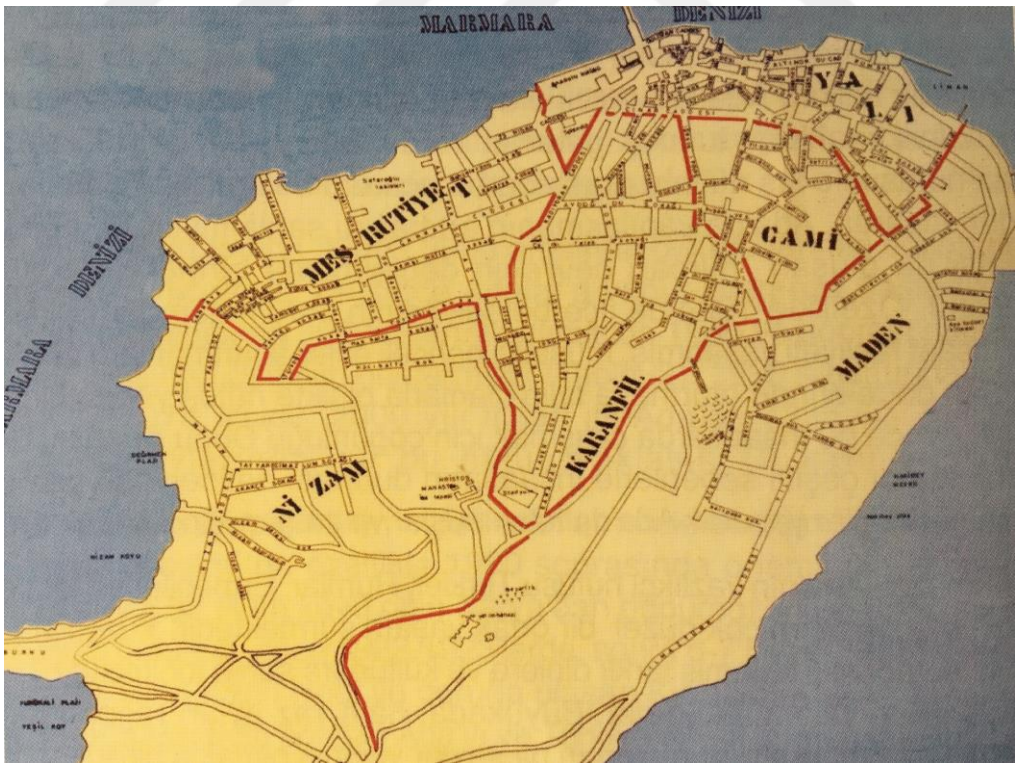

Şekil 4. 1 Büyükada'daki mahalleleri gösteren harita [6].

Büyükada'nın kuzey yönünde yer alan yerleşim bölgelerinden Maden bölgesi ilk yerleşim bölgesidir. Zamanla Nizam bölgesine de yayılarak bugünkü şeklini almıştır. Adanın güney bölgesi ise dik kayalar ve adanın bitki örtüsünü oluşturan çam ağaçları ve maki tipi ormanlarla kaplıdır.

4.1 Büyükada Nizam Mahallesi 19. Yüzyıl Konutları Kataloğu

Nizam mahallesi, çoğunluğu 19. ve 20. yüzyıla ait görkemli konak ve yalıların yoğun olarak bulunduğu bir bölgedir. Bu bölge, "En şık villalar ve yemyeşil bahçeleriyle, Avrupa'nın en sosyetik sahilleri ile yarış edebilmekteydi." şeklinde betimlenmektedir[7]. Bugün az bir kısmı bakımsız bir halde zamana direnirken, geri kalan kısım bütün zarefetleriyle çoğunluğu yazlık olmak üzere, konut, otel ya da devlet binası olarak varlıklarını sürdürmektedirler.

Katalogta incelenen konutların Nizam Mahallesi'nde belirli bir güzergah üzerinde toplandığı görülmektedir (Şekil 4.2). Bu güzergah için öncelikle; ulaşım amacıyla kullanılan deniz araçlarının (deniz otobüsü, motor ve şehir hatları vapurları) büyük bir kısmının yanaştığı iskelelerin bulunduğu Gülistan Caddesi'nden Büyük İskele Caddesi'ne bağlanılarak, adanın önemli meydanlarından biri olan, geçmişte Aşağı Macar Meydanı olarak bilinen ve meydanın ortasında eskiden içki bayiisi olarak kullanılan saat kulesinin adını verdiği Saat Kulesi Meydanı'na ulaşılır. Sağ taraftan devam edilmesiyle, Adalar Polis Merkez Amirliği'nin de bulunduğu 23 Nisan Caddesi ve bu caddeyi takip eden Mehmetçik Sokağı üzerinde katalogtaki ilk konut örnekleri sıralanmaktadır. Mehmetçik Sokağı bitiminde adanın bir diğer önemli meydanı olan Çankaya Meydanı'na ulaşılır. Sol tarafta devam eden Kadıyoran Caddesi üzerinde de üç adet konut incelenmiştir. İsa Tepesi'ne giden ve Kadıyoran Yokuşu olarak da bilinen Kadıyoran Caddesi, tarihte Hristos Manastırı'na ulaştığı için Hristos Yolu olarak geçmektedir. Günümüzde de bu isim halk arasında kullanılmaktadır. Katalogtaki konutların yoğun olarak bulunduğu bölge Çankaya Meydanı'nın sağında devam eden Çankaya Caddesi'dir. Çankaya Caddesi'nin geçmişteki adı Giacomo Caddesi'dir. Çankaya Caddesi Nizam Mahallesi'nin ana caddesi konumundadır. Katalogta incelenen konutların büyük bir çoğunluğu bu ana cadde üzerinde sıralanmıştır. Küçük bir kısım konutlar ise, Çankaya Caddesi'ne çıkan ara sokaklar üzerinde bulunmaktadır. Çankaya Caddesi devamında Nizam Caddesi'ne

bağlanarak adanın mesire ve çamlık alanı olan Dilburnu Mesire Yeri'ne bağlanır. Çamlık alan adanın doğusundaki Maden Mahallesi Yılmaztürk Caddesi'nde tekrar konutlar başlayana kadar devam etmektedir.

Mehmetçik Sokağı bitiminde adanın bir diğer önemli meydanı olan Çankaya Meydanı'na ulaşılır. Sol tarafta devam eden Kadıyoran Caddesi üzerinde de üç adet konut incelenmiştir. İsa Tepesi'ne giden ve Kadıyoran Yokuşu olarak da bilinen Kadıyoran Caddesi, tarihte Hristos Manastırı'na ulaştığı için Hristos Yolu olarak geçmektedir. Günümüzde de bu isim halk arasında kullanılmaktadır. Katalogtaki konutların yoğun olarak bulunduğu bölge Çankaya Meydanı'nın sağında devam eden Çankaya Caddesi'dir. Çankaya Caddesi'nin geçmişteki adı Giacomo Caddesi'dir. Çankaya Caddesi Nizam Mahallesi'nin ana caddesi konumundadır. Katalogta incelenen konutların büyük bir çoğunluğu bu ana cadde üzerinde sıralanmıştır. Küçük bir kısım konutlar ise, Çankaya Caddesi'ne çıkan ara sokaklar üzerinde bulunmaktadır. Çankaya Caddesi devamında Nizam Caddesi'ne bağlanarak adanın mesire ve çamlık alanı olan Dilburnu Mesire Yeri'ne bağlanır. Çamlık alan adanın doğusundaki Maden Mahallesi Yılmaztürk Caddesi'nde tekrar konutlar başlayana kadar devam etmektedir.

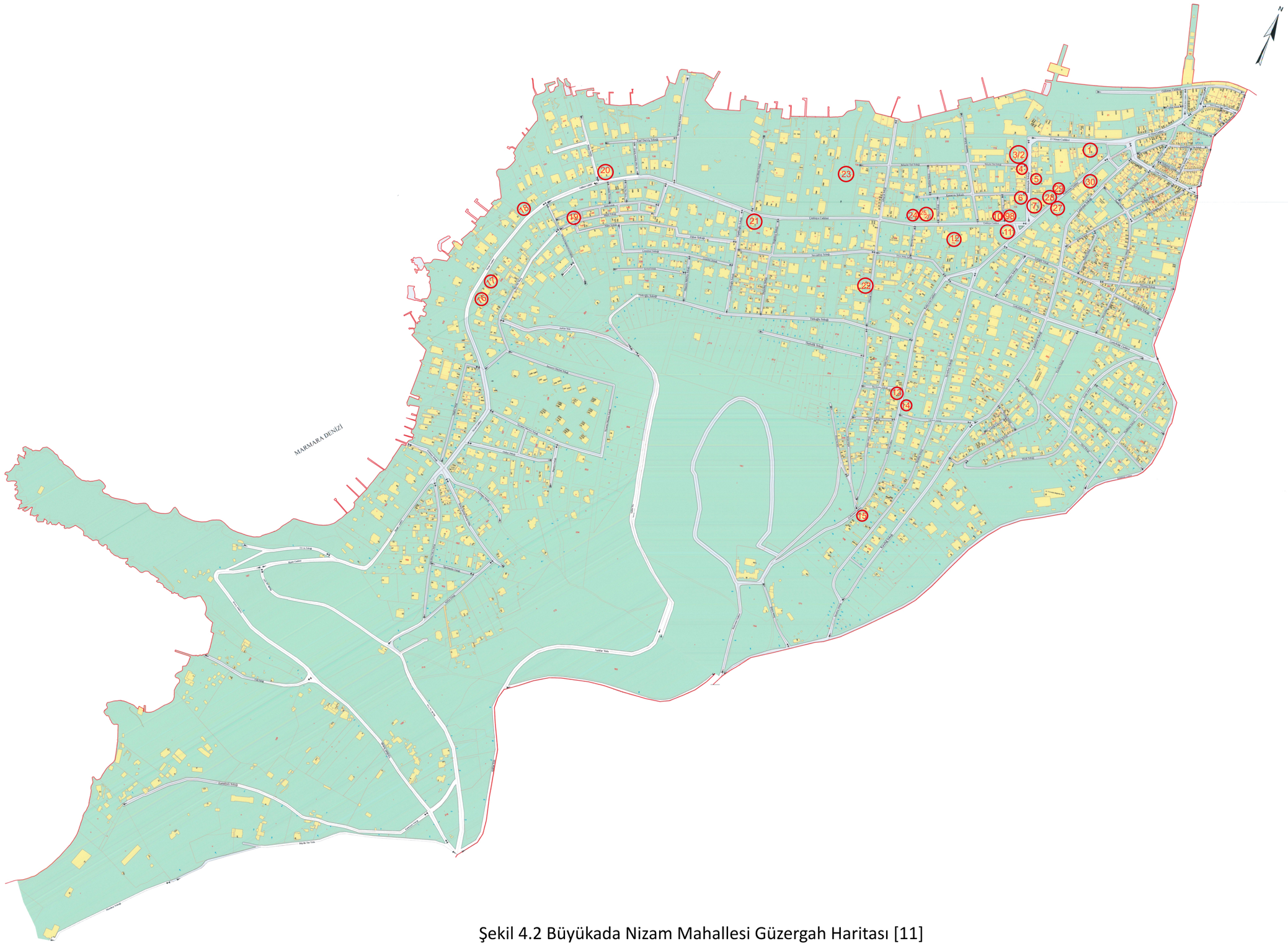

Şekil 4.2 Büyükada Nizam Mahallesi Güzergah Haritası [11]

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/13	Katalog No: 1.a

Adres: Nizam Mahallesi 23 Nisan Caddesi No:31

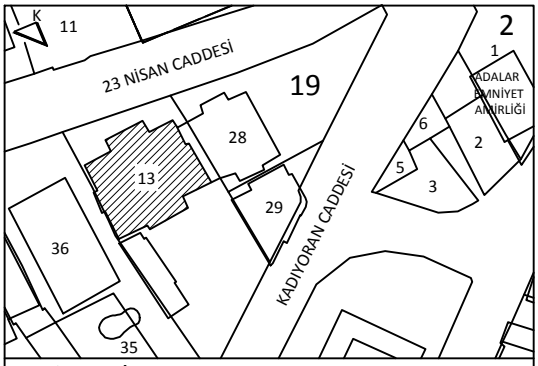

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi 23 Nisan Caddesi No:31'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, Tarih Boyunca İstanbul Adaları adlı eserinde Alalemciyan Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Yirmiüç Nisan Caddesi'nde 850 m^2'lik bir alanda yer alan 59 numaralı ahşap köşk, Temmuz 1334 (1915) tarihinde Bayan Mannik Öjeni adına kayıtlı iken, Öjeni'nin ölümünden sonra oğulları ile kızlarına geçmiş (1945), daha sonra sırasıyla Tevfik Güllüoğlu ve eski İstanbul valilerinden Mümtaz Tarhan tarafından satın alınmış (1956) ve sonra eşi Fahriye Tarhan'a geçmiştir[12]. (1970)"

PLAN

19 ada, 13 parselde bulunan Alalemciyan Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır. Dışarıdan anlaşıldığı kadarıyla karnıyarık plan tipindedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/13	Katalog No: 1.b

Adres: Nizam Mahallesi 23 Nisan Caddesi No:31

Foto No:3

Foto No:4

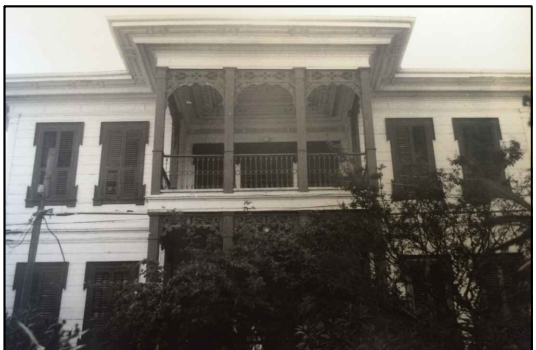

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde iki buçuk katlı, bodrum katı kagir, üst iki katı ahşap iskelet sistemde inşa edilmiştir.(Foto No:1)
- İki yandan merdivenlerle çıkılarak ulaşılan, dört ahşap dikmeli bir sahanlıktan oluşan giriş, içerlektir ve binanın ortasında bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Binanın dört cephesi de açıktır. (Foto No:1)
- Giriş bölümünün önünde oluşan sahanlık üst katta çıkma balkon olarak devam etmektedir.(Foto No3)
- Girişte önde camlı iki kanatlı ahşap kapı ile tamamen ahşap tablalı iki kanatlı olmak üzere iki adet kapı vardır. (Foto No:2)
- Merdiven korkulukları ve üst kattaki balkon parmaklıkları orjinalliğini kaybetmiştir.(Foto No:2 ve Foto No:4)
- Pencereler ahşap, kayıtlı ve giyotindir. (Foto No:4)
- Balkon kapısı ve bütün pencereler ahşap kepenklidir. (Foto No:1)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/13	Katalog No: 1.c

Adres: Nizam Mahallesi 23 Nisan Caddesi No:31

BEZEME

- Bütün pencerelerde ahşap alt ve üst başlıklar bulunmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:4)
- Sahanlık dikmeleri arasında S ve C kıvrımlı ahşap oyma motifler bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Sahanlık tavan ve duvarının birleştiği bölümde ahşap dişli motiflerden oluşan bir silme bulunmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Bina köşelerinde sütun görünümlü ahşap, üstlerinde üçer adet yiv oyulmuş dikmeler bulunmaktadır. (Foto No:4)
- Balkon tavanında ahşap çıtalardan çizgisel ve geometrik desenlerden oluşan bir motif komposizyonu görülmektedir. (Foto No:3)
- Saçaklar geniştir. Saçakta ahşap çıtalarla oluşturulmuş çizgisel, geometrik motifler yer alır. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 119/6	Katalog No: 2.a

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:2

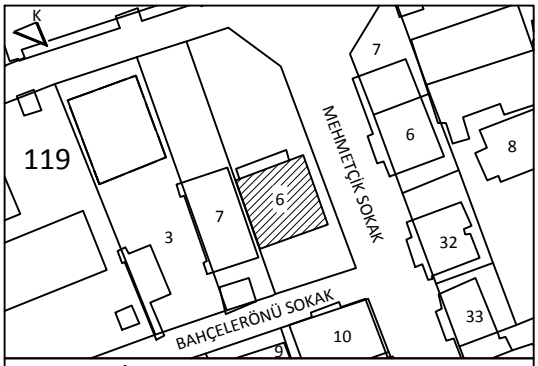

Vaziyet Planı

Foto No:1 1980 tarihli bu fotoğraf Tarih Boyunca Adalar Kitabı'ndan alınmıştır.

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:2'de yer almaktadır. İncelenen Foskolo Mango köşklerinin selamlık binası olup, Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde yapıdan şöyle bahsetmektedir:

"Bir Rum vapur şirketinin sahibi olan ve sarraflıkla da uğraşan Foscolo Mango tarafından biri haremlik (No:79), diğeri ise selamlık (No:77) olarak yaptırılan (1884) ve halen Anadolu Kulübü'nün karşısında yer alan iki katlı ahşap ve bahçeli köşkler, önce tütün eksperi Yorgo Agnidis'e, daha sonra 79 numaralı ev (1867m^2), satış yoluyla ünlü hukukçu Sarkis Karakoç ve eşi Şeşanik'e (1939), Matild Kasabyan'a (2 Şubat 1944) ve ondan da bugünkü sahibi Bayan Mari Terez Kasabyan'a (6 Ekim 1971) geçmiştir [12]."

PLAN

119 ada, 6 parselde bulunan Foskolo Mango Evleri adıyla bilinen yapıların selamlık binasına ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 119/6	Katalog No: 2.b

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:2

Foto No:4

Foto No:5

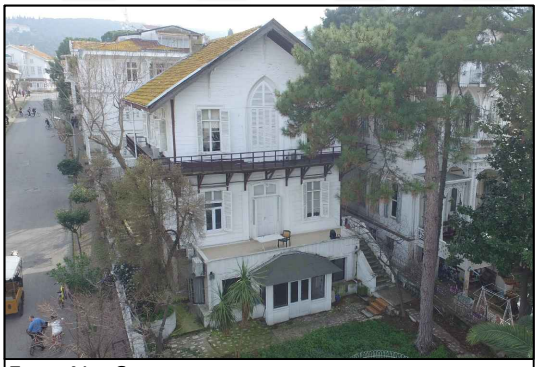

Foto No:6

CEPHE

- Bahçe içinde üç katlı, bodrum katı kagir, üst iki katı ahşap iskelet sistemde inşa edilmiştir.
- Dört cephesi açık olan bina köşe parsel içinde yer almaktadır.(Vaziyet Planı)
- İki girişi olmakla birlikte binanın ana girişi Bahçeler Önü Sokak'tadır. (Foto No:1)
- Camekanlı bir rüzgarlık ile giriş vurgulanmıştır. (Foto No:5)
- Penceler kayıtlı ve ahşap kepenklidir. (Foto No:3)İkinci katı çepeçevre dolanan ahşap balkon sık aralıklı ahşap payandalar tarafından desteklenmektedir. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Merdivenlerin bağladığı balkon ikinci kattan da giriş sağlamaktadır. (Foto No:5)
- Beşik çatının geniş saçakları aynı sıklıktaki ahşap payandalar tarafından taşınmaktadır. (Foto No4 ve Foto No:5)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 119/6	Katalog No: 2.c

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:2

BEZEME

- Tüm cephelerin sade görünümüne karşılık bezeme örneği sadece çatıyı destekleyen payandalarda görülmektedir. (Foto No:4)
- Balkon altında bulunan ahşap sade payandaların aksine saçak altında bulunan ahşap payandalar dilimli ve ortaları yıldız motiflidir. (Foto No:4)
- 1980 tarihli fotoğraf ile karşılaştırıldığında saçak silmesi, saçak hizasında bulunan ahşap bezeme ve tepeliğin artık var olmadıkları tespit edilmiştir. (Foto No:1)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 119/7	Katalog No: 3.a

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:4

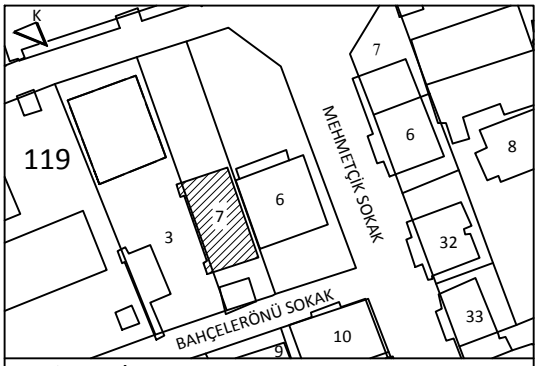

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

PLAN

119 ada, 7 parselde bulunan Foskolo Mango Evleri adıyla bilinen yapıların haremlik binasına ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde üç katlı, bodrum katı kagir, üst iki katı ahşap iskelet sistemde inşa edilmiştir.
- Binanın dört cephesi de açıktır. (Foto No:1)
- İki girişi olmakla birlikte binanın ana girişi Bahçeler Önü Sokak'tadır. (Foto No:4)
- Çift kanatlı ahşap giriş kapısı binanın zemin katında ve tam ortadadır. (Foto No:4)
- Zemin kat ve birinci kat arasında düz ahşap bir kat silmesi bulunur. (Foto No:1)
- Giriş kapsının üstünde birinci kata ait ince demir payandaların taşıdığı betonarme bir balkon bulunmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:4)
- Arka cephede birinci katta tel örgüyle çevrilmiş daha geniş bir balkon görülmektedir. (Foto No:5)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 119/7	Katalog No: 3.b

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:4

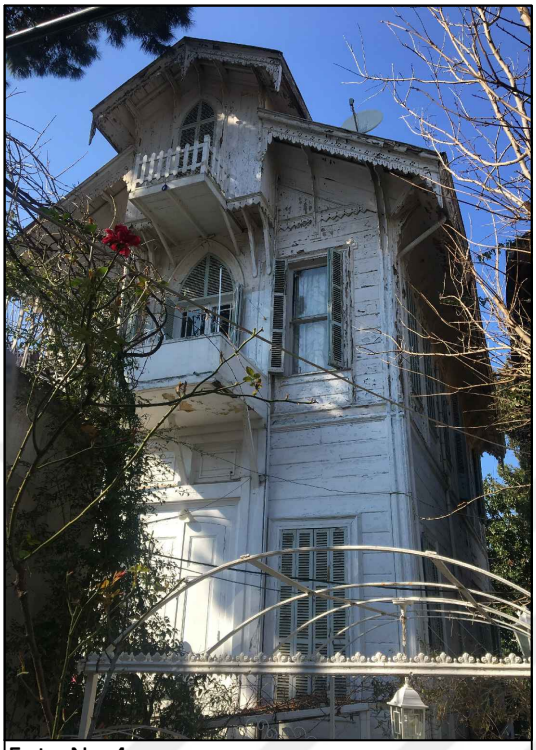

Foto No:4

Foto No:5

- Betonarme balkonun sivri kemerli, ahşap panjurlu çift kanat bir kapısı vardır. (Foto 1)
- Birinci kat balkonun üstünde ise çıkma yapmış olan çatı katının ahşap korkuluklu bir balkonu vardır. (Foto No:2)
- Bu balkonun da ahşap panjurlu sivri kemerli bir kapısı vardır. (Foto No:2)
- Birinci katı çatı katı arasından sivri dilimli bir kat silmesi ayırmaktadır. (Foto No:4)
- Pencereler giyotin ve ahşap panjurludur.
- Çatı katındaki çıkmanın üstünde yükselen çatı kırma çatı olup geniş saçakları vardır. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 119/7	Katalog No: 3.c

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:4

BEZEME

- Yapının bezeme ögeleri arka cephede bulunan girişte ve çatı saçaklarında görülmektedir. (Foto No:5)
- Arka giriş kapısının önünde dikmelerin taşıdığı bir sahanlık bulunmaktadır. Bu sahanlık ortadaki dikmeler yükseltilerek vurgulanmıştır. Dikmelerin arası ahşap oyma geometrik ve eğrisel desenlerle bezenmiştir. (Foto No:5)
- Ahşap sivri dilimli çatı saçağı bina köşelerinde ve çatı katına ait yüksek çatının ortasında silmeye uygun sarkıtlarla vurgulanmıştır. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 118/10	Katalog No: 4.a

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:1

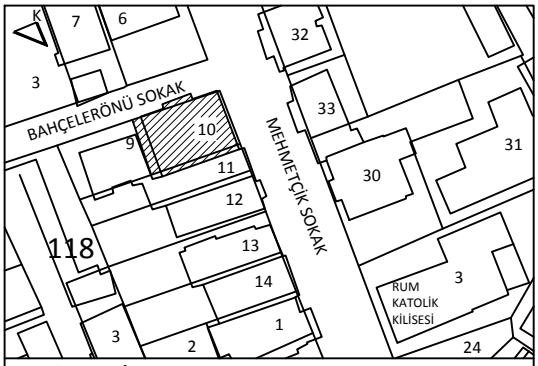

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:1'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Manoli Evi'nden şöyle bahsetmektedir:

"Bahçeler Önü Sokağı'nda (Nizam) 162,50 m^2'lik bir alanda yer alan 1 numaralı iki katlı ve bir de aralığı olan ahşap kaplama kagir (eskiden tamamen ahşap idi) ev, Mart 1909 tarihinde Todori Pavli Manoli adına kayıtlı iken, satış yoluyla Ahmet Ferit Işıldar'a (3 Mayıs 1943), Ahmet Ferit Bey'in ölümünden sonra kızı Ayşe Behice ve oğlu Mehmet Vedat Işıldar'a (14 Ocak 1983), onlardan da satış yoluyla Hıdır ve Linda Bildirici'ye (14 Ocak 1983) geçmiştir[12]."

PLAN

- Yapı, bodrum üzeri zemin + 2 kattan oluşmaktadır.
- Bodrum kata bahçeden ulaşım da mevcuttur.
- Bodrum kat planında; ortada merdiven ve merdiven holü, sağ tarafta bahçeden girişi de olan geniş bir mutfak, sol tarafta ise iki oda olduğu görülmektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 118/10	Katalog No: 4.b

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:1

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

- Zemin kat planına bakıldığında; girişten sonra ortada geniş bir sofa, sağ tarafta iki adet oda ve ortalarında hela, sol tarafta ise iki adet oda görülmektedir.
- Birinci kat planına bakıldığında karşılıklı ikişer oda birbirlerinden merdivenin ulaştığı geniş bir sofayla ayrılmaktadır.
- Sofa sonunda bir terasla sokağa açılmaktadır.
- Mehmetçik Sokak'a bakan odaların önünde boydan boya teras bulunmaktadır.
- Diğer taraftaki iki odanın arasında bir hela vardır.
- Birinci kat planı için cepheye bakıldığında terasın büyük ihtimalle odaya dönüştürüldüğü ve önü daha dar bir balkon olarak değerlendirildiği görülmektedir.
- İkinci katın plan çözümlemesi aynıdır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 118/10	Katalog No: 4.c

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:1

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Üç buçuk katlı ahşap kaplama kagir bina bir köşe yapısıdır. (Foto No:1 ve Foto No: 2)
- Giriş, Bahçeler Önü Sokağı cephesinin ortasındadır. (Foto No:1)
- Merdivenlerle çıkılarak ulaşılan giriş kapısı içerlek, ahşap ve iki kanatlıdır. İki tarafında demir parmaklıklı pencereler görülmektedir. (Foto No:3)
- Girişin üstünde içi kafes ahşap oymalı iki adet payandanın taşıdığı çıkma balkonlar bulunmaktadır. (Foto No:3 ve Foto No:6)
- Pencereleri ahşap kepenklidir. (Foto No:5)
- Mehmetçik Sokağı'na bakan cephede bina içeri çekilmiş olup boydan boya balkon her katta görülmektedir. (Foto No:1 ve 2)
- Zemin kat ve birinci kat balkonu dörder adet ahşap dikme ile taşınmaktadır. İkinci kat balkonunda ise 4 adet metal dikme vardır. (Foto No:1 ve Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 118/10	Katalog No: 4.d

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:1

BEZEME

- Girişin içerlek tavanında dişli motifin çevresini döndüğü, ortasında ise diyagonal ahşap çıtaların oluşturduğu bir düzenleme görülmektedir. (Foto No:4)
- Çıkma balkonun altında ve birinci kat balkonunun tavanında sahanlık tavanında görülen düzenlemenin aynısı bulunmaktadır. (Foto No:6)
- Balkon korkulukları ahşaptan oyma S ve C kıvrımlı motiflerden oluşmaktadır. (Foto No:6)
- Balkon dikmelerinin her iki tarafında ve balkon açıklığının tam ortasında eğrisel motifler görülmektedir. (Foto No:6)
- Girişe göre solda kalan cephedeki birinci kat balkonunu eğrisel biçimli ve kafes dolgulu iki adet payanda taşımaktadır. Bu payandalar diğer cephede balkon dikmelerinin her iki tarafında da görülmektedir. (Foto No:2)
- Mehmetçik Sokağı'na bakan cephedeki balkon parmaklıkları demir ferforjedir. (Foto No:2)
- Dişli motiften oluşan kat silmesi her katı çepeçevre dolaşmaktadır. (Foto No:1)
- Geniş saçaklıdır. Saçak ucunda ahşap dişli motif bütün çatıyı dönmektedir. (Foto No:1)
- Saçaklar ahşap ve oymalı furuşlarla desteklenmiştir. Payandalar arasında ahşap çıtalardan diyagonal bir motif silmesi bulunmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 118/10	Katalog No: 4.e

Adres: Nizam Mahallesi Bahçeler Önü Sokak No:1

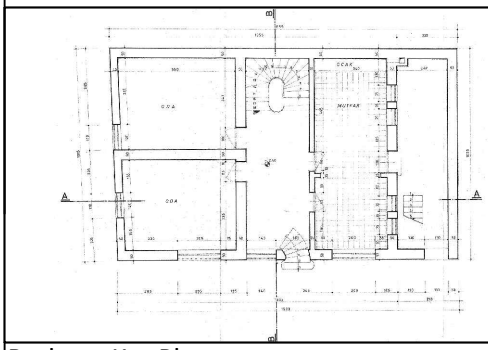

Bodrum Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

Giriş Cephesi Adalar Belediyesi Arşivi

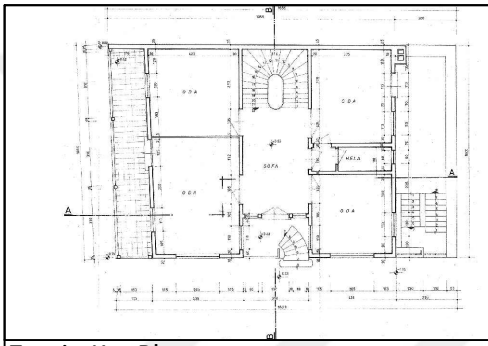

Zemin Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

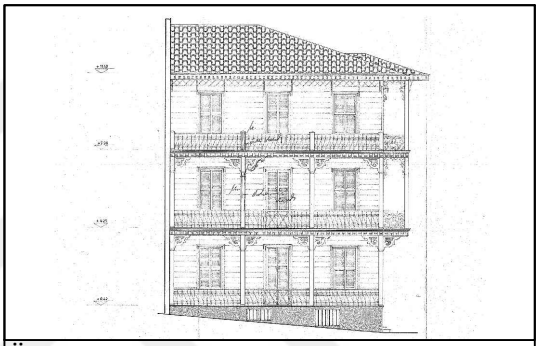

Ön Cephe Adalar Belediyesi Arşivi

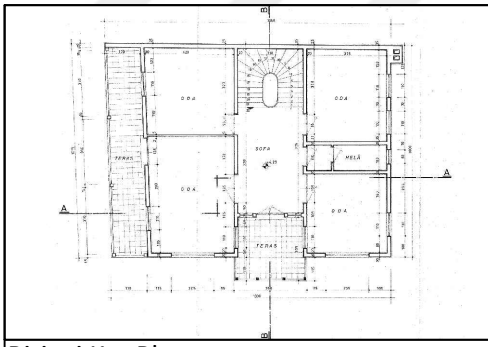

Birinci Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

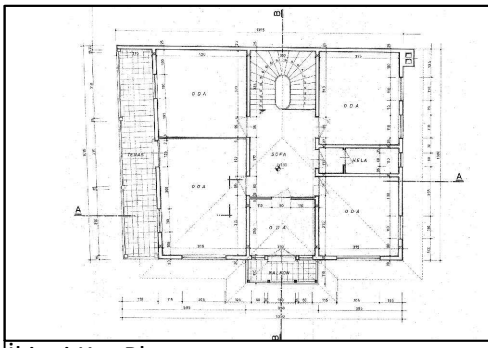

İkinci Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

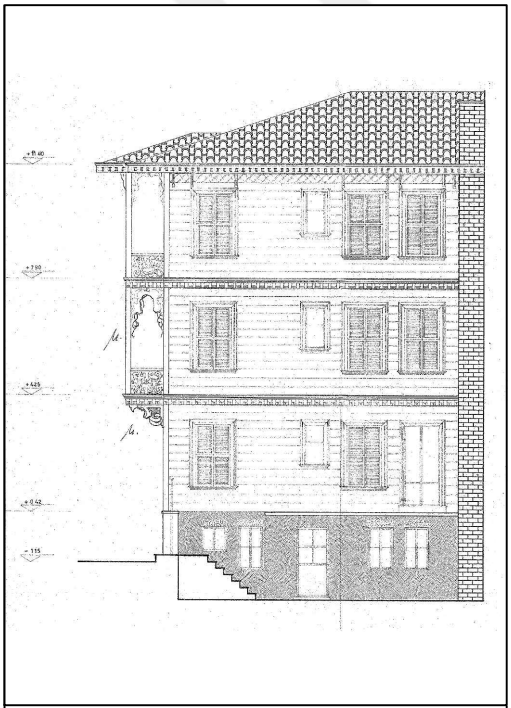

Arka Cephe Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/30	Katalog No: 5.a

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:7

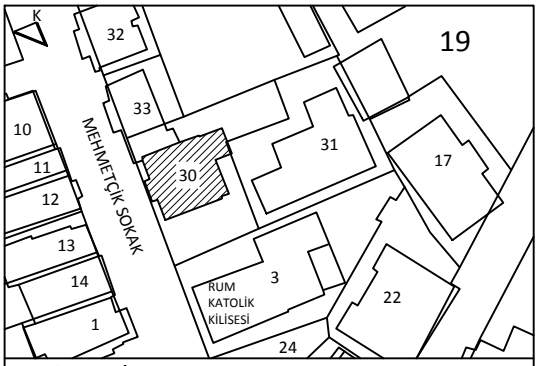

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:7'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Taranto Evi'nden şöyle bahsetmektedir:

"Mehmetçik Sokağı'nda 405 m^2'lik bir alanda yer alan 7 numaralı iki katlı bahçeli ahşap ev, ilk sahibi Jüdit Taranto'dan satış yoluyla sırasıyla Foltman kızı Fani'ye (19 Ekim 1930), Muharrem Hasbi Koray'a (12 Mart 1943), Hamide Sena ve Yüksel Yarar'a (13 Kasım 1962), Sebetay Benardete ve Sara Benardete'ye (27 Şubat 1974) geçmiştir[12]."

PLAN

19 ada, 30 parselde bulunan Taranto Evi adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- İki katlı ahşap bir yapıdır. (Foto No:3)
- Sokaktan iki basamakla taşlığa, oradan da cephe ortasına konumlandırılmış girişine ulaşılır. (Foto No:3 ve Foto No:8)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/30	Katalog No: 5.b

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:7

Foto No:3

Foto No:4

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Giriş kapısı ahşap iki kanatlıdır, camlı kapı aynasının üzerinde ferforje parmaklık bulunur. (Foto No:8)
- Kapının üzerinde kare formlu, ferforje parmaklıklı iki adet pencere vardır. (Foto No:8)
- Giriş kapısının üzerinde, cephe ortasında çıkma yer almaktadır.
- Dört adet ahşap payandanın taşıdığı çıkma üzeri iki yana inen kırma çatılı olup, pencere üstünde üçgen alınlığı andıran bir bölüm vardır.(Foto No:3)
- Pencereler dikdörtgen formlu ve ahşap kepenklidir.(Foto No:2)
- Ahşap kaplama geniş saçak köşelerde S ve C kıvrımlarından oluşan ahşap oyma payandalar tarafından desteklenmektedir. (Foto No:1 ve 2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/30	Katalog No: 5.c

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:7

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Zemin kat pencerelerinin etrafında ahşap bordür bulunmaktadır. Pencerelerin iki tarafında dikdörtgen bir formun içine ahşap baklava ve etrafına üçgen dilimler yerleştirilmiştir. Bu iki dikdörtgen formun arasında karşılıklı ahşap iki kıvrımdal motifinin ortasına ahşap ters palmet motifi bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Birinci kat pencerelerinin etrafında bulunan ahşap kaplama bordürün üst başlığı ortada yükseltilmiş ve bitkisel motifler yanlara doğru kıvrılmıştır. Üst başlığın her iki köşesinde kare ve üzerinde bulunan dairesel kabaralar görülmektedir. (Foto No:2 ve Foto No:3)
- Ahşap pencere çerçevesinin yan bölümleri; üstte kare formun içine yuvarlak motif, altında da ahşap kabartma parça olacak şekilde değerlendirilmiştir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/30	Katalog No: 5.d

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:7

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Ahşap sade kat silmesi ve saçak silmesi bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Zemin katın köşelerinde bulunan gömme sütunların üst başlıkları kabartmalı kare motiflidir. Altında yivli sütuncuklar ve kare çerçevenin içinde çıtalardan oluşturulmuş baklava deseni görülmektedir. (Foto No:2)
- Birinci kat düz köşe dikmeleri üzerinde ikişer adet olarak bulunan kıvrımlı payandalar saçağı destekler. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Çıkmanın altındaki ahşap payandalar geometrik formlarda oyulmuştur. (Foto No:4)
- Kapı üzerinde ters palmeti anımsatan öge karşılıklı bulunan kıvrımdal motiflerinin üzerine yerleştirilmiştir. (Foto No:8)
- Alınlıkta bulunan bezeme Ampir üslubun yaprakları ayrılmış, uçları sivri palmetini anımsatmaktadır. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.a

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

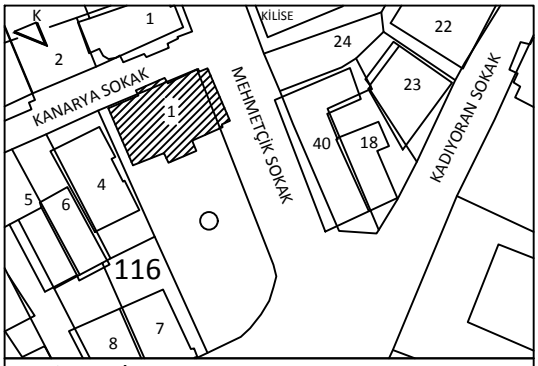

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14'te yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Garoyan Evi'nden şöyle bahsetmektedir:

"Mehmetçik Sokağı'nda 793,50 m^2'lik bir alanda yer alan 10 numaralı üç katlı, yuvarlak çift sütunlu bahçeli ahşap köşk, ilk sahibi Garoyan'dan satış yoluyla sırasıyla Mihail Çıkvaşvili'ye (30 Mayıs 1932), onun ölümünden sonra Simon Çıkvaşvili'ye (5 Mayıs 1950), TURTAŞ İhracat ve İthalat A.Ş.'ye (8 Mayıs 1976) geçmiştir. XIX. yüzyıl yapısı olan ve yapım tarihi 1885 olarak bilinen köşk, zamanla bakımsızlıktan harap duruma geldiğinden son sahiplerince yıktırılmış ve dış şekli korunarak yeniden inşa edilerek dairelere bölünmüştür(1978)[12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.b

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

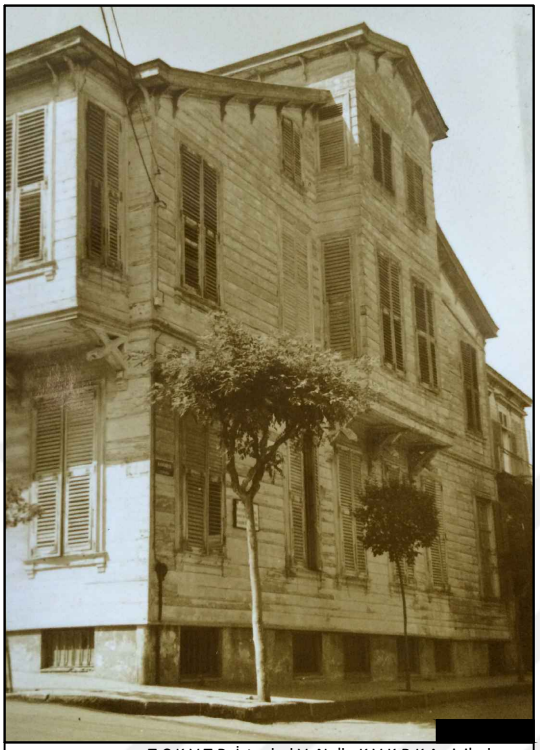

Foto No:4 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

PLAN

- 1885 tarihli ahşap bina yıkıldıktan sonra Nikola Küçüknikolaidis yeniden yaptırmıştır.
- Bodrum katı zemin kotu, yol kotundan aşağıdadır.
- Yapının ana merdiveni arkada ve ortada yer almaktadır.
- Bodrum katta ön cepheye pencereli üç adet deponun arkasında karşılıklı iki adet depo, orta bölümde sağ tarafta banyo, sol tarafta kömürlük ve kiler, arka bölümde ise sağ tarafta küçük bir wc ile mutfak, ortada merdiven ve sol tarafta ise yine bir adet mutfak bulunmaktadır.
- Girişin ortaladığı zemin katta; ön cephede kendi aralarında ayrı bir geçiş de bulunduran iki adet oda, arka cephede ise yine ortada merdiven, sağ tarafta küçük bir wc ile mutfak ve sol tarafta ise bir adet odanın bulunduğu görülmektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.c

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

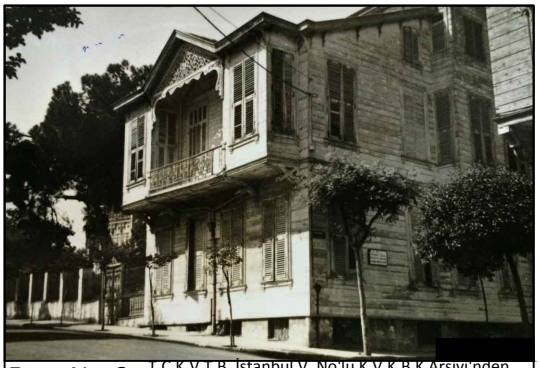

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Birinci kat planında ön cephede bulunan iki adet oda çıkma yapmış ve iki çıkma arası balkon olarak değerlendirilmiştir.
- Orta kısımda bulunan iki odadan sol taraftakinin giriş cephesine bakan bir balkonu bulunmaktadır.
- Arka kısımda ise merdivenin sağ tarafına banyo ve wc, sol tarafına ise bir adet oda yerleştirilmiştir.
- İkinci katın ön cephesi tek bir oda ile değerlendirilmiştir.
- Orta kısımda yine sol taraftakinde küçük bir balkon olmak üzere, karşılıklı iki adet oda bulunmaktadır.
- Arka kısımda merdivenin sağ tarafı bu sefer su deposu olarak değerlendirilmiştir.
- Sol tarafta ise bir adet oda ve bir adet depo görülmektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.d

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

CEPHE

- Bahçe içinde bodrum üzerinde iki adet tam kat ve bir çatı katından oluşan; bodrum katı kagir, diğer katları ahşap kaplamalı yapıdır. (Foto No:1)
- Köşe yapısı olan binanın girişi bahçe içinde ve sol yan cephedendir. (Foto No:2)
- Mehmetçik Sokağı'na bakan cephede üst kat çıkma olarak sokağa açılmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Çıkma 4 adet ahşap sade payanda tarafından desteklenmektedir. (Foto No:2)
- Kanarya Sokağı'na bakan cephede birinci katta bulunan çıkma çatı katında da devam etmektedir. (Foto No:1)
- Bu cephede bulunan çıkma 3 adet payanda tarafından taşınmaktadır. (Foto No:1)

BEZEME

- Oldukça sade olan yapının süslemeleri sadece çatı alınlığı ve balkon saçağında görülmektedir. (Foto No:3)
- Bütün pencereler giyotin olup, etraflarında sade ahşap çerçeve bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Yapı köşelerinde sade ahşap dikmeler bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Mehmetçik Sokağı'nda bulunan çıkmanın ortasında içeri çekilmiş olan balkon üstünde üçgen alınlığı andıran bir bölüm bulunur. (Foto No:3)
- Bu alınlıkta dairesel, S ve C kıvrımlarının oluşturduğu bir bezeme grubu yer almaktadır. (Foto No:3)
- Her iki cephede de bulunan çıkmaları ahşap sade payandalar destekler. (Foto No:1)
- Saçakları ikişerli ya da üçerli ahşap konsollar desteklemektedir. (Foto No:1 ve Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.e

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

- 23.09.1974 tarihinde çekilen fotoğraflarda ön cephede çatı alınlığında görülen ahşap oyma bezeme grubunun (Foto No:6), restorasyon sürecinde kaldırıldığı 13.10.1978 tarihli fotoğrafta (Foto No: 9) görülmektedir.
- 1978 tarihli fotoğrafta düz ahşap kaplama olarak yapılan çatı alınlığının üzeri, güncel tarihli fotoğrafta eğrisel motifli bezemelerle kaplandığı görülmektedir. (Foto No:8)
- Aynı şekilde 1974 tarihinde balkon saçağında görülen ahşaptan oyma, S ve C kıvrımlarından oluşan bezemelerin 1978 tarihinde tamamen yok edildiği, güncel fotoğrafta ise değiştirilerek yerine konduğu tespit edilmiştir.
- Çatı eğimine bağlı formunun da değiştiği yine aynı fotoğraflara bakılarak fark edilmektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.f

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

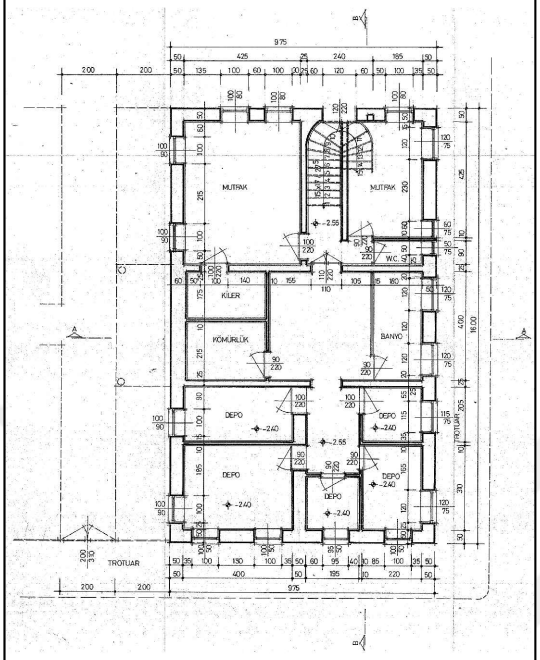

Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

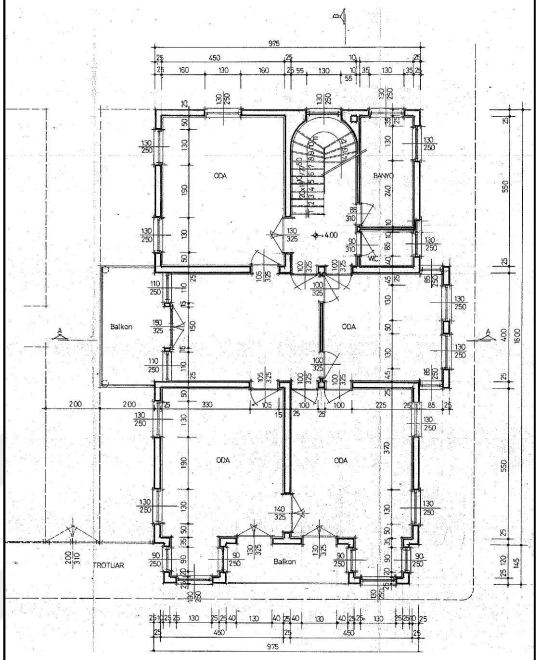

Birinci Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

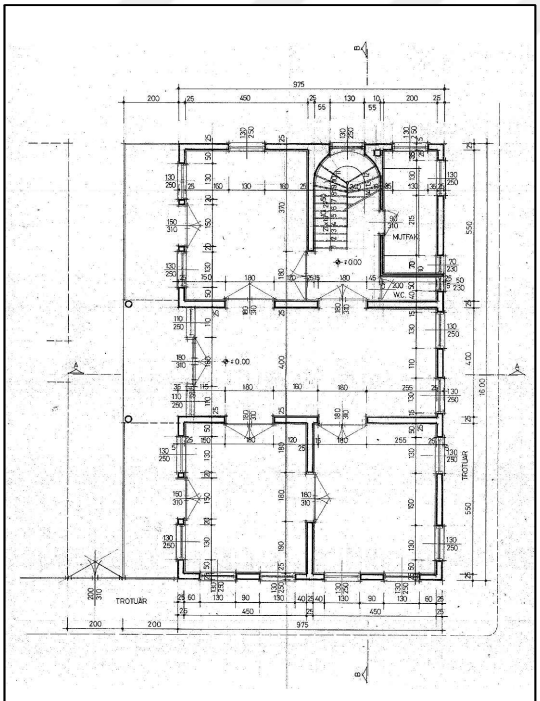

Zemin Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

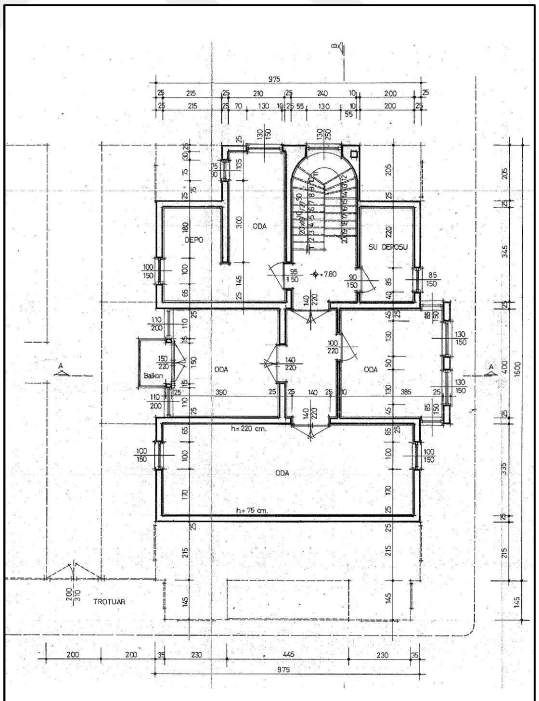

İkinci Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 6.g

Adres: Nizam Mahallesi Mehmetçik Sokak No:14

Kuzeybatı Cephesi Adalar Belediyesi Arşivi

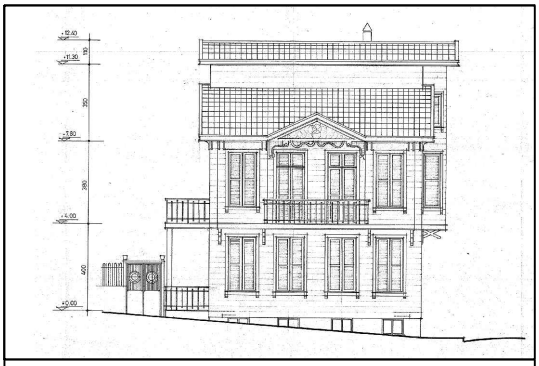

Kuzeydoğu Cephesi Adalar Belediyesi Arşivi

Güneybatı Cephesi Adalar Belediyesi Arşivi

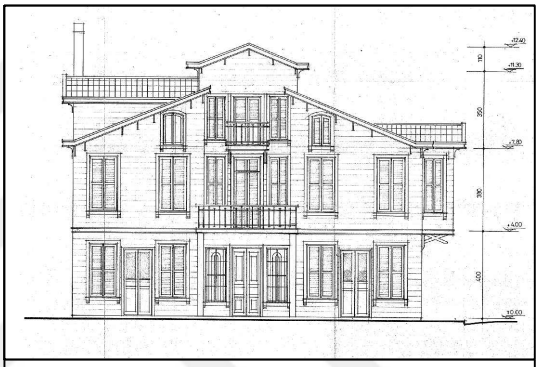

Güneydoğu Cephesi Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/38	Katalog No: 7.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:13

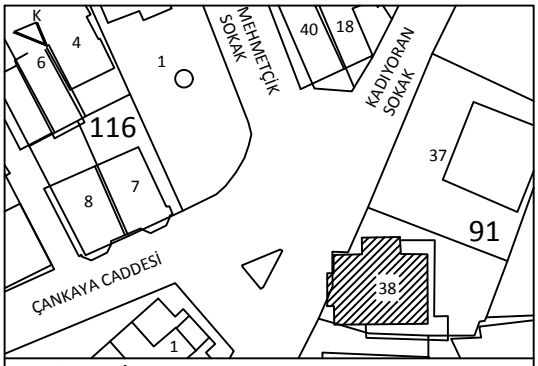

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:13'te yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Danasi Evi adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Kadıyoran Caddesi'nde (Nizam) 1234 m^2'lik bir alanda eskiden yer alan 13 numaralı üç katlı bahçeli ahşap ev, ilk sahibi Dr. Danasi'den satış yoluyla sırayla Roza Parali'ye (6 Aralık 1930), Olisa ve Orodora Eskenazi'ye (6 Nisan 1974) geçmiştir. Bu tarihte ifraz gören ev (499 m^2), ÜDA İnşaat Şt. tarafından satın alınarak (30 Aralık 1982) yıktırılmış (Temmuz 1984) ve mimar Nikola Nikolaidis tarafından sekiz daireli ahşap kaplamalı bir konut olarak yeniden inşa edilmiştir. Cumhuriyet döneminde pansiyon olarak kullanılan ev, bir süre kiraya verilmiştir [12]."

PLAN

- Ahşap bina yıkıldıktan sonra Nikola Küçüknikolaidis yeniden inşa etmiştir.
- Bodrum kat plan şemasına bakıldığında, depo, oda, hol ve mutfak birimleir görülmektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/38	Katalog No: 7.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:13

Foto No:4

Foto No:5

- Zemin katta dört oda, hol, mutfak ve banyo bulunmaktadır.
- Birinci katta önlerinde balkon bulunan beş oda, mutfak ve banyo bulunmaktadır.
- Çatı katında ise, balkonu bulunan bir oda, banyo ve arka cephede açık mutfağı olan bir oda vardır.

CEPHE

- Giriş Kadıyoran Caddesi'ne bakan cepheden sağlanmaktadır.(Foto No:1)
- Bahçe içinde iki buçuk katlı; bodrum katı taş kaplı, diğer katları ahşap kaplama kagir bir yapıyken, 1984 tarihinde yıkılarak betonarme üzeri ahşap kaplama olacak şekilde yeniden inşa edilmiştir. V. Numaralı Kurul Arşivi'nden alınan Con Paşa Köşkü'ne ait fotoğrafta Danasi Evi'nin inşaat hali görülmektedir. (Foto No:7)
- Üst kat çıkmasını taşıyan kolonlar giriş kapısının önünde bir sahanlık oluşturmaktadır. (Foto No:1)
- Çıkma, çatı katında da devam etmektedir. (Foto No:1)
- Çatı katında küçük bir balkon bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/38	Katalog No: 7.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:13

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Çankaya Caddesi'ne bakan cephede eski ahşap halinde bulunmayan ahşap bir balkon görülmektedir.

BEZEME

- Oldukça sade olan yapının süsleme öğeleri sadece balkon korkulukları, Çankaya Caddesi'ne bakan cephedeki balkon kafesi ve çatı tepeliklerinde bulunmaktadır.
- Yapının bütün pencereleri ahşap kepenklidir.
- Sade dikdörtgen ahşap pencere bordürleri, ahşap çıtalarla kabartmalı olarak yapılmıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/38	Katalog No: 7.d

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:13

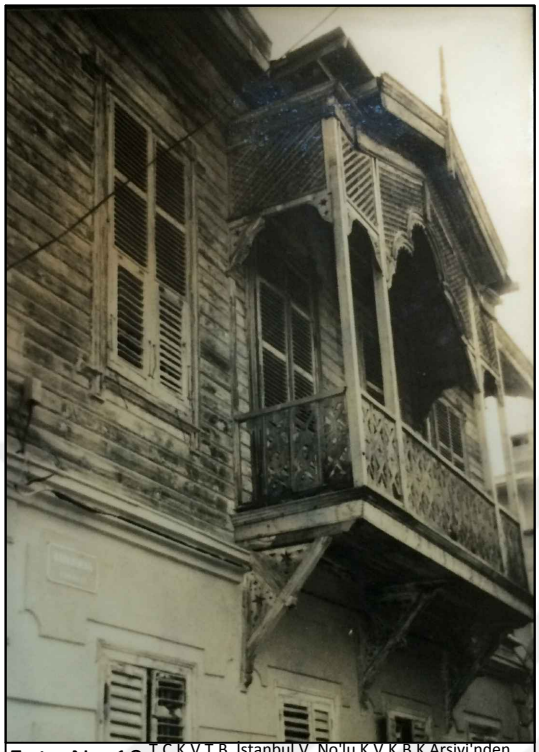

Foto No:10 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/38	Katalog No: 7.e

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:13

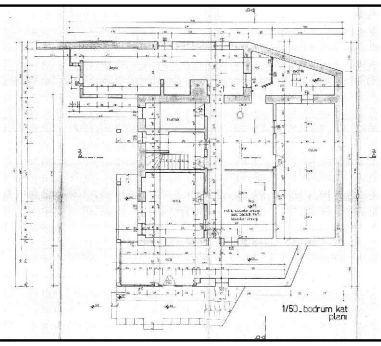

Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

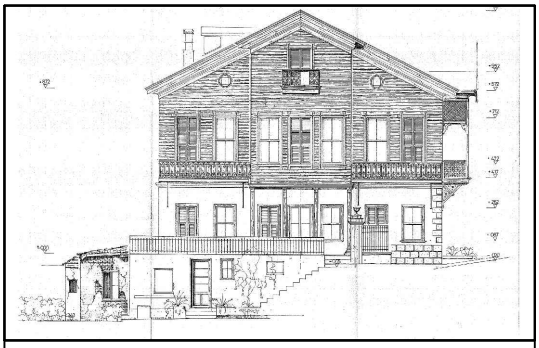

Giriş Cephesi — Adalar Belediyesi Arşivi

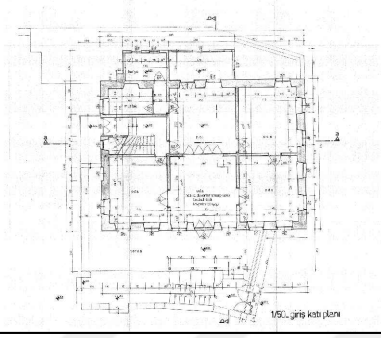

Zemin Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

Sağ Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

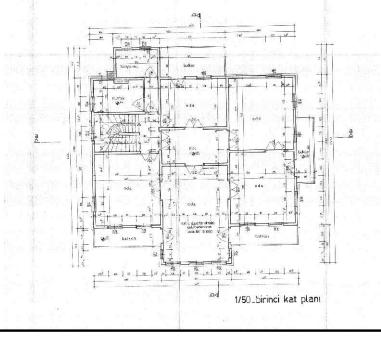

Birinci Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

Sol Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

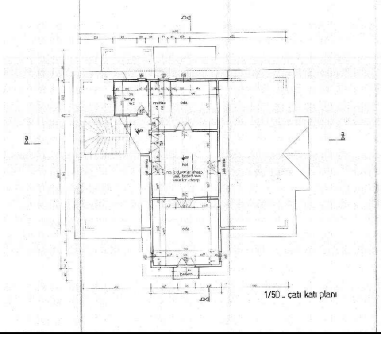

Çatı Katı Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

Arka Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/7	Katalog No: 8.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:4

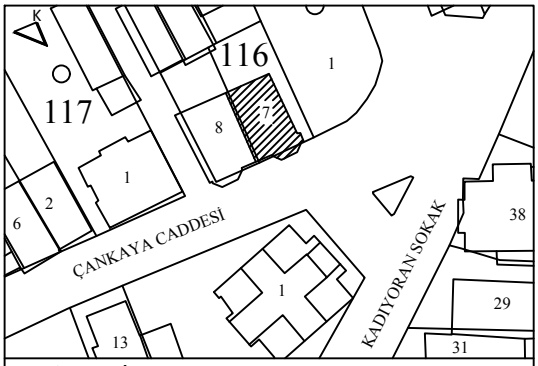

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:4'te yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Danasi İkiz Evlerinden şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesi'nde (Nizam) 2 ve 4 numaralı iki katlı bahçeli ahşap evlerin ilk sahibi Danasi adlı sefahate ve kumara düşkün bir Rum hekim iken, 2 numaralı ve 231 m^2'lik evini Dr. Melik ve eşi Öjeni Artaryan'a satmış (Mayıs 1927), 4 numaralı evini de kumarda kaybedince, Madam Ester tarafından mezattan satın alınmıştır (1928) [12]."

PLAN

116 ada, 7 parselde bulunan Danasi İkiz Evleri adıyla bilinen yapılara ait projelere kurum arşivlerinde ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/7	Katalog No: 8.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:4

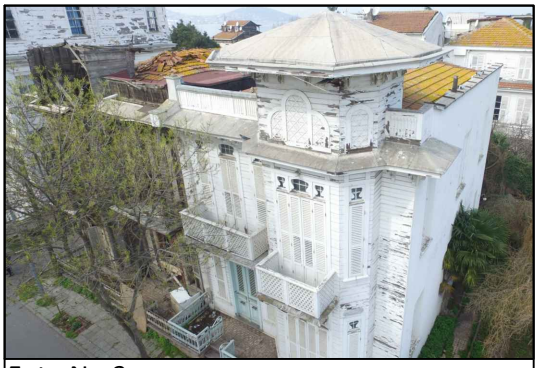

Foto No:3

Foto No:4

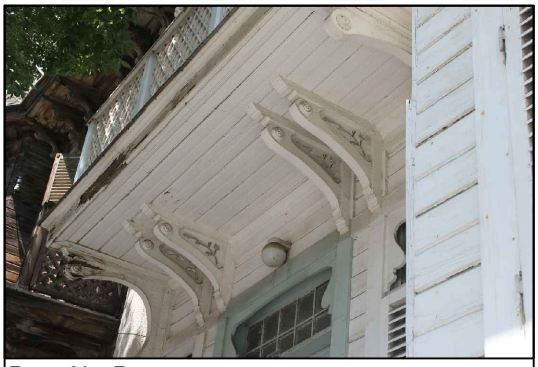

Foto No:5

Foto No:6

CEPHE

- Bodrum üzeri zemin ve iki kattan oluşan, bahçe içinde ahşap kaplamalı kagir bir yapıdır. (Foto No:1)
- Giriş ön cepheden, binanın sol tarafında bulunan ahşap kapıdan sağlanmaktadır. (Foto No:1 ve 4)
- Birkaç basamakla ulaşılan dar sahanlık, yapının önünde devam ederek küçük bir teras oluşturmaktadır. (Foto No:1)
- Girişin sağ tarafında sokağa doğru açılan ve çatıya kadar devam eden bölüm yükselerek kule görünümü kazanmıştır. (Foto No:3)
- Üst katta iki ayrı küçük balkon bulunmaktadır. (Foto No:3)
- Bütün pencereler ve balkon kapıları ahşap kepenklidir.

BEZEME

- Bezeme ögeleri ön cephede pencere ve kapı çerçeveleri ile konsollarda görülmektedir.
- Dikdörtgen kabartmalı kapı aynalarından en üsttekinde diyagonal kafes çerçevesi arkasında cam bulunmaktadır. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/7	Katalog No: 8.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:4

- Sokak kapısının ve yapıdaki bütün pencerelerin üst başlık köşelerinde bulunan dilimli motifler Art Nouveau üslubu yansıtmaktadır. (Foto No:4)
- Üst kat balkonlarını taşıyan konsollar sade C kıvrımlı olup iki ucuna iç içe geçmiş kabartma daireler aplike edilmiştir. (Foto No.5 ve 6)
- Sokak kapısının üstüne denk gelen balkonu bu konsolların dışında ekstradan 4 küçük konsolcuk desteklemektedir. (Foto No:5)
- İki yanda ikişerli olarak bulunan bu konsolların içi dolu olup kıvrım dal, çiçek motifi oyulmuştur. Bunların uçlarında da diğer konsollarda olduğu gibi iç içe geçmiş daire kabartmaları aplike edilmiştir.
- Bu süslemeler Art-Nouveau üslubunu yansıtmaktadır. (Foto No:5)
- Balkon korkuluğunda üç dikme arası ahşap kafes dolgu ile kaplanmış olup çıtalar arası dörderli yarım daire motifiyle oyulmuştur. (Foto No:2)
- Yapının çıkma yapmış bölümünde dişli saçak silmesi görülmektedir. Diğer kısımda ise, saçak altında çift olarak bulunan içi oyulmuş, S ve C kıvrımlı, üzerleri daire kabartma motifli küçük konsolcuklar bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Kule üzerinde herhangi bir pencere açıklığı olmamasına rağmen ortada; bir büyük kemerin yanında iki yarım kemerden oluşan ahşap çıtalar çakılmıştır. İki yanda ise küçük kemerli ahşap çıta çerçeveler çakılmış, Çerçevelerin içi kafes doldurulmuştur. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/8	Katalog No: 9.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:6

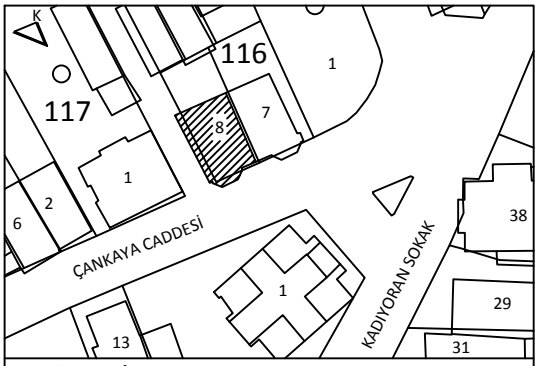

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

PLAN

116 ada, 8 parselde bulunan Danasi İkiz Evleri adıyla bilinen yapılara ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılalmamıştır.

CEPHE

- Yanındaki bina ile aynı özelliklere sahip olup, ikiz ev olarak yapılmıştır. (Foto No:1)
- İki katlı bahçe içinde ahşap kaplamalı kagir bir yapıdır. (Foto No:1)
- Giriş ön cepheden, binanın sağ tarafında bulunan ahşap kapıdan sağlanmaktadır. (Foto No:2)
- Birkaç basamakla ulaşılan dar sahanlık, yapının önünde devam ederek küçük bir teras oluşturmaktadır. (Foto No:2)
- Girişin sol tarafında yan binadaki gibi kule bulunmaktadır. (Foto No:1 ve 2)
- Üst katta iki ayrı küçük balkon bulunmaktadır. Ancak bir tanesi hasarlı durumdadır. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/8	Katalog No: 9.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:6

Foto No:3

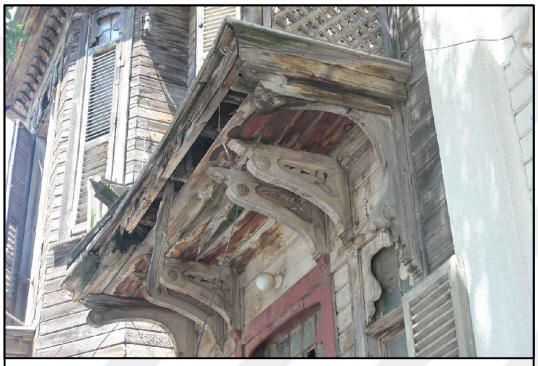

Foto No:4

Foto No:5

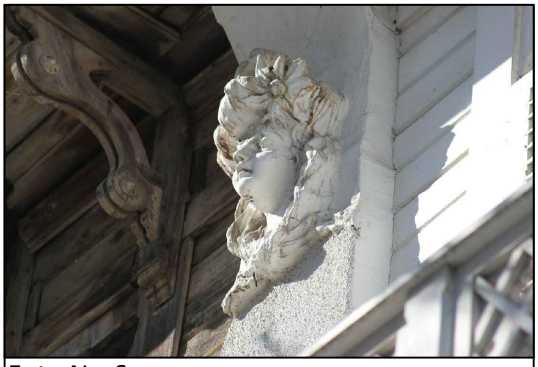

Foto No:6

BEZEME

- Bina ikizine nazaran oldukça bakımsız durumdadır.
- Sokak kapısının ve yapıdaki bütün pencerelerin üst başlık köşelerinde bulunan dilimli motifler Art Nouveau üslubu yansıtmaktadır. (Foto No:4)
- Üst kat balkonlarını taşıyan konsollar sade C kıvrımlı olup iki ucuna iç içe geçmiş kabartma daireler aplike edilmiştir. (Foto No:4)
- Sokak kapısının üstüne denk gelen balkonun sadece zemini mevcut olmakla beraber, balkonu taşıyan konsolcuklar yerinde mevcuttur. (Foto No:3)
- İki yanda ikişerli olarak bulunan bu konsolların içi dolu olup kıvrım dal, çiçek motifi oyulmuştur. Bu süslemeler Art-Nouveau üslubu yansıtmaktadır. (Foto No:4 ve 5)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/8	Katalog No: 9.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:6

- Balkon korkuluğunda üç dikme arası ahşap kafes dolgu ile kaplanmış olup çıtalar arası dörderli yarım daire motifiyle oyulmuştur. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Yapının çıkma yapmış bölümünde dişli saçak silmesi görülmektedir. Diğer kısımda ise, saçak altında çift olarak bulunan içi oyulmuş, S ve C kıvrımlı, üzerleri daire kabartma motifli küçük konsolcuklar bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Kule üzerinde herhangi bir pencere açıklığı olmamasına rağmen ortada; bir büyük kemerin yanında iki yarım kemerden oluşan ahşap çıtalar çakılmıştır. İki yanda ise küçük kemerli ahşap çıta çerçeveler çakılmış, Çerçevelerin içi kafes doldurulmuştur.
- Kule çatısı zarar görmüştür.
- İkiz binaların arasında bulunan tuğla duvarın en üst noktasında saçları çiçek motiflerinden oluşan alçıdan bir kadın maskı bulunmaktadır. (Foto No:6)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 10.a

Adres: Nizam MahallesiÇankaya Caddesi No:8

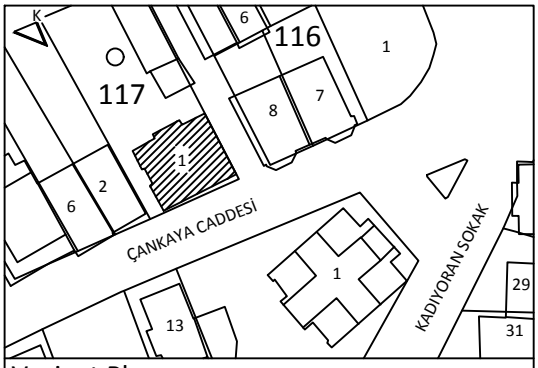

Vaziyet Planı

Foto No:1

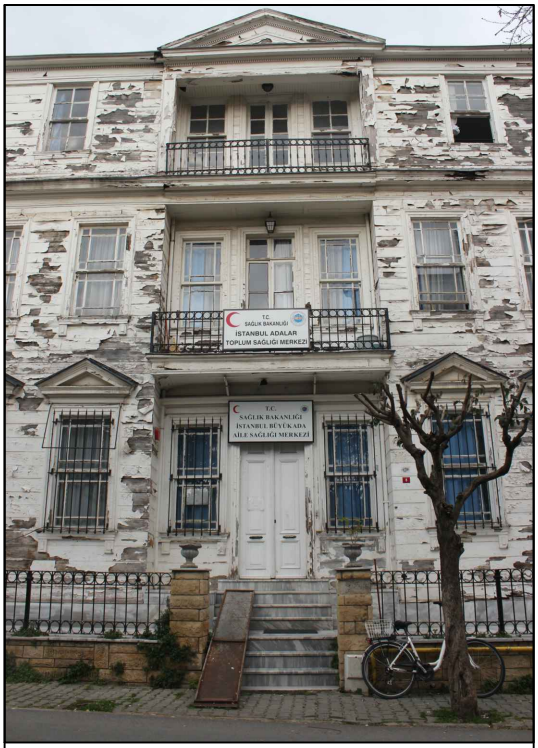

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:8'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Canbulad Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Çankaya Caddesi'nde (Nizam) 833 m^2'lik bir alanda yer alan 6 ve 7 numaralı bahçeli ahşap köşk, Kanun-ı Sani 1329 (Ocak 1908) tarihinde İstanbul Şehremaneti adına kayıtlı iken, siyaset ve devlet adamı İsmail Canbulad'ın İstanbul Şehremini (Belediye Başkanı) olması üzerine (1916) Canbulad'a ait olan köşk, 1957'den 1984'e kadar İstanbul Belediyesine bağlı Adalar Belediye Şube Müdürlüğü olarak kullanılmış, 1 Ağustos 1984 günü yürürlüğe giren 195 sayılı kararname ile bağımsız bir kuruluş olan Adalar Belediye Başkanlığı'nın resmi makamı olmuştur [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 10.b

Adres: Nizam MahallesiÇankaya Caddesi No:8

Foto No:3

Foto No:4

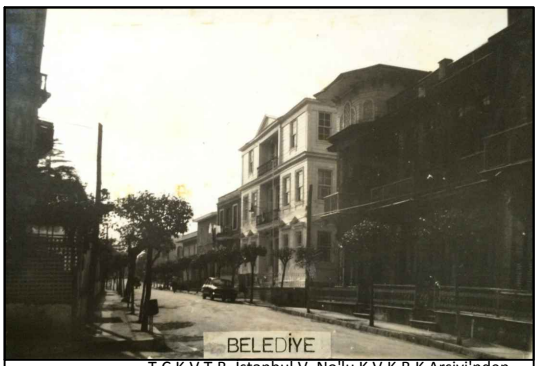

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

PLAN

117 ada, 1 parselde bulunan Canbulat Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Üç katlı ahşap bir köşe yapısıdır. (Vaziyet Planı)
- Üç basamakla çıkılarak ulaşılan küçük bir sahanlık binanın ön cephesini kaplamaktadır. (Foto No:2)
- Dört basamakla yükseltilmiş olan giriş, içeri çekilmiş ve binanın tam ortasında bulunmaktadır.
- Girişin oluşturduğu içerlek kısım diğer katlarda balkon olarak kullanılmıştır. (Foto No:1 ve 2)
- Yapıdaki bütün pencereler kayıtlı ve giyotindir.
- Ön cephede zemin ve birinci katta girişin iki yanında bulunan ikişerli pencereler, ikinci katta ortalanmış ve bire düşürülmüştür. (Foto No:1)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 116/1	Katalog No: 10.c

Adres: Nizam MahallesiÇankaya Caddesi No:8

BEZEME

- Oldukça sade olan yapıda bezemeler; zemin kattaki pencere üst başlıklarında, kat silmesi, çatı silmesi ve çatıda oluşturulan üçgen bölümde görülmektedir.
- Zemin katta bulunan pencerelerin etrafındaki dikdörtgen pencere çerçevesinin üstünde yerleştirilen üçgen alınlık Neo-Klasik üslubu yansıtmaktadır. (Foto No:3)
- Sade, dişli kat silmesi yalnızca birinci ve ikinci kat arasında yer almaktadır. (Foto No:3)
- Sadece ikinci kat yapı köşelerinde ahşap plastırlar bulunmaktadır. (Foto No:3)
- Sade, dişli çatı silmesinin çevrelediği çatının ön cephesinde üçgen alınlığı anımsatan bir bölüm bulunmaktadır. (Foto No:4)
- Alınlıkta ahşap çıtaların çakılmasıyla oluşturulmuş üçgen motif görülmektedir. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/1	Katalog No: 11.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:1

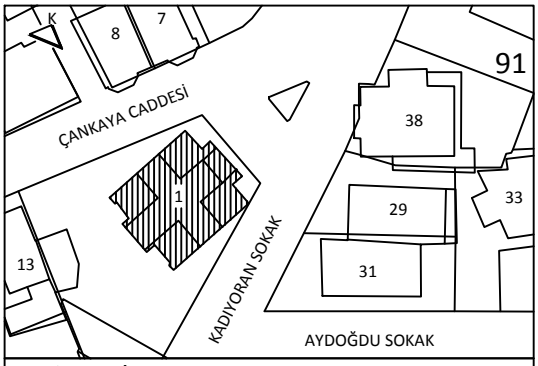

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:1'de yer almaktadır. Mahmut Sami Şimşek, "İstanbul'un 100 Köşkü ve Konağı" adlı eserinde Agopyan Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesi'nde bin metrekarelik bir arsada yer alan 1 numaralı köşktür. Servis katı üzerine üç katlı ve 22 odalı ahşap köşkün ilk sahibi Marten Agopyan'dır. Ankara Palas'ı işleten Agopyan, Beyoğlu'nda şu an yerinde Santral Han'ın bulunduğu Bel-Er Oteli'nin de sahibiydi. Bahçekapı'da halen mevcut olan Agopyan Han da Marten Agopyan'a aittir.

Agopyan başlangıçta ailesiyle birlikte oturduğu bu köşkü, sonraki yıllarda otele çevirmiştir. İlk ismi "Hotel des Princes" olan köşkün sonraki isimleri "Hotel Bel-Er" ve "Hotel Çankaya" olmuştur.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/1	Katalog No: 11.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:1

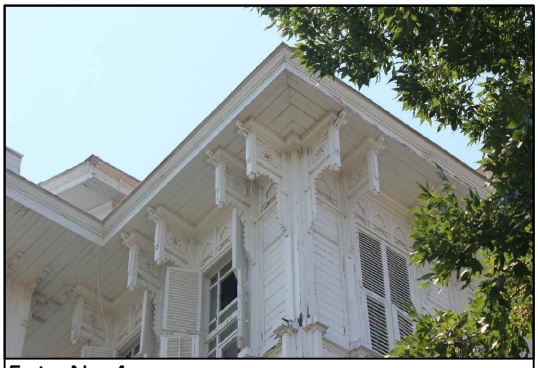

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

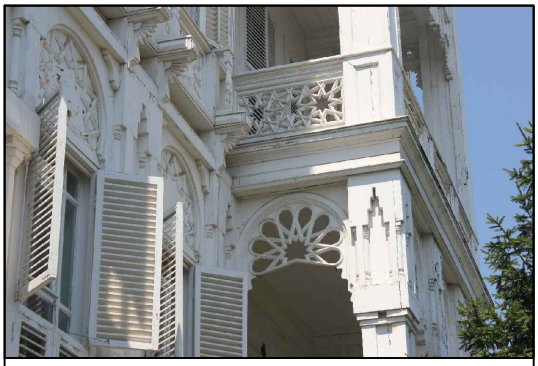

Foto No:7

1918'den itibaren otel ve pansiyon olarak kullanılmaya başlanan Agopyan Köşkü, 1985 yılında fazlasıyla harap duruma geldiği için temeline kadar yıktırılarak yeniden yaptırılmıştır [13]."

PLAN

103 ada, 1 parselde bulunan Çankaya Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Şu anki bina betonarme olup cephesel özellikleri aynen korunmuştur.
- Ana giriş kapısı Çankaya Caddesi üzerindeki ön cephede bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Giriş kapısının üstü çıkma balkonla devam ettirilerek düşey çizgide anıtsal bir ifade kazandırılmştır. (Foto No:1)
- Bu düşey ifade beşik kemerle taçlandırılmıştır.
- Tüm cephelerde görülen bezeme ön cephede yoğunlaşmıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/1	Katalog No: 11.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:1

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:10 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

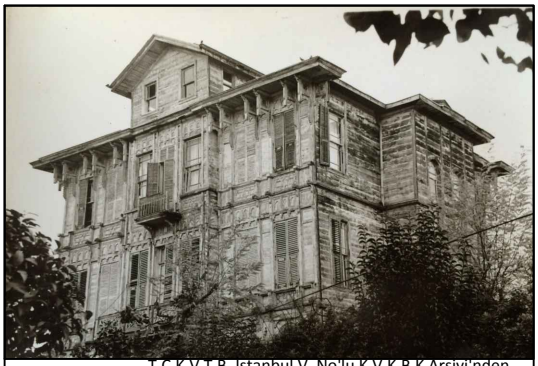

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Birinci kat girişi ve birinci kat pencere üzerlerinde at nalı kemeri anımsatmaktadır. (Foto No:1)
- Giriş kemerini sekiz eşit damla motifi bölmekte ve ortada dokuz kollu yıldız motifi oluşturmaktadır. (Foto No:9)
- Pencere üstündeki sağır kemer içinde ise 2 adet yıldız içiçe geçmiş bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Pencereler arasında yüksek ikiz sütunlar görülmekte, başlıklarında yine 2'şer ikiz sütuncuklar bulunmaktadır. Ortalarında ise mukarnas kesiti bir bezeme bulunmaktadır. (Foto No:7)
- İkinci kat pencere alt eteğinde çıtalar üçer adet altı kollu yıldızlar şeklinde kaplama tahtası üzerine çakılmıştır. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/1	Katalog No: 11.d

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:1

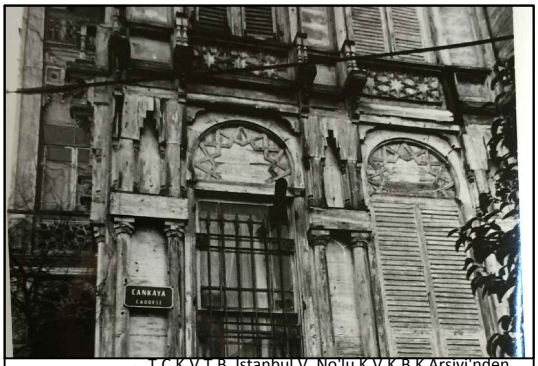

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:13 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:14 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:15 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Pencere üst başlığında ise üçlü nişlerden oluşan bezeme grupları görülmektedir. (Foto No:1 ve 2)
- Balkon parmaklıklarında Neo-klasik Osmanlı bezemesi sekiz kollu yıldızların ahşap oyma uygulaması görülür. (Foto No:6 ve 7)
- Balkon dikmeleri arasında ve saçak payandalarında kare oluklu, çerçeve içinde tek, sekiz kollu yıldız motifi yer almaktadır.(Foto No:6)
- Üçüncü kat pencere eteklerinde, ortaya altı kollu yıldız, yanlarına altıgen motifler kaplama tahtasına çıta ile çakılmıştır. (Foto No:2)
- Pencere üst başlığında yine kaplama tahtası üzerinde üçlü nişler görülmektedir. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/18	Katalog No: 12.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:13

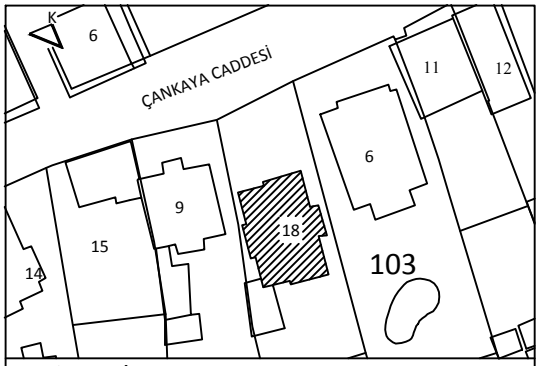

Vaziyet Planı

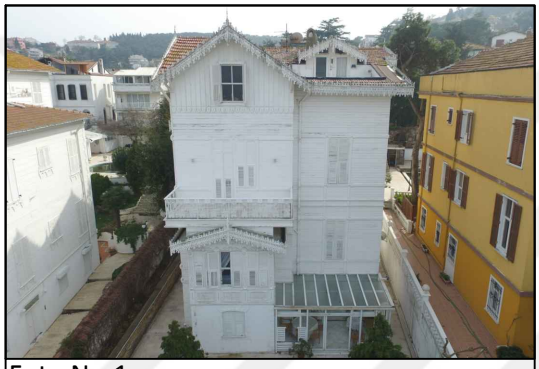
Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

"Büyükada Ahşap Evleri (Nizam Bölgesi)" isimli yüksek lisans tezinde bu binanın Yahya Bey Köşkü ismiyle anıldığı, yapılış tarihi olarak yaklaşık 1876 olduğu ve mimari stilinin eklektik olduğu yazmaktadır [14].

PLAN

- Her katta iki ayrı dairenin bulunduğu yapının girişi zemin katta ve ortada yer almaktadır.
- Bahçede ayrıca bir müştemilatın olduğu kat planlarından anlaşılmaktadır.
- Zemin kattaki daireler iki oda, bir salon, bir banyo ve bir mutfaktan oluşmaktadır.
- Birinci katta ön cepheye bakan dairenin geniş bir salonu, bir kiler, bir yatak odası, bir banyo ve bir mutfağı bulunurken; arkadaki dairenin balkonu olan bir salon, iki yatak odası, bir banyo ve bir mutfağı bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/18	Katalog No: 12.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:13

Foto No:4 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

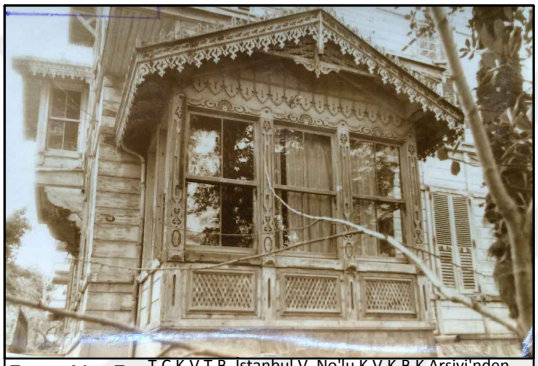

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- İkinci katta ön cephedeki dairenin balkonlu bir salonu, iki yatak odası, bir mutfak, bir kileri ve bir adet banyosu bulunmaktadır. Arkadaki dairede ise; bir salon, iki yatak odası, bir sandık odası, bir mutfak ve bir banyo görülmektedir.
- Çatı katı tek bir daireden oluşmaktadır. Bu dairede; salon, üç yatak odası, bir sandık odası, bir mutfak, iki banyo bulunmaktadır.

CEPHE

- Bahçe içinde üç katlı ve üzerinde çatı katı bulunan ahşap kaplama kagir bir yapıdır. (Foto No:1)
- Bahçe içinden ulaşılan giriş kapısı yapının sol yan cephesinde bulunmaktadır.
- Zemin katta olan çıkmanın ayrı çatısı olmakla birlikte üst katta çıkma biraz geri çekilmiş ve önü balkon olarak kullanılmıştır. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/18	Katalog No: 12.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:13

BEZEME

- Bezemeler çıkmadaki pencere çerçevelerinde, kat silme ve çatı silmelerinde görülmektedir.
- Çıkmada bulunan ahşap oyma pencere çerçevelerinin üst başlıkları ortada istiridye kabuğu, yanlarda ise kıvrım dal motifleri birbirlerine yarım daire ve ortasında daire bezemesi ile bağlanmaktadır. (Foto No:2)
- Pencere aralarında ise üstte ters palmet ögesi altında üç adet yivli ahşap kompozisyon yine palmet ögesi ile bitirilmektedir. (Foto No:2)
- Pencerelerin üstünde stilize edilmiş ters palmet bezemeli sarkıt bulunmaktadır.(Foto No:2)
- Saçak silmesinin arka tarafında yapıya aplike edilmeden oluşturulmuş ahşap oyma üçgen bölümde stilize edilmiş palmet ve geometrik desenlerden oluşan bir bezeme kompozisyonu görülmektedir. (Foto No:2)
- Saçak silmesi ise, iki yönlü olarak palmet sarkıt dizisi şeklinde sıralanmaktadır. Ahşap yüzeyde ise stilize edilmiş yaprak motifi oyulmuştur. (Foto No2)
- "S" ve "C" sarmal bezeklerden oluşan tepelikle sonlanan çatı Barok üslubu yansıtmaktadır.
- Aynı saçak silmesi ve tepelik kompozisyonu ana yapı çatısında da görülmektedir.(Foto No:1 ve 2)
- Geniş saçakları ahşap, birbirine dik sade payandalar desteklemektedir. (Foto No:3)
- Çatı penceresinin altında ters palmet dizisi silme olarak kullanılmıştır.
- Bütün pencereler ahşap kepenklidir.
- Pencere çerçeveleri doğrusal olup, kesişme noktalarında kare formu kabartılarak kullanılmıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 103/18	Katalog No: 12.d

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:13

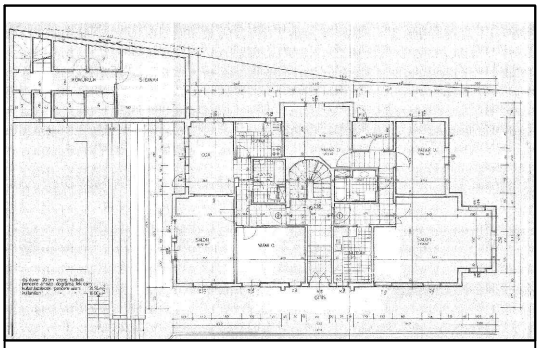

Zemin Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

Ön Cephe Adalar Belediyesi Arşivi

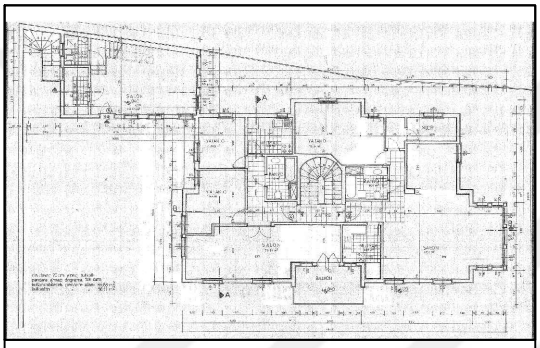

Birinci Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

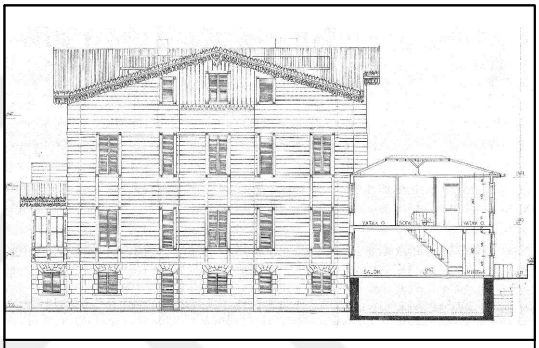

Sağ Yan Cephe Adalar Belediyesi Arşivi

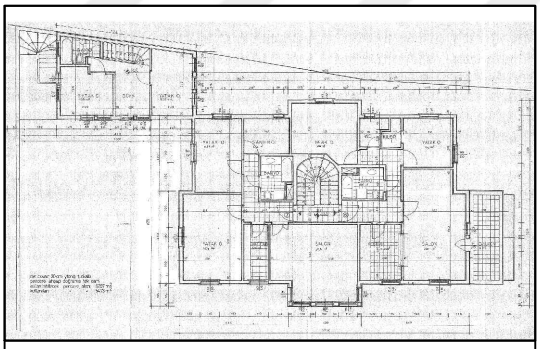

İkinci Kat Planı Adalar Belediyesi Arşivi

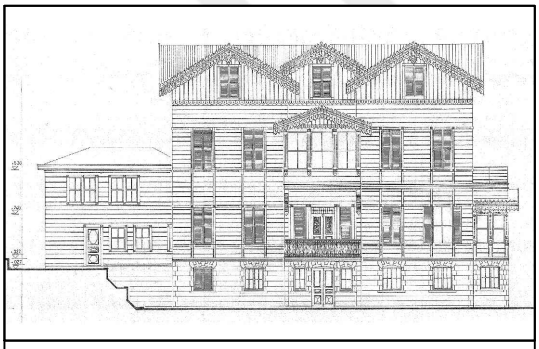

Sol Yan Cephe Adalar Belediyesi Arşivi

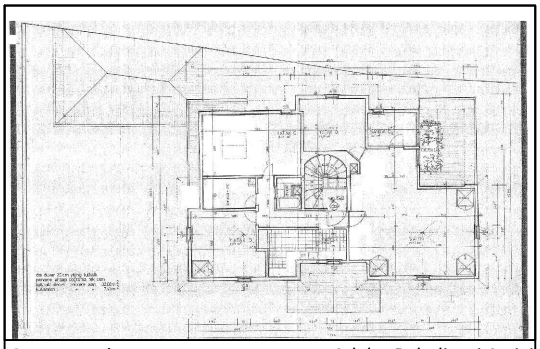

Çatı Katı Planı Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 108/6	Katalog No: 13.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:68

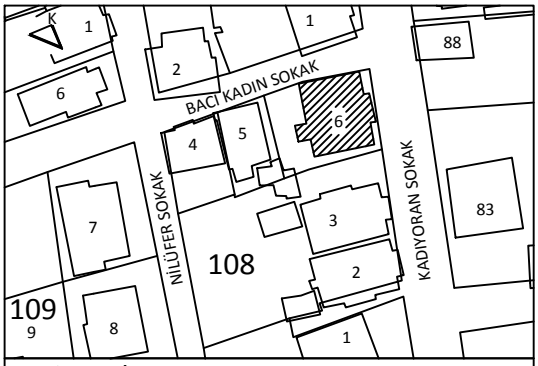

Vaziyet Planı

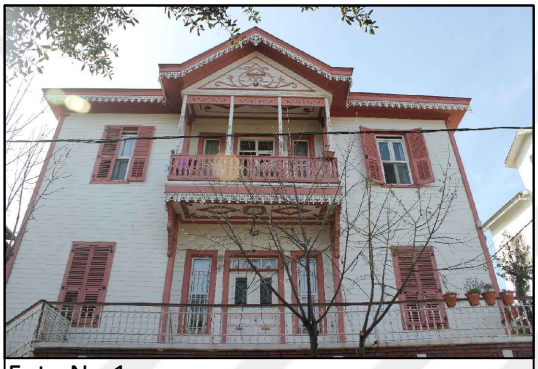

Foto No:1

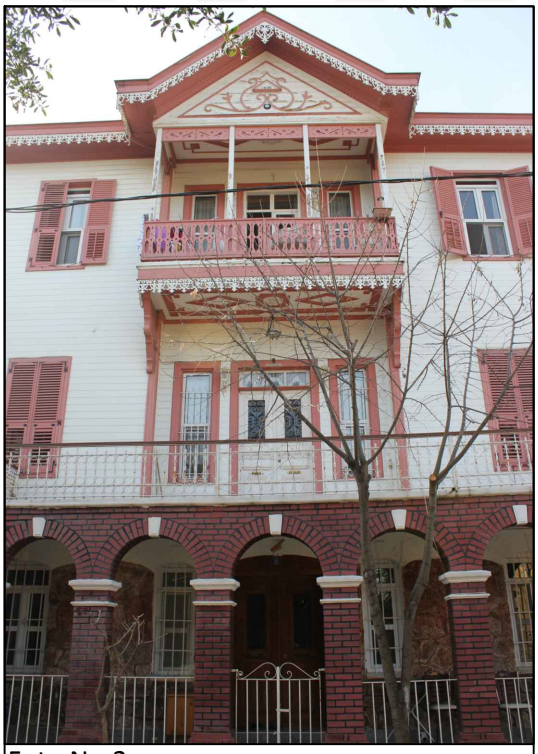

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:68'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Psiliaris Evi adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Kadıyoran Caddesi'nde 274 m^2'lik bir alanda yer alan 60 numaralı üç katlı, altı kagir üstü ahşap bahçeli ev, ilk sahibi Leonidas Psiliaris'ten satış yoluyla Sakızlı Politis Pinelopi'ye (1931) geçmiştir [12]."

PLAN

108 ada, 6 parselde bulunan Psiliaris Evi adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Arkasında bahçesi bulunan, altı kagir üstü ahşap üç katlı bir köşe yapısıdır. (Foto No:5)
- Zemin kat girişi geri çekilerek oluşturulan sahanlık kemerlerle çevrelenmiştir. (Foto No:2 ve 5)
- Merdivenlerle çıkılarak ulaşılan ana girişin önündeki sahanlık bütün cephe boyunca devam ederek alt katın devamı niteliği taşımaktadır. (Foto No:1)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 108/6	Katalog No: 13.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:68

Foto No:3

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Giriş kapısı cephenin tam ortasında yer almaktadır. (Foto No:1 ve 2)
- Çift kanatlı olan giriş kapısının üst aynaları camlı olup, camın üstünde ferforje sarmal desenli parmaklık bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Giriş kapısının üzerinde üç bölmeli küçük pencereler görülmektedir. (Foto No:1 ve 2)
- Giriş kapısının iki yanında bulunan demir parmaklıklı pencereler haricindeki yapıdaki bütün pencereler ahşap kepenklidir. (Foto No:1 ve 2)
- Girişin üstünde çıkma balkon bulunmaktadır. (Foto No:3)

BEZEME

- Cephe bezemeleri sadece ön cephenin balkon ve çatı ögelerinde toplanmıştır. (Foto No:3 ve 4)
- Giriş sahanlığının tavanında geometrik desenli kaplamalar görülmektedir. (Foto No:4)
- Üçüncü katın balkon korkulukları eliptik motifli olarak oyulmuştur. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 108/6	Katalog No: 13.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:68

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

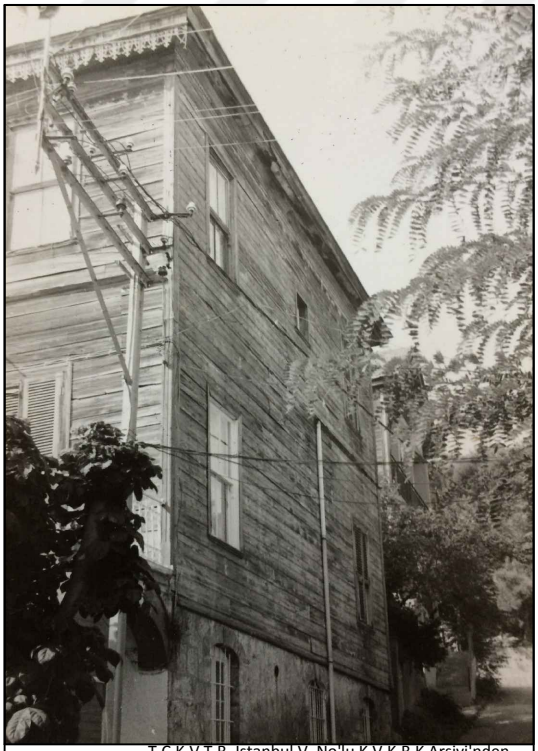

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Balkon altını dönen saçaklar, eğrisel ve ters palmet olarak bezenmiştir. (Foto No:4)
- Balkon altında Barok üsluplu eğrisel konsollar bulunmaktadır. (Foto No:4 ve Foto No: 5)
- Çatı saçakları da balkon saçaklarıyla aynı motiflidir. (Foto No:1 ve Foto No: 3)
- Çatı alınlığında kaplama tahtası üzerine çakılmış büyük bir çiçek motifi görülmektedir. (Foto No:3)
- Binanın alınlık bölgesinde yapım tarihi olarak 1895 yazmaktadır. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 242/83	Katalog No: 14.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:51

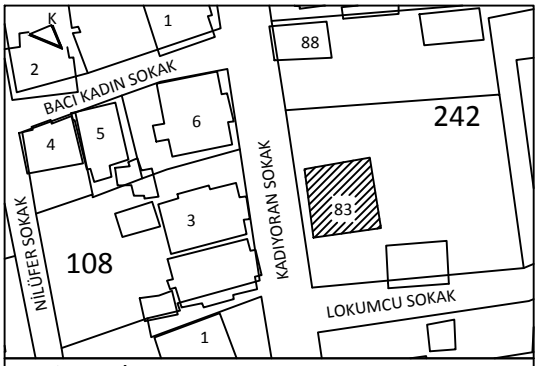

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:51'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, Tarih Boyunca İstanbul Adaları adlı eserinde ise Faik Paşa Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: Kadıyoran Caddesinde 1757 m^2'lik bir alanda yer alan 57 ve 57/A numaralı iki katlı ve çatılı, bahçeli iki ahşap köşk, ilk sahibi İmrahor Mehmed Faik Paşa'nın ölümünden sonra eşi Emine Tevhide İpar'a (Ocak 1924) ondan da satış yoluyla önce Dr. Lora Şpan'a (26 Haziran 1946), sonra da ifraz görüp Erol ve Sevgi Türkgenç'e (27 Ağustos 1970) geçmiştir. XIX. yüzyıl yapısı olan köşk, II. Dünya Savaşı yıllarında "Karavela Gazinosu" adıyla danslı, müzikli ve yemekli eğlence yeri olarak kullanılmıştır [12]."

PLAN

242 ada, 83 parselde bulunan Faik Paşa Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 242/83	Katalog No: 14.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:51

Foto No:3

Foto No:4

CEPHE

- Bahçe içinde iki katlı ahşap bir yapıdır.
- Ayrık nizamda bulunması dört cepheyi de görme olanağı sağlamaktadır. (Foto No:1)
- Sokak kotunda olan girişe bahçe kapısından girilerek ulaşılmaktadır. (Foto No:1)
- Dolu ahşap tablalı ahşap giriş kapısı ön cephede ve yapının tam ortasında bulunmaktadır.(Foto No1)
- Giriş kapısının üst başlığı üzerinde, ortası motifli sekiz adet demir parmaklıkla örtülmüş iki bölmeli pencere bulunmaktadır.(Foto No:4)
- Basık kemer formundaki sıvalı kapı silmesinin ortasında kilit taşı görülmektedir. Taş üzerinde kenger yaprağı mıtifi vardır. (Foto No:4)
- Kapının iki yanında bulunan basık kemer formlu giyotin pencereler demir parmaklıklıdır ve ahşap kepenkle örtülmüştür. (Foto No:1)
- İkinci kat pencereleri dikdörtgen formludur ve ahşap kepenklerle kapatılmıştır. (Foto No:3)
- Küçük bir balkona sahip bir çatı arası görülmektedir. (Foto No:1 ve 2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 242/83	Katalog No: 14.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:51

BEZEME

- Sıvalı zemin katta yapı köşelerinde kare formu tekrarlanmış gömülü sütunlar bulunmaktadır. (Foto No: 1)
- Sütunların üst başlıklarında uygulanan dişli motif kat silmesi olarak devam etmektedir. (Foto No:1)
- Kapı silmesinde taşa oyulmuş yapraf motifli kilit taşı görülmektedir. (Foto No:4)
- İkinci katta; ahşap çıtalı pencere çerçevelerinin alt başlıklarında sarmal motifi, üst başlıkların tam ortasında ise ahşap kabartma çiçek motifi kullanılmıştır. (Foto No:2 ve 3)
- Pencerelerin alt başlıkları altında iki sıra halinde çıtaların çakılmasıyla oluşturulmuş içi dolu çerçeveler görülmektedir. (Foto No:3)
- Zemin kat düşey hizasında ikinci katta ahşap gömme sütunlar bulunmakla birlikte, sütunlardan sonra yapı dışa doğru hafif çıkma yapmaktadır. (Foto No:1)
- Gömme sütunlar alt ve üst başlıklarında çıtadan çerçeveler çakılmıştır. Orta kısımda ise, başta ve sonra üçgen ortada ise karo desen oluşturmak üzere ahşap çıtalar çakılarak bir bezeme yapılmıştır.
- Çatı katındaki düşey kullanılan ahşap kaplamaların uçlarındaki ahşaba oyulmuş iri-ufak ters palmet dizisi kat silmesi olarak yorumlanmaktadır. (Foto No:1 ve 2)
- Aynı bezeme dizisi çatı katında bulunan balkondaki ahşap korkulukta da görülmekle birlikte, buradaki ahşapların ortalarında iki çizgi arasında dört yapraklı çiçek motifi ahşaba oyularak kullanılmıştır.(Foto No:2)
- Saçak silmesinin olmadığı çatının geniş saçaklarını ortaları kafes dolgulu payandalar desteklemektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 166/5	Katalog No: 15.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:77

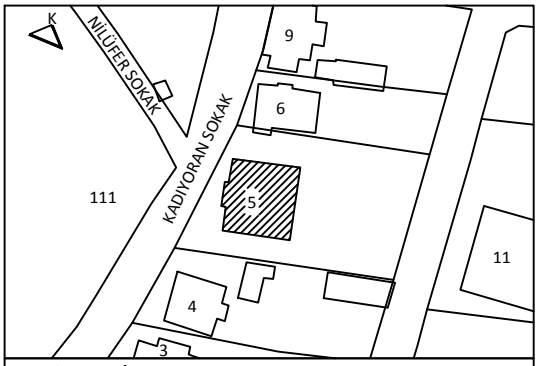

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

PLAN

- Karnı yarık plan şemalı yapının bodrum katında; giriş dışardan verilmiştir.
- Merdivenlerle çıkılarak ulaşılan bodrum katı, giriş sahanlığı, dört oda, geniş bir hol, banyo-wc ve dışarıya da kapısı açılmış bir mutfaktan oluşmaktadır.
- Zemin katta giriş yapının ortasında bulunmaktadır.
- Kat merdivenleri yapının sol cephesinde ve ortada yer almaktadır.
- Dört oda, banyo-wc, hol ve holün sonunda bir balkon bulunmaktadır.
- Çatı katında ise, arka cepheye bakan bir oda, banyo-wc, hol ve holün ön cepheye açıldığı bir balkon görülmektedir.

CEPHE

- Bahçe içinde ön cepheden iki katlı, arka cepheden üç katlı ahşap yapıdır. (Foto No:1)
- Sokak kotundan daha aşağıda bulunan bahçeden geçerek ulaşılan giriş içeriye doğru çekilmiştir. (Foto No:1 ve Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 166/5	Katalog No: 15.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:77

Foto No:3

Foto No:4

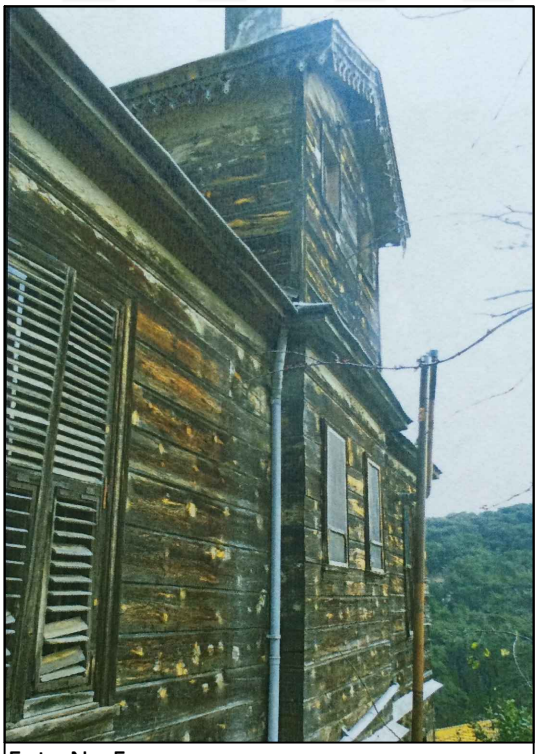

Foto No:5

- İki basamakla çıkılan ahşap tablalı giriş kapısının yanında demir parmaklıklı ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Zemin kattaki diğer pencerelerin türü ahşap kepenkler kapalı olması sebebiyle bilinememektedir. (Foto No:1)
- Çatı katında balkon çıkma yapmış olup, aynı zamanda çatısı da kat seviyesinden yüksekte bulunmakta ve kendi kırma çatısıyla örtülmüştür. (Foto No:1 ve 3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 166/5	Katalog No: 15.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:77

Foto No:6

BEZEME

- Oldukça sade olan yapıda bezeme ögeleri ikinci kattaki balkon korkuluklarında ve çatı silmesinde görülmektedir. (Foto No:3)
- Zemin katta bulunan pencerelerin yivli, sade çerçevelerinin alt ve üstlerinde ayrı birer ahşap başlık bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Sade, dişli çatı silmesi görülmektedir. (Foto No:2)
- Çatı katındaki balkon korkulukları trabzan kesitli olup Barok özellik göstermektedirler. (Foto No:3)
- Balkon dikmelerini yukarda birleştiren çatkı sisteminin ortasında çiçek ve sarmal motifli bir bezeme bulunmaktadır. (Foto No:3)
- Stilize edilmiş ters palmetten oluşan sadece saçak sarkıtlı alınlık bezemesi görülmektedir. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 166/5	Katalog No: 15.d

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:77

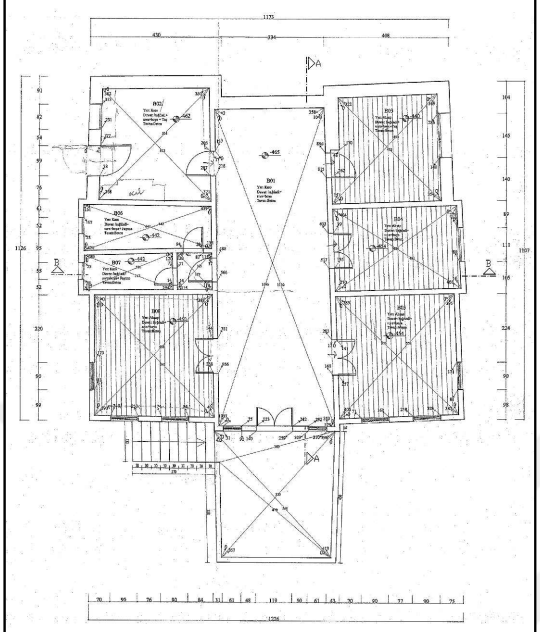

Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

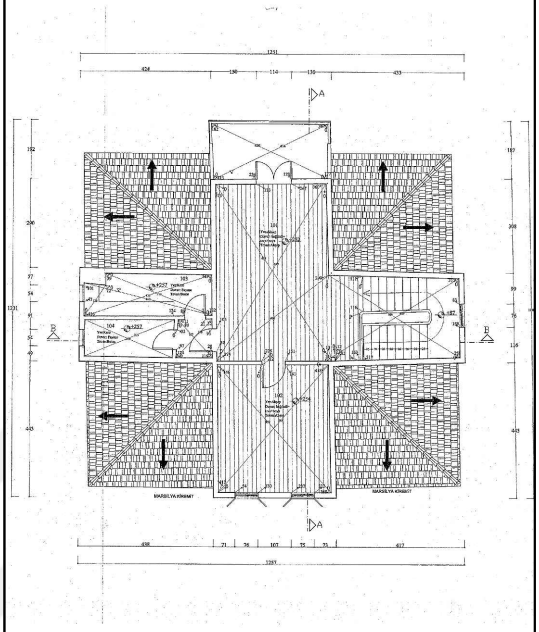

Çatı Katı Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

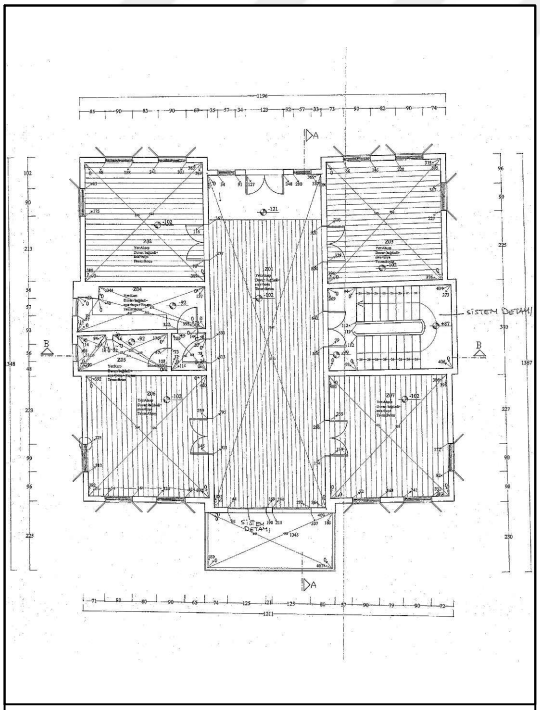

Zemin Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

Ön Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 166/5	Katalog No: 15.e

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:77

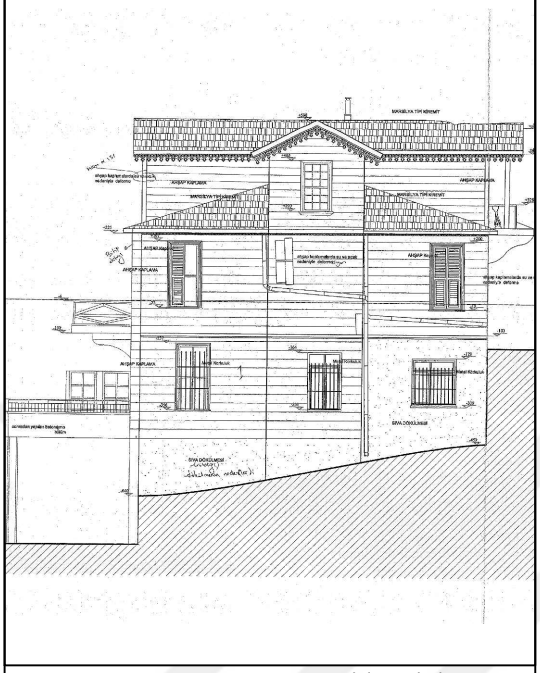

Sol Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

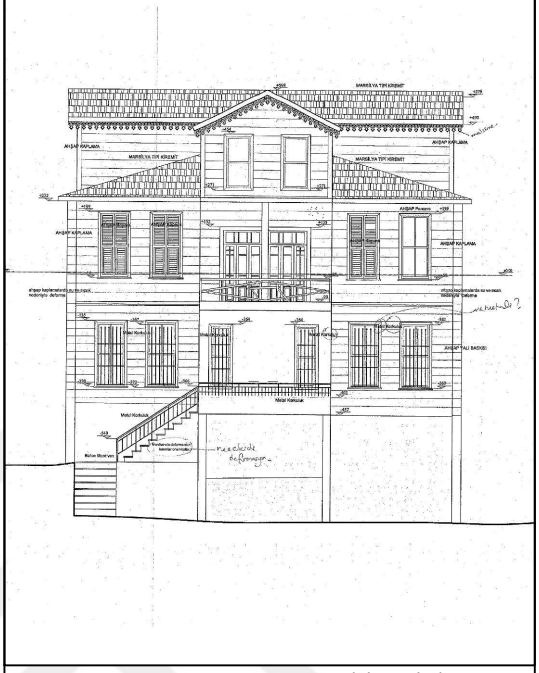

Arka Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/31	Katalog No: 16.a

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:21

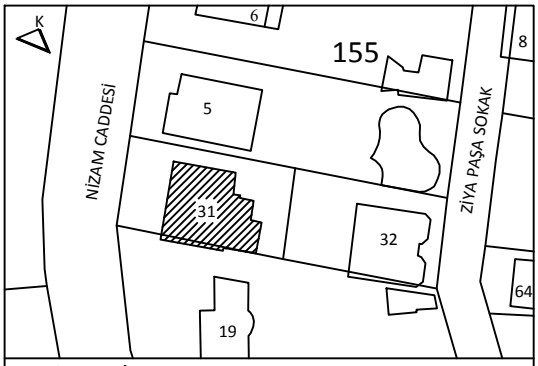

Vaziyet Planı

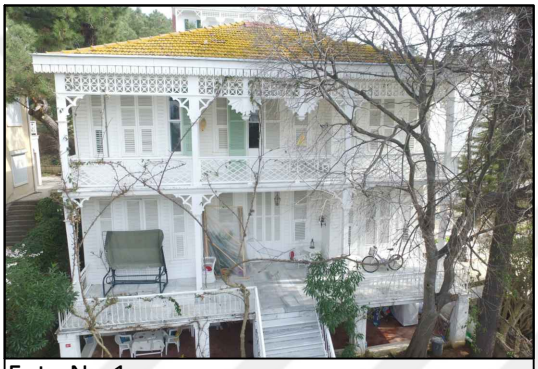
Foto No:1

Foto No:2

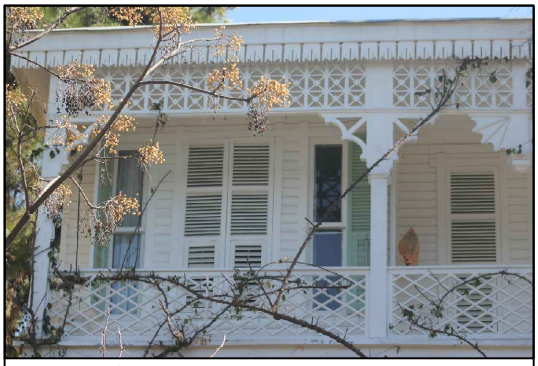
Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:21'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Sarıoğlu Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Nizam Caddesi'nde 468.50 m^2'lik bir alanda yer alan 21 numaralı köşk, Teodori Sarıoğlu kızı Vasiliki adına kayıtlı iken (Aralık 1918) Vasiliki'nin ölümünden sonra İngiliz uyruklu Yani kızı Mari Madencis'e (27 Kasım 1941), Yunan uyruklu Olga Stavropulos, Eleni Felek, Yunan uyruklu Melpomeni'ye (27 Kasım 1948) geçmiştir [12].

PLAN

155 ada, 31 parselde bulunan Sarıoğlu Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/31	Katalog No: 16.b

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:21

Foto No:4

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

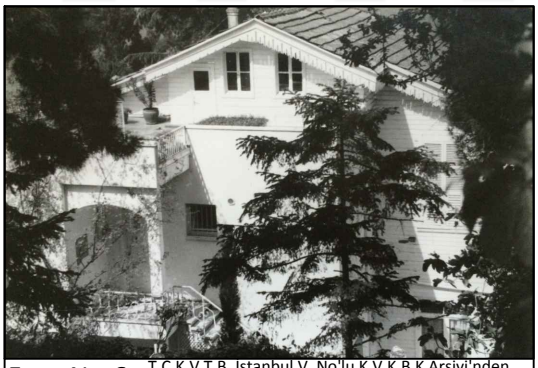

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Kaldırım kotundan yüksekte, bahçe içinde 3 katlı ahşap kaplamalı kagir bir binadır. (Foto No:1)
- Bahçe demir parmaklıklarla çevrelenmiştir.
- Bodrum katı hemzemin olmakla birlikte, 12 merdivenle çıkılarak ulaşılan giriş kapısı ön cephede binann ortasında bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Giriş önündeki sahanlık dört direkle taşınmakta olup,genişleyerek cephe boyunca devam etmektedir. Üst katta ise balkon olarak kullanılmıştır. (Foto No:1)
- Zemin kattaki korkuluklar orjinalliğini kaybetmiş demir ferforjedir. (Foto No:1)
- Ön cephedeki bütün pencere ve kapılar ahşap kepenklidir. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Açık kepenklerden birinci kat pencerelerinin giyotin tipi olduğu anlaşılmaktadır. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/31	Katalog No: 16.c

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:21

BEZEME

- Oldukça sade olan yapının cephe bezemeleri ahşap dikmelerde ve saçaklarda bulunmaktadır.
- Zemin kattaki ahşap dikmelerin iki yanında bezeme öğesi olarak bulunan payandalar ahşap çatkı ve araları yay motiflidir. (Foto No:5)
- Sahanlık tavanında ahşap kirişler görülmektedir. (Foto No:5)
- Birinci kat payandalarında da aynı motifler görülmekle birlikte, payandalar arası yelpaze dilimi motifli sarkıt bezeme ögesi bulunmaktadır. (Foto No: 3 ve 4)
- Balkon saçağı karelere ve karelerin içleri ahşap çıtalarla diyagonal bölümlere bölünmüştür. (Foto No:3 ve 4)
- Balkon korkuluğu diyagonal ahşap çıtalardan oluşturulmuş bir kompozisyondur. (Foto No:5)
- Saçak silmesi dilimlere bölünmüştür.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/6	Katalog No: 17.a

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17

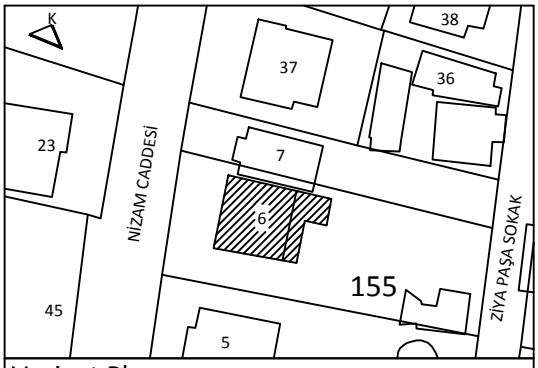

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR:

Ev, bugün Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Burhaneddin Efendi Köşkü adıyla anılan yapıdan Nizam Caddesi'nde 1154 m^2'lik bir alanda yer alan 17 numaralı çatı katı ile beraber dört katlı bahçeli ahşap köşk olarak bahsetmektedir.

"XIX. yüzyıl sonlarında veya yüzyılımızın başında inşa edilmiş bu zarif köşk, Şehzade Burhaneddin Efendi zamanında selamlık olarak kullanılmıştır. Son derece bakımlı köşkün ikinci katının duvar ve tavanları, hayranlık uyandıracak kadar çok değerli renkli ve yaldızlı nakışlarla süslenmiştir. Zengin iç süslemeleriyle bir XIX. yüzyıl Osmanlı sarayını andıran bu nakışlı köşk, birinci sınıf eski eser niteliği taşımaktadır [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/6	Katalog No: 17.b

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17

Foto No:4

Foto No:5

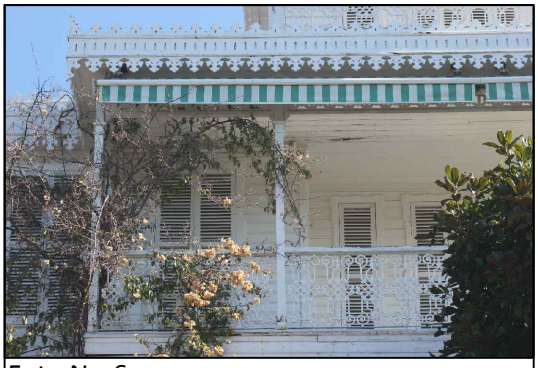

Foto No:6

PLAN

- Bodrum katında üç adet oda, bir depo, bir mutfak, bir banyo ve bir wc'nin bulunduğu görülmektedir.
- Bahçeden merdivenlerle çıkılarak ulaşılan teras ve üst katın balkonunun kat planları ve mevcut durumla karşılaştırıldığında küçültüldüğü tespit edilmiştir.
- Zemin katın ön cephesinde terasa açılan üç adet oda, bunlardan ayrı arkada bir başka oda, wc, merdiven holü, yan cepheye ait bir teras ve giriş terası bulunmaktadır.
- Ayrıca muhdez olarak yapılmış bir mutfak ve banyo olduğu görülmektedir.
- Birinci katta ön cephede balkona açılan üç adet oda, banyo ve arka cephedeki balkona açılan bir odayla mutfak bulunmaktadır.
- Çatı katında ön cephede sadece balkonlu bir oda mevcuttur. Merdivenin açıldığı holün sağında mutfak ve bir oda, solunda ise, bir banyo ve bir oda bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/6	Katalog No: 17.c

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

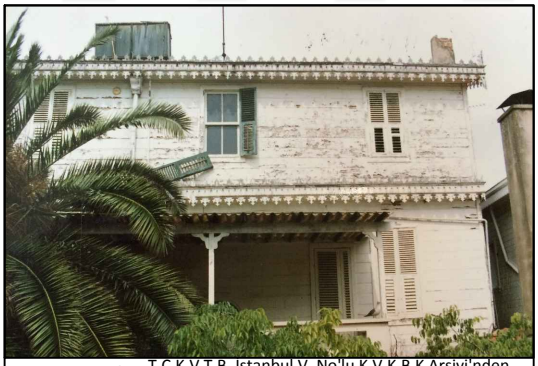

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:10 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Kaldırım kotundan yüksekte, merdivenlerle çıkılarak ulaşılan bahçe içinde üç kat ve bir çatı katından oluşan ahşap kaplamalı kagir bir yapıdır. (Foto No: 1 ve Foto No: 2)
- Giriş, binanın sol yan cephesinden sağlanmaktadır.
- Giriş önünde sahanlık oluşturacak şekilde kendi çatısıyla örtülmüş bir çıkma bulunmaktadır. (Foto No:4)
- Nizam Caddesi'ne bakan cephenin ortasında bulunan çıkma balkon çatıda da yükselerek devam etmektedir. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Balkonlar dört adet dikmeyle taşınmaktadır. (Foto No:2)
- Yapının kapı ve pencereleri ahşap kepenklidir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/6	Katalog No: 17.d

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:13 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:14 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Giriş sahanlığını taşıyan dikmeler arasında; altta iki kemer, onların üstünde ise ahşap çıtaların bir kafes oluşturduğu, ortasında ise yuvarlak bir rozet içinde çiçek motifinin yer aldığı bir kompozisyon yer almaktadır. (Foto No:4)
- Kuruldan alınan arşiv fotoğraflarında görülen her üç kattaki ahşap balkon korkulukları günümüzde demir ferforje parmaklıklarla değiştirilmiştir.
- Zemin kattaki balkon saçaklarında bölünen karelerin içine ahşap çıtalar diyagonal şekilde çakılmış ve ortalarına karo motifi aplike edilmiştir. (Foto No:1)
- Birinci kattaki balkon saçak motifi kaldırılmıştır.
- Çatı katında balkon üzerinde oluşturulan üçgen bölümün saçağı çiçek motifli ahşap oyma şeklindedir.
- Saçak silmesi iki yönlü palmet şeklindedir. (Foto No:6)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/6	Katalog No: 17.e

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17

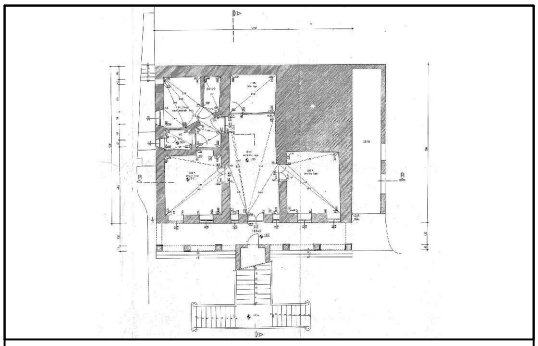

Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

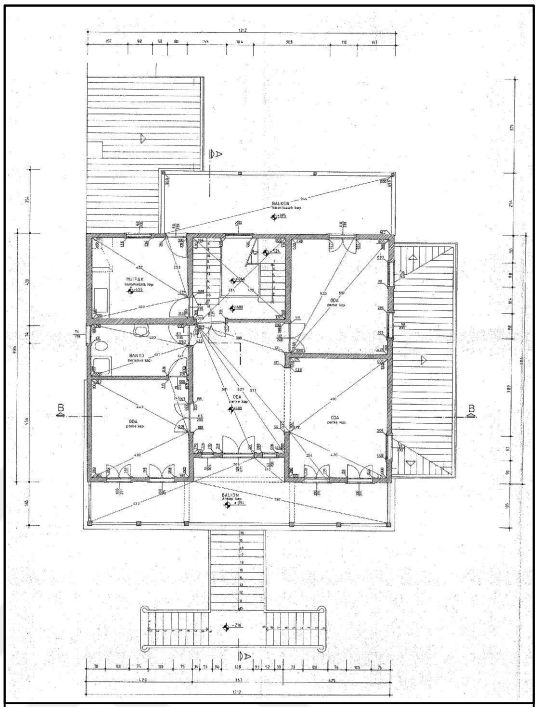

Birinci Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

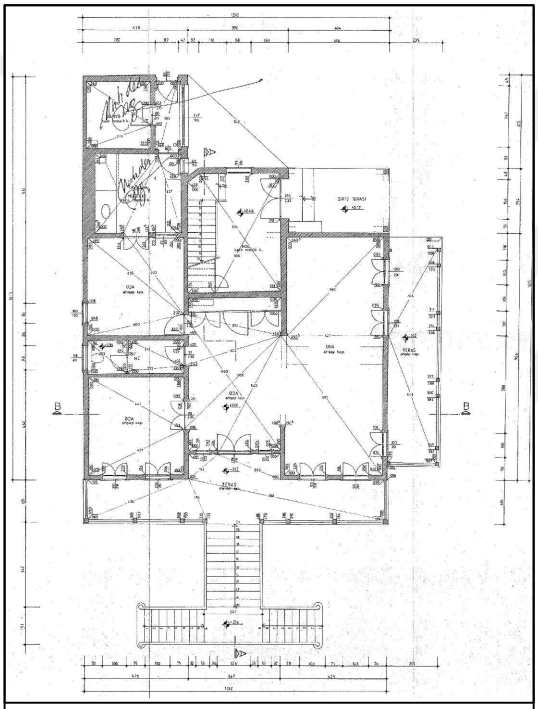

Zemin Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

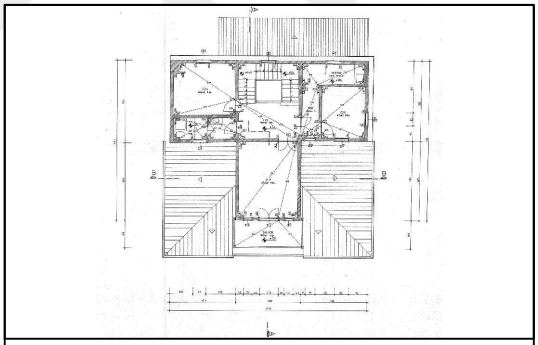

Çatı Katı Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 155/6	Katalog No: 17.f

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:17

Ön Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

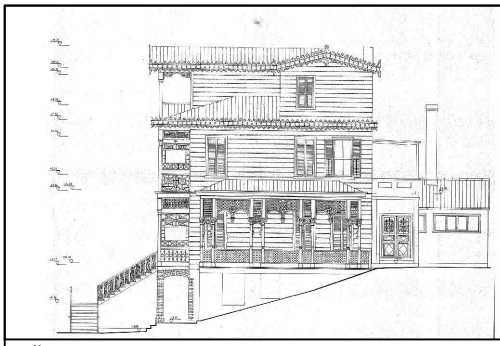

Sağ Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

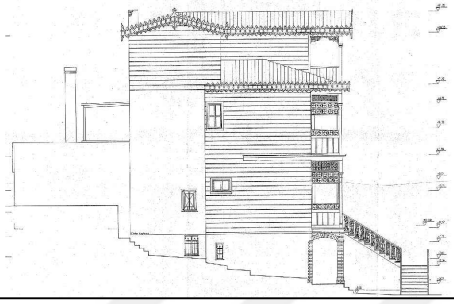

Sol Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

Arka Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 131/8	Katalog No: 18.a

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:8

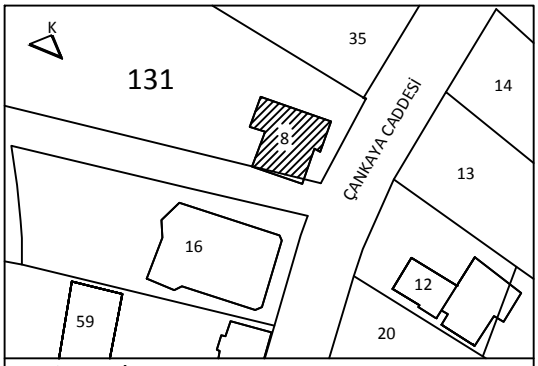

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

PLAN

131 ada, 8 parselde bulunan yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde üç katlı ahşap yapıdır.
- Basamak inilerek ulaşılan zemin kat kaldırım kotundan aşağıda bulunmaktadır. (Foto No:3)
- Giriş kapısı yapının ön cephesinde solda yer almaktadır ve geri çekilerek önünde dikmelerin taşıdığı çatıyla örtülü bir sahanlık oluşturulmuştur. (Foto No:4)
- Üst aynaları camlı çift kanatlı ahşap giriş kapısının iki yanında iki adet pencere bulunmaktadır. (Foto No:4)
- Yapıdaki pencereler ahşap kepenklerle örtülmüştür. (Foto No:2 ve Foto No: 3)
- Arka cephede zemin katta çıkma görülmektedir. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 131/8	Katalog No: 18.b

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:8

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

BEZEME

- Sade olan yapının bezeme öğeleri çatı saçağında ve pencere çerçevelerinde görülmektedir. (Foto No:1)
- Girişteki sahanlığın sağ tarafında üst tarafı geometrik desenli, alt tarafında ise kıvrımlı bir motifin bulunduğu kompozisyon ahşabın tahribatı sebebiyle devam edememektedir. (Foto No:4 ve Foto No:5)
- Sahanlık tavanına ahşap çıtalarla sekizgen motifler ardışık şekilde çakılmıştır. (Foto No:5)
- Pencere çerçevelerinin üst başlıklarında dişli bir sıra ve üstünde ikişer küçük payandanın taşıdığı çatı örtüsü bulunmaktadır. (Foto No:6)
- Çıkmanın beşik çatı alınlığına kıvrımdal ve eğrisel motifli oyma bezeme yerleştirilmiştir. (Foto No:7)
- Çatı alınlığının arkasında içleri kıvrımdal çiçek motifi oyulmuş iki adet payanda bulunmaktadır. (Foto No:8)
- Saçak dairesel dolgu payandalarla desteklenmektedir. (Foto No:9)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 131/8	Katalog No: 18.c

Adres: Nizam Mahallesi Nizam Caddesi No:8

Foto No:7

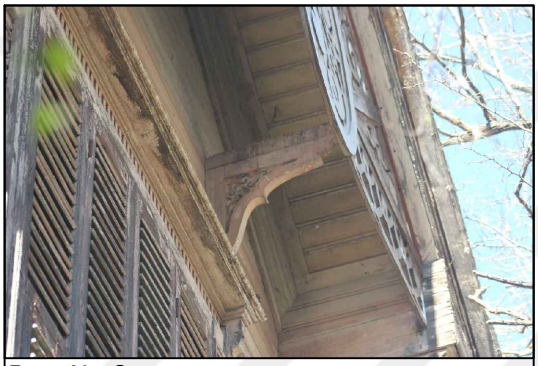

Foto No:8

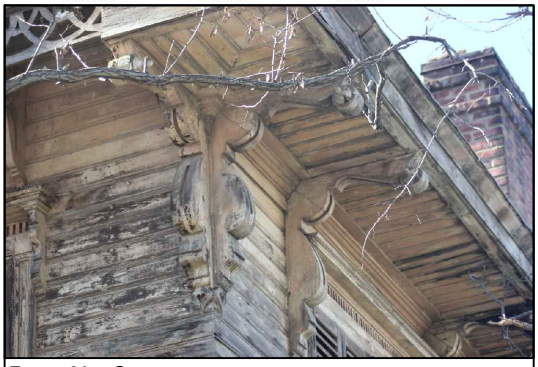

Foto No:9

Foto No:10

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 149/2	Katalog No: 19.a

Adres: Nizam Mahallesi Peltek Sokak No:11

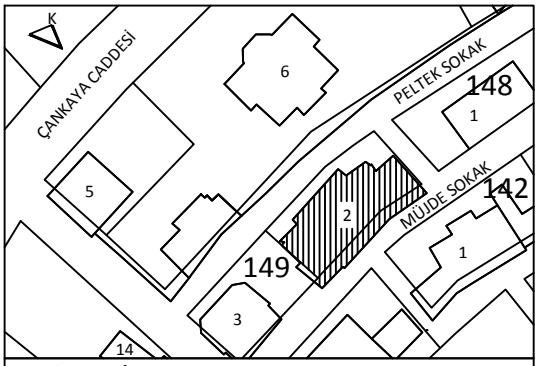

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Peltek Sokak No:11'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, Tarih Boyunca İstanbul Adaları adlı eserinde Ağasi Efendi Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: Çankaya Caddesi Peltek Sokağı'nda 560 m^2'lik bir alanda yer alan 11-11/B numaralı dört katlı bahçeli, bodrumlu, 11 odalı ve üç salonlu ahşap köşk, ilk sahibi kuyumcu Ağası Efendi'nin (Ejderhanyan) oğlu Ohannes'in ölümünden sonra kızları Verkine ile Koharig'e (1864), onlardan da sahibinin borcundan dolayı ipotekli olduğundan, müzayede yoluyla Necmeddin Molla'ya (1919)dan yine satış yoluyla Kilyas'a, onun da borcundan dolayı icra kanalıyla Efezade Mahmud Bey tarafından eşi Adile Hanım'a satın alınmıştır. (Mart 1927) Köşk, Birinci Dünya Savaşı ve onu izleyen yıllarda üçüncü sahibi Kilyas'ın elindeyken, "Hotel d'Angleterre" ve "Hotel New York" adlarıyla otel olarak kullanılmıştır. Ayrıca Recaizade Ekrem Bey'in II. Meşrutiyet öncesi bu köşkte ikamet ettiği söylenir [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 149/2	Katalog No: 19.b

Adres: Nizam Mahallesi Peltek Sokak No:11

Foto No:4

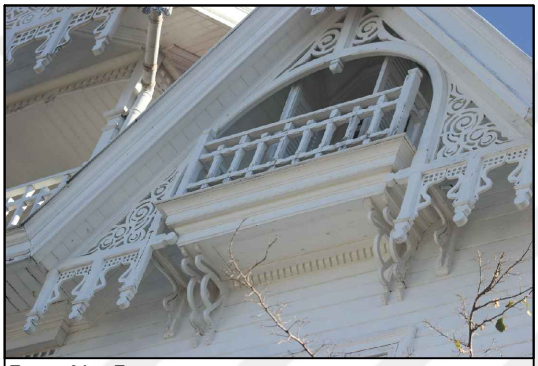

Foto No:5

Foto No:6

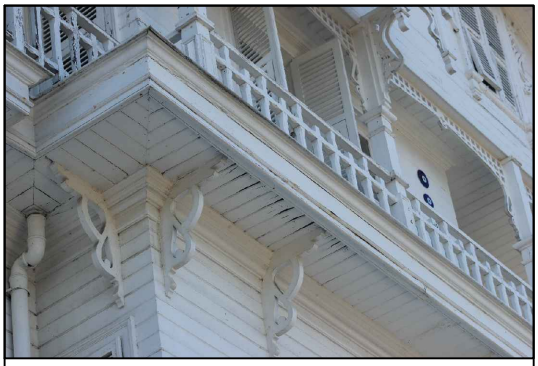

Foto No:7

PLAN

149 ada, 2 parselde bulunan yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Geçmişte ahşap olan köşk, yıkılarak cephe bezemeleri aynı olacak şekilde, betonarme üzeri ahşap kaplama olarak tekrar inşa edilmiştir.
- Bahçe içinde bodrum ve dört katlı bir yapıdır.
- Merdiven çıkılarak ulaşılan yüksek giriş yapının ön cephesinde ve ortada yer almaktadır.
- Girişin iki yanında geniş teraslar bulunmaktadır.
- Balkonlar ve farklı yüksekliklerdeki çatılarıyla cephede hareketlilik sağlanmıştır.
- Ön cephenin sol tarafında çok yüksek olmayan bir kule bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 149/2	Katalog No: 19.c

Adres: Nizam Mahallesi Peltek Sokak No:11

BEZEME

- Bezemeler çatı saçak ve alınlığında, payandalarda görülmektedir. (Foto No:1 ve Foto No: 2)
- Giriş kapısı ve zemin kattaki teras parmaklıkları demir ferforjedir.
- Yapıya ait bütün penceler düz ahşap çerçeveli ve ahşap kepenklidir. (Foto No:1)
- Birinci kat balkon parmaklıkları demir ferforjedir.
- Birinci kat balkon saçağı ahşap çıtalardan karolaj şeklinde olup sonu eğrisel motifle bitirilmiştir.
- İkinci katı destekleyen payandalar çeyrek daire ve altında damla motifi şeklindedir. (Foto No:6 ve Foto No:7)
- İkinci kat balkonlarında çizgisel ahşap dikmeler bulunmaktadır. (Foto No:6 ve Foto No:7)
- Ön cephede çatı alınlığı eğrisel motiflerle dantel gibi işlenmiştir. Ortada oluşturulan kemerin arkasında, çerçevesi eğrisel bezemeli kemerli çatı penceresi bulunmaktadır. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 130/11	Katalog No: 20.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70

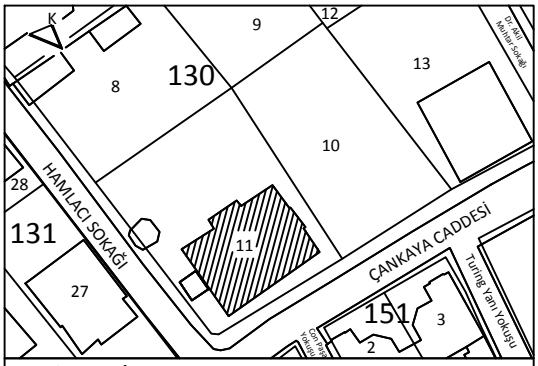

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Con Paşa Köşkü adıyla bilinen yapıdan şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesi'nde 2010 m^2'lik bir alanda yer alan ve inşa tarihi 1880 olan 68 numaralı ve 15 odalı, ayrıca 1 mutfak, 2 banyo, 3 tuvalet ve 1 ofisli bahçeli ahşap köşk, ilk sahibi Con Paşa'nın ölümünden sonra önce Avusturyalı eşi ile oğlu Con'a ve kızları Alis ve Nina'ya geçti. Kızları Viyana'ya yerleştiler. Con, tedavi için gittiği Karlsbad'da bulunduğu sırada 1. Dünya Savaşı patlak verdi. Aranılıp bulunamayınca, kaçak sayılarak babasından kalan köşk üzerindeki mirasına Hazine el koydu.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 130/11	Katalog No: 20.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70

Foto No:3

Foto No:4

Foto No:5

Çağının tipik mimari özelliklerini bünyesinde toplayan yapının balkon ve bahçe parmaklıklarının da ayrı bir önemi vardır. Ortadan girişli dikdörtgen yapının bütün yüzlerinde, ahşap sütunlu yarı açık balkonlar vardır. Değişik üsluplardaki dış süslemeleriyle seçmeci (eklektik) bir yapıdır. Çatı kuleleri ve ahşap süslemeleri ile tarihi bir önem taşıyan bir mimarlık ürünü olan köşkün bir eşinin dünyada bulunmadığı iddia edilebilir.

Mimarı Arhilevs Poliçis olan zarif ve görkemli köşkün oda ve salonlarının tavan ve duvarları renkli resim ve nakışlarla süslüdür. Köşkün bahçesinde halen mermerden bir selsebil, heykeller ve motorla işleyen kulübeli büyük bir kuyu yer almaktadır ve bahçesiyle birlikte yapı halen bakımsız ve yarı harap durumdadır [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 130/11	Katalog No: 20.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

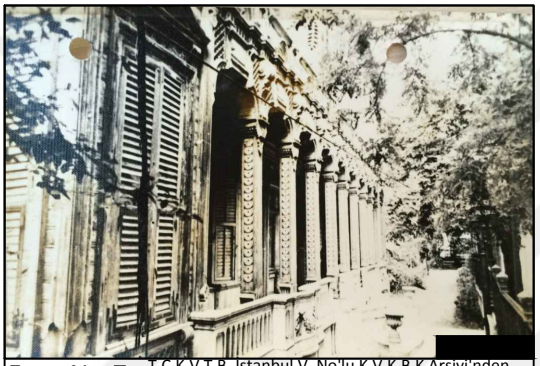

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

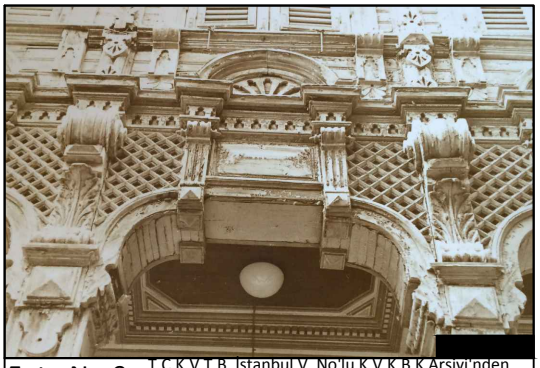

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

PLAN

130 ada, 11 parselda bulunan Con Paşa Köşkü isimli yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Yapı 2015 yılında restore edilmiştir.
- Köşe parsel içinde bulunan, dört açık cepheye sahip, kare planlı, bahçe içinde üç katlı ahşap bir köşktür.
- Caddeye paralel olarak uzanan ön cepheden zemin kata girilmektedir.
- Ön cephe boyunca uzanan ahşap köşeli dikmelerle geriye doğru çekilmiş olan, bahçe kotundan birkaç basamakla ulaşılan girişi, yapının tam ortasında yer almaktadır.
- Hamlacı Sokağı'nda bulunan sağ yan cephesinde, parsele bir girişi daha bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 130/11	Katalog No: 20.d

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70

Foto No:10 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

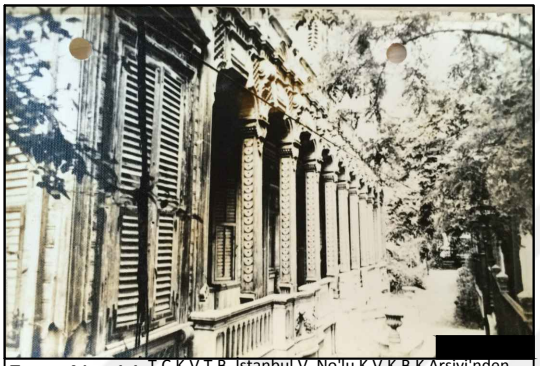

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

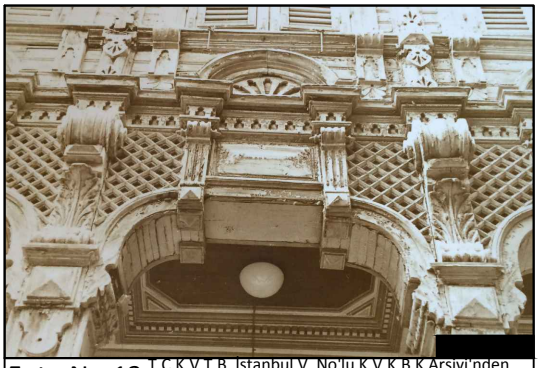

Foto No:13 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Dikmelerin taşıdığı, yer yer içeri çekilerek oluşturulan balkonlar tüm cephelerde ve her katta görülmektedir.
- Arka cephede kat boyu oluşturulan çıkma ahşap eliböğründelerle taşınmaktadır.
- Arka ccephede zemin katta dışarı açılan bir balkon bulunmaktadır.
- Bütün pencerele ahşap kepenklidir.
- Yapının dört köşesinde kuleler bulunmaktadır.

BEZEME

- Binanın bütün cephelerine yayılmış olan bezeme kompozisyonları yapıya eklektik bir görüntü vermektedir.
- Giriş katının ön cephesine sıralanmış olan ahşap köşeli sütunlar yivli olup üstlerinde ahşap palmet motifi çakılmıştır.
- Sütun dizisi birbirlerine üzeri ahşap diyagonal çıtalar çakılmış yuvarlak kemerlerle bağlıdır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 130/11	Katalog No: 20.e

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70

Foto No:14 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

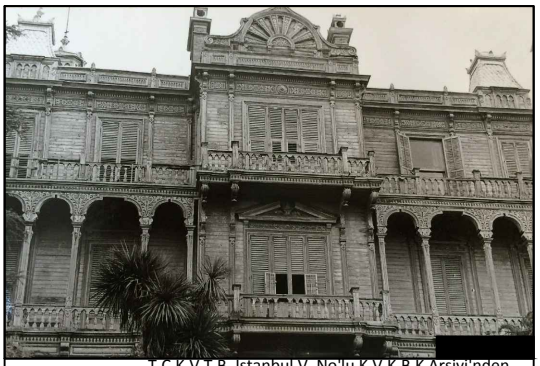

Foto No:15 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:16 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Bu dizinin üst kısmında kemerlerin ortasına denk gelecek şekilde yedi dilimli ahşap istiridye kabuğu motifleri bulunmaktadır.
- Cephe köşelerinde bulunan pencereler ahşap kepenkli olup, zemin kattaki pencerelerin üstlerinde küçük birer üçgen alınlık bulunmaktadır.
- Yan cephelerde her katta ikişer adet olmak üzere üç pencere genişliğinde balkonlar bulunmaktadır.
- Bu balkonlarından zemin katta olanların orta kısımlarında da üçgen alınlık görülmektedir.
- Alınlıkların altında ahşap dikdörtgen tablanın içine sarmal bir motif oyulmuş ve ortasında iki küçük bir büyük olmak üzere üç adet ahşap piramit yerleştirilmiştir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 130/11	Katalog No: 20.f

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:70

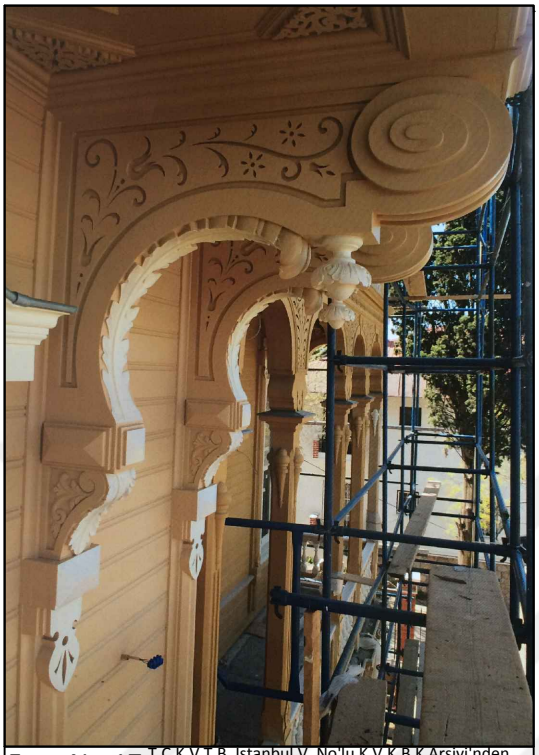

Foto No:17 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:18 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Birinci kattaki pencere ve balkonların üstlerinde ise üçgen alınlıkların yerine sadece dikdörtgen tablalı bezeme grupları vardır.
- Ahşap bezemeli kat silmesi bütün cepheleri dolaşmaktadır.
- Ahşap dişli çatı silmesi üstünde, içleri küçük sütuncuklarla bölünmüş dikdörtgen tablaların olduğu korkuluklar bulunmaktadır.
- Dar çatı saçağını yuvarlak masif eliböğründeler taşımaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 240/22	Katalog No: 21.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:37

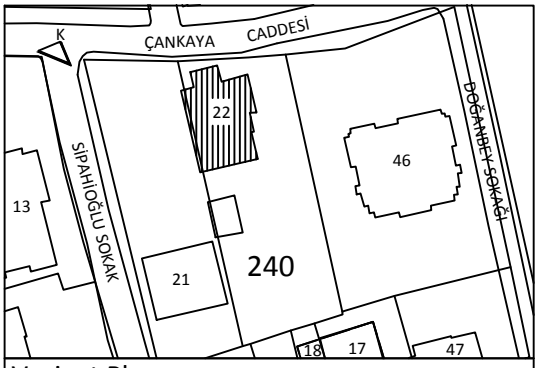

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:37'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Gümüşgerdan Köşkü adıyla bilinen yapıdan şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesi'nde 903 m^2'lik bir alanda yer alan 35 numaralı, 3 katlı ve bir de çatı katı olan, bahçeli ahşap köşk, XX. yüzyılın başlarında inşa edilerek günümüze gelmiştir. Bursa tipinin nadide örneklerinden biridir. Bilinen en eski sahibesi Möhrübe Gümüşgerdan'dan sonra köşk, Ağavni Cümbüşyan'a (Ağustos 1929), onun ölümünden sonra da kızı Kayane Alin Kuyumcuyan'a (25 Temmuz 1977) geçmiştir. Köşk, bakımlıdır [12]."

PLAN

240 ada, 22 parselda bulunan Gümüşgerdan Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 240/22	Katalog No: 21.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:37

Foto No:3

Foto No:4

Foto No:5 "1980 tarihli bu fotoğraf Tarih Boyunca Adalar Kitabı'ndan alınmıştır."

CEPHE

- Bodrum üzeri iki katlı bahçe içinde ahşap kaplamalı kagir yapıdır. (Foto No:1)
- Kemerlerle geçilmiş bir holün arkasına çekilen bodrum girişi kaldırım kotunda ve ön cephededir. (Foto No:1)
- Bahçeden merdivenlerle çıkılarak ulaşılan giriş kapısı yapının ön cephesinde yer almaktadır.
- Giriş kapısının üst aynası camlı olup, üstü ahşap çıtalarla bölüntülenmiştir. (Foto No:1)
- Kapı üstünde, kemer biçimli içi geometrik desenlerde bölünmüş bir pencere bulunmaktadır.
- Kapının iki yanında kemer formlu ince, uzun, ahşap kepenklerle kapatılmış pencereler vardır. (Foto No:2)
- Girişin önü dikmelerle sahanlık oluşturulacak şekilde örtülmüştür. (Foto No:2 ve 3)
- Giriş önünde geniş bir veranda yer almaktadır. (Foto No:1)
- Birinci katta balkon yapının etrafını dönmekte ve ön cephede dışa doğru çıkma yaparak genişlemiştir. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 240/22	Katalog No: 21.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:37

- Birinci kat tavanında çatı kirişlemeleri gözlemlenmektedir. (Foto No:3)

BEZEME

- Bezeme öğeleri ön cephede bulunan çıkma balkon saçaklarında ve saçak silmelerinde görülmektedir.
- Bodrum girişi önündeki kemerli sahanlık demir ferforje parmaklıklar ve demir kapıyla kapatılmıştır. (Foto No:1)
- Ana girişin önündeki geniş sahanlık da yine demir ferforje parmaklıklarla çevrelenmiştir. (Foto No:1)
- Girişin önünde bulunan ve üst kattaki balkonu taşıyan ahşap dikmelerin iki yanındaki dekoratif payandalar yarım daire, üstü ortada yuvarlak rozet içinde dilimli daire ve eğrisel ahşap oyma şeklindedir. (Foto No:2)
- Zemin kat pencere etraflarında yivli, düz ahşap çerçeveler bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Birinci kat çıkmalarını dolgulu eğrisel payandalar taşımaktadır. (Foto No:3)
- Birinci kat balkon korkulukları geometrik desenli ahşap oymadır.
- Geniş saçakları ters palmet motifli silme dönmektedir. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 239/31	Katalog No: 22.a

Adres: Nizam Mahallesi Albayrak Sokak No:40

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

PLAN

239 ada, 31 parselda bulunan yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde üç katlı ahşap kaplamalı kagir yapıdır. (Foto No:1 ve 2)
- Bahçe kapısı ana girişten ayrı olmakla birlikte bodrum kata giriş de bahçe içinden sağlanmaktadır. (Foto No:2)
- Onbir adet mermer basamakla ulaşılan giriş kapısı Albayrak Sokak cephesinde bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Merdiven korkulukları demir ferforjedir. (Foto No:2)
- İki kanatlı, cam tablalı ahşap giriş kapısının iki yanında bulunan giyotin pencereler ahşap çıtalarla kare form dizisiyle çerçevelenmiştir, demir ferforje parmaklıkları bulunmaktadır. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 239/31	Katalog No: 22.b

Adres: Nizam Mahallesi Albatrak Sokak No:40

Foto No:3

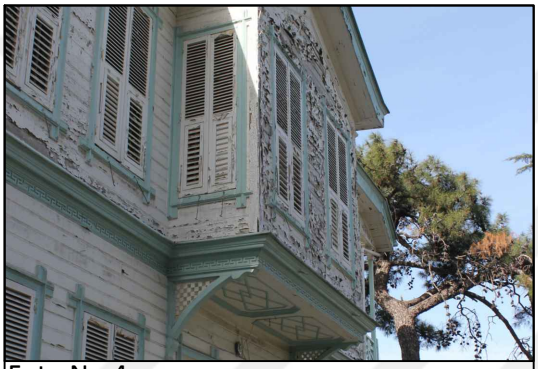

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

- Ön cephede girişin üstünde bir çıkma görülmektedir. (Foto No:2 ve Foto No:3)
- Yapının pencere ve balkon kapıları ahşap kepenklerle örtülmüştür. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Sol yan cephede birinci katta iki ayrı ve zemin katta cephe boyunca balkon görülmektedir. (Foto No:6)

BEZEME

- Sade olan yapının cephelerinde herhangi bir dönemsel bezeme öğesine rastlanmamıştır.
- Pencere ve kapı etrafında düz ahşap çerçeveler bulunmaktadır.(Foto No:3)
- Giriş sahanlığının üstünde bulunan çıkma içleri damalı şekilde oyulmuş ahşap payandalar tarafından desteklenmektedir. (Foto No:4)
- Sahanlık tavanında iki adet dikdörtgenin içinde ahşap çıtalar çakılarak geometrik bir bezeme oluşturulmuştur. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 239/31	Katalog No: 22.c

Adres: Nizam Mahallesi Albatrak Sokak No:40

- Sol yan cephede geri çekilmiş olan cephe önünde altı adet dikme bulunmaktadır. (Foto No:6)
- Dikmelerin arasında içleri karolaj şeklinde oyulmuş uçları palmet motifli payandalar yer almaktadır. (Foto No:6)
- Sol yan cephede zemin kattaki balkonu altı adet düz dikme çevrelemektedir.
- Balkon tavanında görülen sıralı dikdörtgen formlar ahşap çıtaların çakılmasıyla elde edilmiştir. (Foto No:6 ve Foto No:7)
- Balkon korkuluklarında düz ve yay şeklinde kullanılan ahşap parçaların ortasına konulan parçanın içine yıldız motifi oyulmuştur.(Foto No:6)
- Birinci katta bulunan balkonlarda da dikmeler ve balkon korkuluklarındaki motifler zemin kattaki özellikleri göstermektedir. (Foto No:6)
- Ortası geometrik desenli düz kat silmesi zemin katla birinci kat arasında yer almaktadır. (Foto No:3)
- Düz saçak silmesinde herhagi bir bezeme öğesi bulunmamaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 126/2	Katalog No: 23.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:22

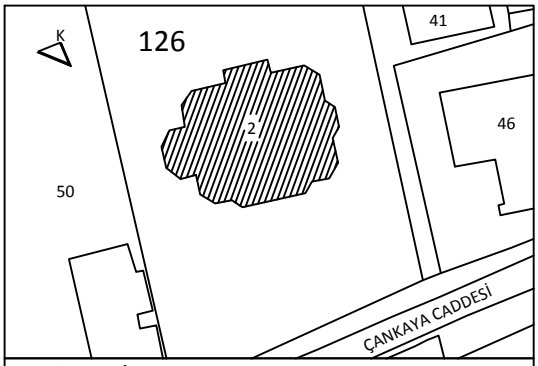

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Hacopulo Köşkü adıyla bilinen yapıdan şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesinde 10527 m^2'lik bir alanda yer alan 44 numaralı üç katlı görkemli ahşap köşk, evvelce geniş bahçeli kagir iki haneli (eklentiler), motor ve hamamlı olarak Bayan Ermione adına kayıtlı iken, sonradan İstanbul'un tanınmış Rum zenginlerinden Kiryako Hacopulos'un mülkiyetine girmiştir.Hacopulos'un ülkeyi terk etmesi üzerine Hazineye intikal eden köşk, Murat Pinyatoğlu tarafından satın alınmıştır. Ancak I. Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar hazineye geçen köşk, İstanbul'un işgali yıllarında kiraya verilerek "Büyük Emperyal Oteli" adı ile otel olarak kullanılmıştır. (1919-1923) Cumhuriyet'in ilanından sonra, Hükümet Konağı haline getirilen (1927) yapı, büyük bir bahçe ortasındadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 126/2	Katalog No: 23.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:22

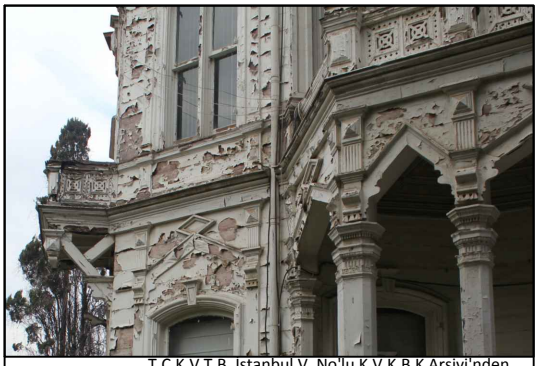

Foto No:4 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

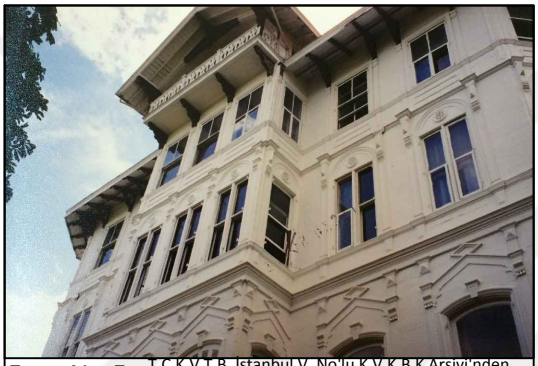

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Demir parmaklıklı bahçe kapısından mermer döşeli bir köprü ile onüç basamak mermer merdivenden inilerek girilir. Bahçe giriş kapısında Hacopulos'un ad ve soyadının ilk harflerinin içiçe geçmiş "KH" monogramları göze çarpmaktadır. Kagir bir bodrum kat üzerinde 3 ahşap kattan ibaret yüksek bir yapıdır. Orta sofalı planlıdır. Girişe göre soldaki kagir kule üzerinde seyir balkonu bulunmaktadır. Sekiz sütunlu giriş, birinci katta balkon, ikinci katta ise kapalı bir mekan biçimindedir. İkinci katta, dört ahşap sütun üzerine oturtulmuş büyük bir balkon vardır. Birinci katta 4 büyük oda, ikinci katta 10 oda, üçüncü katta 9 oda vardır. Otel olduğu zaman eklendiği tahmin edilen bir de çatı katı vardır [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 126/2	Katalog No: 23.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:22

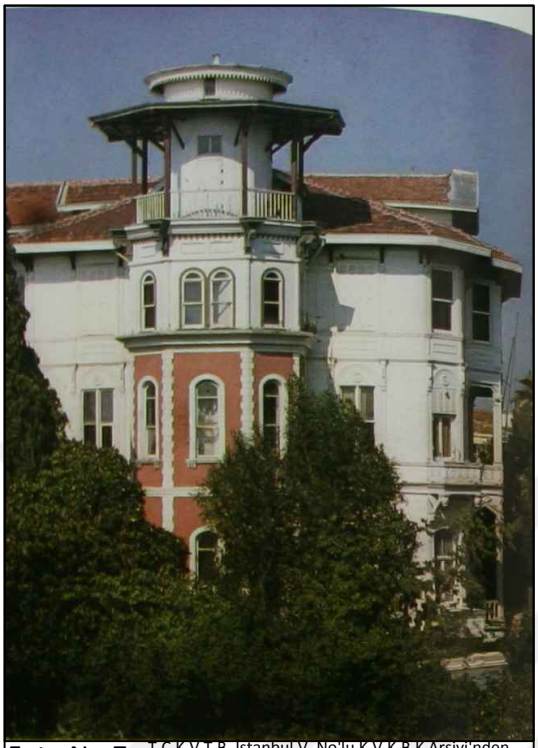

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

PLAN

126 ada, 2 parselde bulunan Hacopulo Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Sokak kotuna mermer kaplı bir köprü ile bağlanan bahçe içinde dört katlı, kuleli ahşap bir yapıdır. (Foto No:1)
- Sağ yan cephesinde bulunan kagir kulenin tepesinde seyir terası bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Sekiz sütunla geri çekilmiş olan giriş ön cephenin ortasında yer almaktadır.
- Çift kanatlı ahşap giriş kapısı giriş sahanlığının ortasındadır. (Foto No:3)
- Sahanlık birinci katta balkon, ikinci katta ise çıkma olarak devam etmektedir.
- Çatı katında çatı ön cephede yükseltilmiştir. (Foto No:2)
- Pencereler ahşap giyotin tipindedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 126/2	Katalog No: 23.d

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:22

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

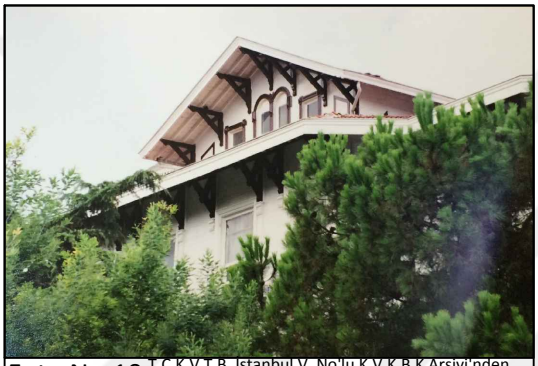

Foto No:10 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

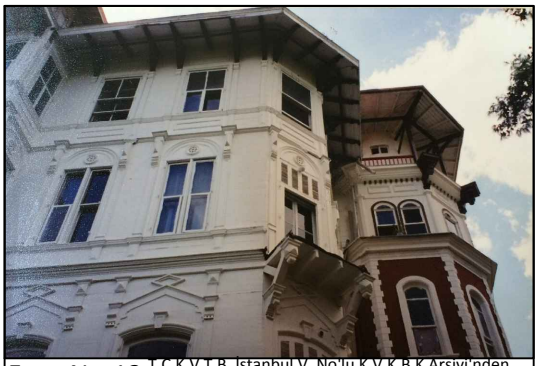

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Genelde geometrik formların kullanıldığı bezemeler pencere çerçevelerinde, balkon korkuluklarında yoğınlaşmaktadır.
- Giriş sahanlığını çevreleyen sütunların arası üçgen kemer biçiminde geçilmekte olup, sütun başlarında gömme sütuncuklar görülmektedir. (Foto No:5)
- Kemerli zemin kat pencerelerinin etrafında ahşap çıtadan üzeri baklava deseni çakılmış üçgen formlu çerçeveler bulunmaktadır. (Foto No:6)
- Birinci katın yuvarlak kemerli pencere çerçevelerinin ortasında ise yuvarlak bir rozet içinde çiçek motifi yer alır. (Foto No:6 ve Foto No:8)
- İkinci kat pencerelerinde ise kemerli çerçevenin içinde içleri yelpaze dilimli ikişer çeyrek daire vardır. (Foto No:8)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/4	Katalog No: 24.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28

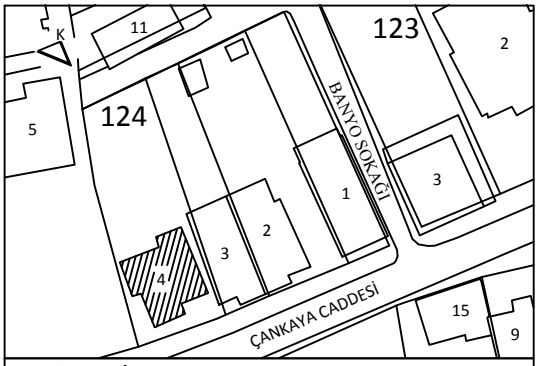

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Arvanitidis Evi adıyla bilinen yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Çankaya Caddesi'nde 637 m^2'lik bir alanda yer alan 28 numaralı ve üç katlı, bahçeli kagir ev. Kısa bir süre Kaymakamlık lojmanı olarak kullanılmıştır. Bu evde dış sofa küçülmüş ve plan işlevsel bir biçim kazanmıştır. Kagir bodrum katta, mahzen, sarnıç, mutfak, çamaşırhane ve kiler vardır. Zemin katı ve birinci kat ahşaptır. Giriş zemindedir. Bu kattaki başodanın dar yüzünde cumba biçiminde, kapalı, yarım altıgen bir çıkma vardır. Pencereler kapı biçimindedir. Bunlar yalın ahşap korkuluklu, eli böğründelerle desteklenmiş küçük balkonlara açılır. Başodanın önünde sütunlara oturan geniş ve uzun bir balkon bulunur [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/4	Katalog No: 24.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

PLAN

- Bodrum katta iki adet oda, mutfak, wc ve depo bulunmaktadır.
- Zemin katta giriş kapısının açıldığı hol, sağ tarafta merdivenlerin bulunduğu kuleye bağlamaktadır.
- Ayrıca kat planına bakılınca ön cephede terasa da çıkışı olan bir oda, arkasında çıkması ve balkonu bulunan bir oda, depo ve lavabo-wc görülmektedir.
- Birinci katta plan şeması aynen korunarak ön oda ikiye bölünmüştür. Depo, lavabo-wc bölümü değiştirilerek mutfak ve wc olarak düzenlenmiştir.
- Çatı katında önünde küçük bir balkonu olan bir oda bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/4	Katalog No: 24.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28

Foto No:7

Foto No:8

Foto No:9

Foto No:10

CEPHE

- Bahçe içinde bodrum kat üzeri üç katlı, kuleli kagir bir yapıdır. (Foto No:3)
- Bahçe içindeki giriş kapısı ön cephede sağ tarafta yer almaktadır. (Foto No:3)
- Çift kanatlı ahşap kapının üst tablası cam ve demir parmaklıklı olup, kapı üzerinde karolaj yapılmış bir pencere yer almaktadır. (Foto No:6)
- Zemin katta giriş kapısı yanında yer alan çıkma yapı boyunca devam etmektedir. (Foto No:3)
- Zemin katta, solda görülen çıkma ahşap kepenkli ve kemerli bir kapıyla terasa açılmaktadır. (Foto No:3)
- Giriş kapısının üstünde birinci kat balkonu görülmektedir. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Kulede bulunan ferforje parmaklıklı ve kemerli pencereler hariç bütün pencereler ahşap kepenklidir.
- Tuğla kaplamalı kule yapının sağ tarafında yer almaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/4	Katalog No: 24.d

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28

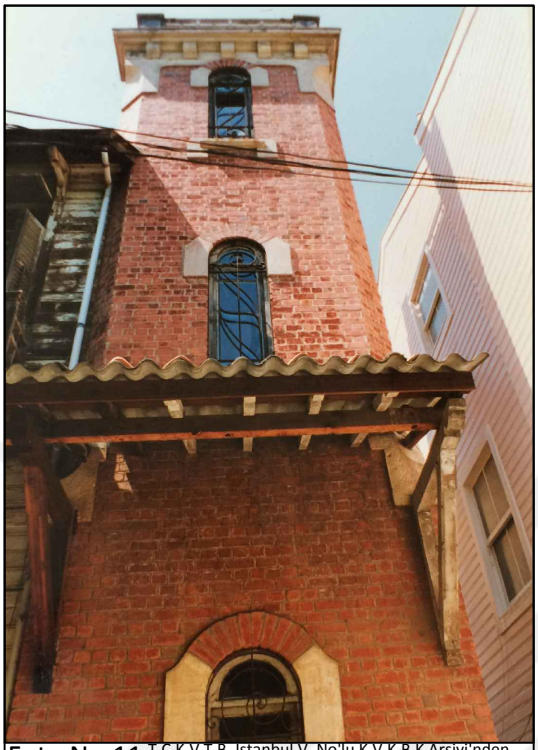

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Cephe üzerinde herhangi bir bezeme kompozisyonu bulunmamakla birlikte ana yapı elemanları geometrik formlardan oluşmaktadır.
- Ön cephede görülen birinci kat balkonu ve çatı katı balkonunu destekleyen payandalar ile saçak altı payandalı aynı geometrik düz forma sahiptirler. (Foto No:4 ve Foto No:5)
- Değişik çatı formuyla diğer konut örneklerinden ayrılmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/4	Katalog No: 24.e

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28

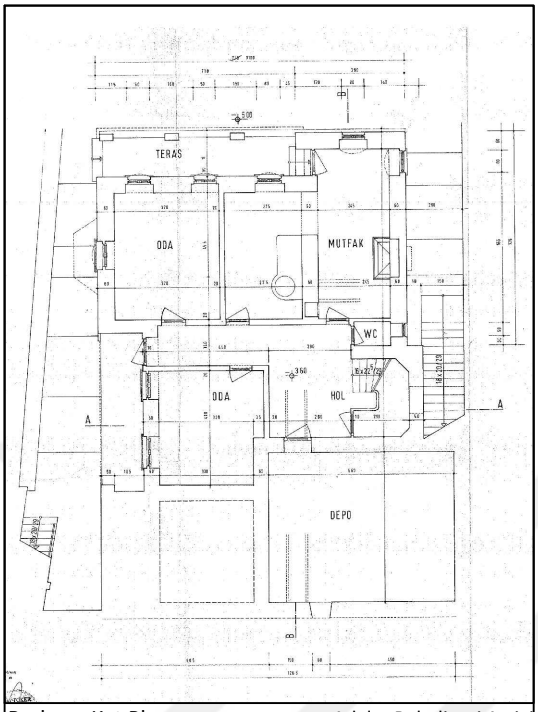

Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

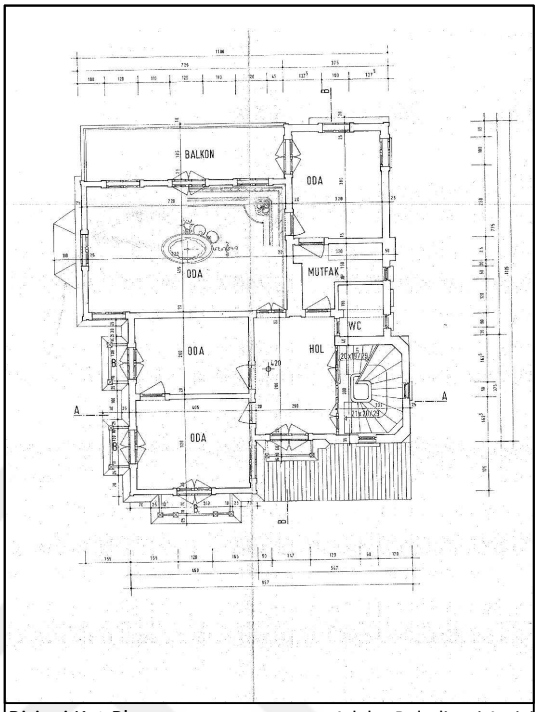

Birinci Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

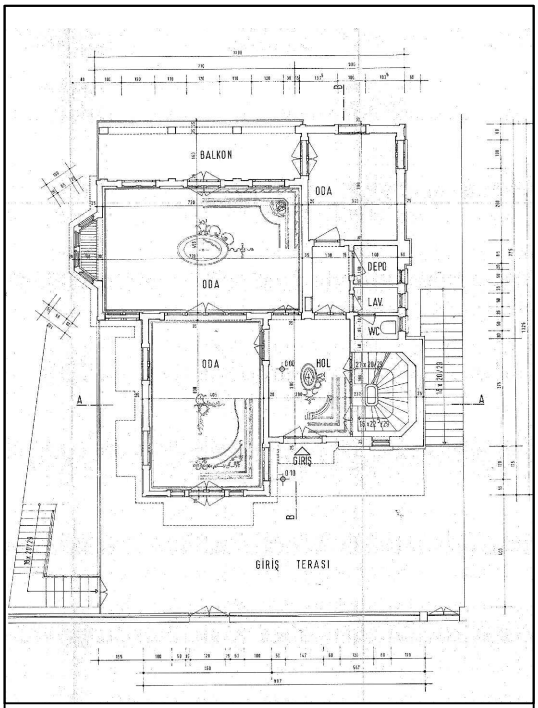

Zemin Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

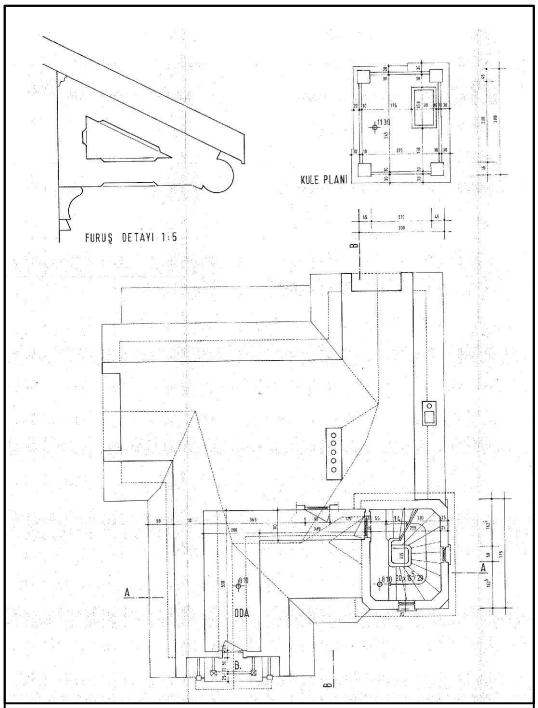

Çatı Katı Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/4	Katalog No: 24.f

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:28

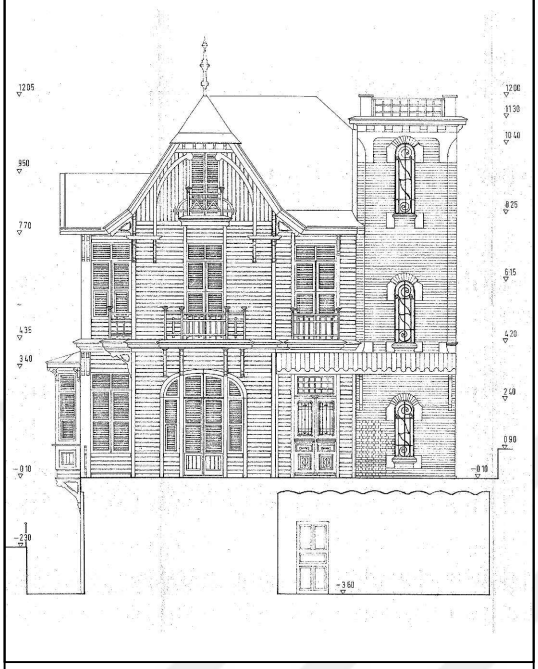

Ön Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

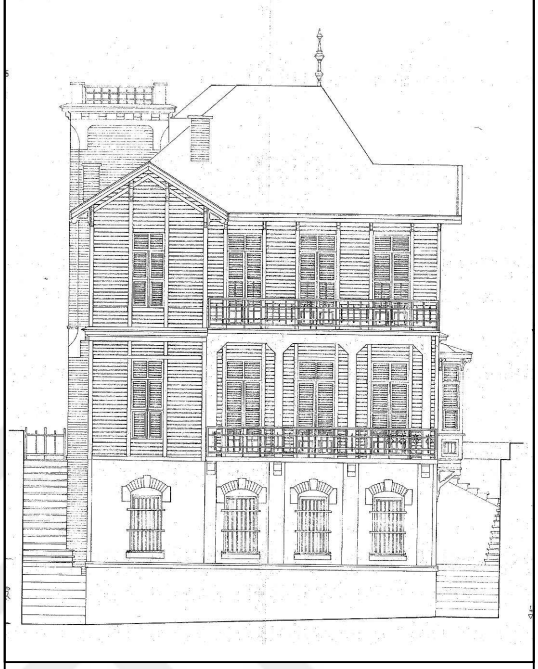

Arka Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

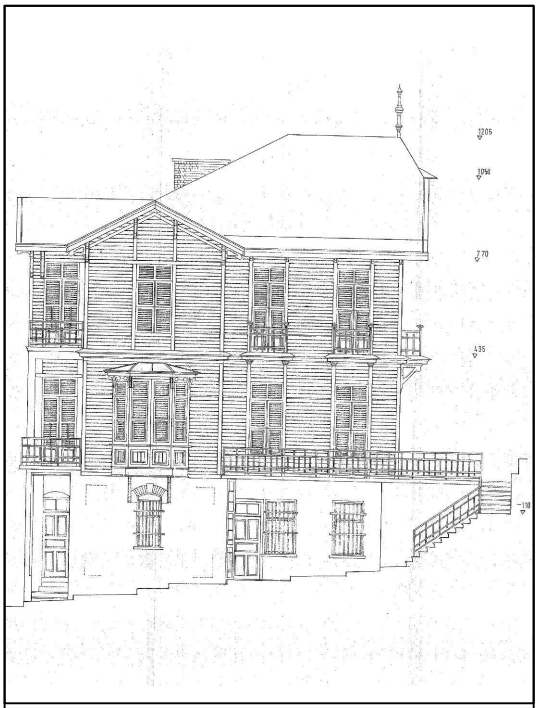

Sol Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

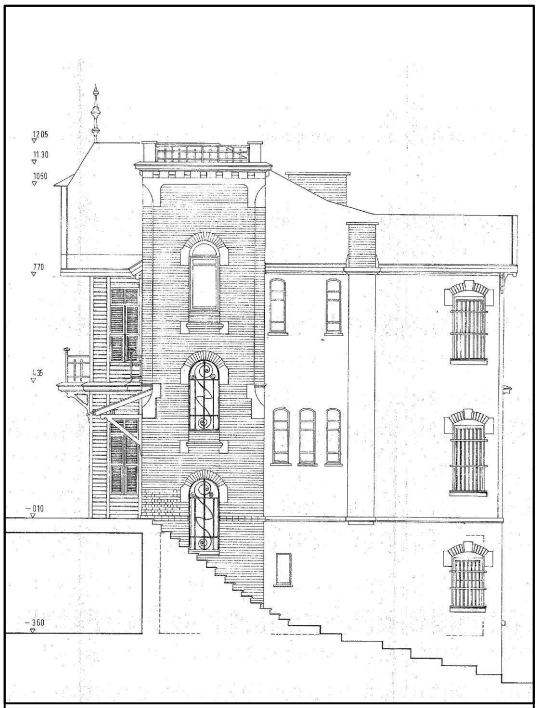

Sağ Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/3	Katalog No: 25.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26

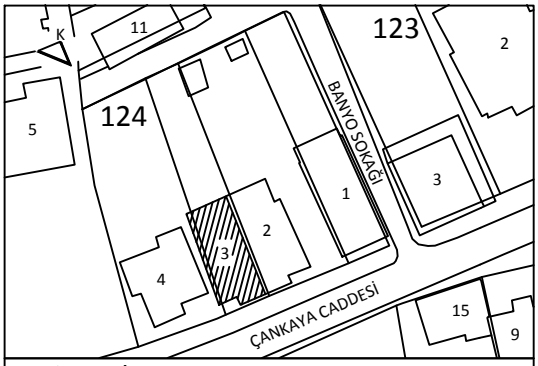

Vaziyet Planı

Foto No:1

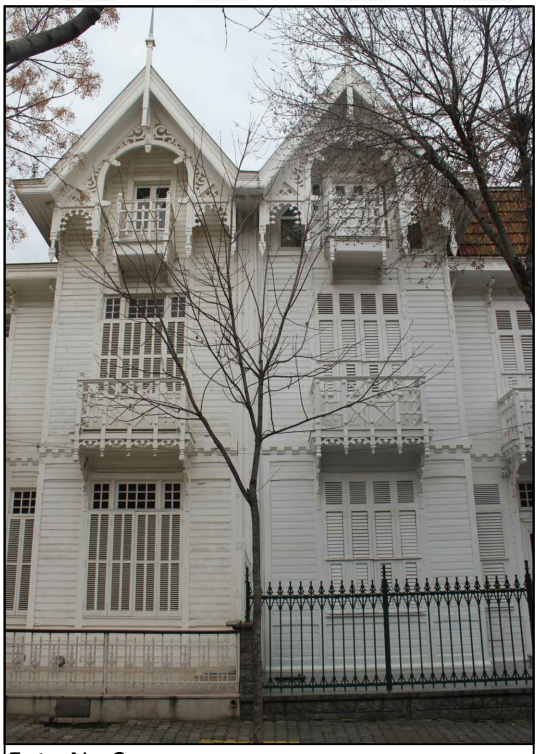
Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26'da yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Keresteciyan İkiz Evleri'nden şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesinde yer alan 26 (619,50 m^2) ve 26/1 (320 m^2) numaralı iki katlı ahşap evlerin ilk sahibi Bedros Keresteciyan Efendi'dir [12]."

PLAN

- İkinci bodrum katta sadece bir oda bulunmaktadır. Arka cepheye açılan bir teras da kat planlarında görülmektedir.
- Birinci bodrum katta ise; iki depo, iki oda, geniş bir sofa, hela, banyo, hamam, büyükçe bir mutfak ve mutfakla odanın açıldığı arka cephede bir balkon bulunmaktadır.
- Zemin katta terastan hem giriş kapısından sofaya hem de salona giriş bulunmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/3	Katalog No: 25.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26

Foto No:3

Foto No:4

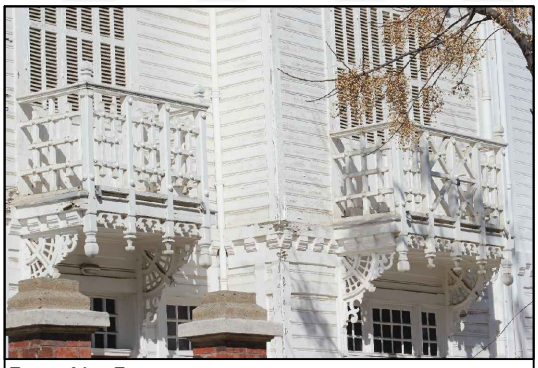

Foto No:5

Foto No:6

- Giriş sofası da merdivenin ve helanın bulunduğu ayrı bir sofaya açılmaktadır.
- Ön cephedeki salondan ayrı iki salon daha mevcuttur.
- Arkadaki salonun yanında mutfak bulunmaktadır.
- Arka cephede salonun ve mutfağın açıldığı bir balkon da bulunmaktadır.
- Birinci katta ön cephede balkonları olan iki oda, merdivenin bulunduğu sofa, yanında küçük bir mutfak ve karşısında banyo, arka cephede ise tek bir büyük balkona açılan iki oda daha bulunmaktadır.
- Çatı katında merdivenlerin karşısında sofa ve açık mutfak, ön cephe küçük balkonu olan bir oda, arka cephede ise oda ve çatı arası banyo görülmektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/3	Katalog No: 25.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26

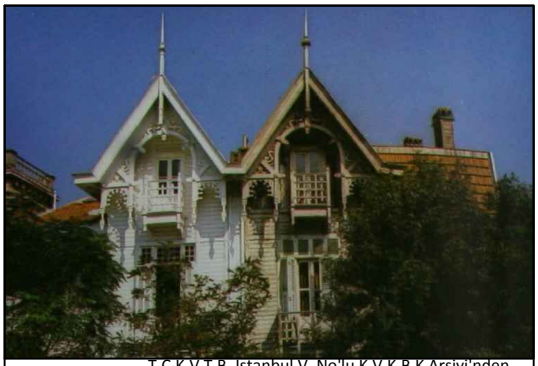

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde iki bodrum kat üzerine iki tam kat ve çatı katından oluşan ahşap kaplamalı kagir bir yapıdır.
- Sağındaki ev ile ikiz yapılardır. (Foto No:1 ve 2)
- Yapı biraz geri çekilerek önünde birkaç basamakla ulaşılan bir verandası bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Giriş yapının ön cephesinde, sol tarafta yer almaktadır
- Sağ bölüm yapı boyunca çıkma yapmaktadır. (Foto No:2)
- Ön cephede birinci kat ve çatı katında küçük balkonlar görülmektedir. (Foto No:1 ve 2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/3	Katalog No: 25.d

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26

Foto No:10 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Oldukça sade yapının bezemeleri balkon korkulukları ve çatı saçağında görülmektedir.
- Neo-Klasik balkon parmaklıkları ön cephede göze çarpmaktadır. (Foto No:5 ve 6)
- Balkonu taşıyan payandalar S ve C kıvrımlı yelpaze gibi dilimli şekilde oyulmuştur. (Foto No:4)
- Çatı saçağı da S ve C kıvrımlarla bezenmiş olup çatı balkonunu çerçeve gibi sarmaktadır. (Foto No:1 ve 2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/3	Katalog No: 25.e

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26

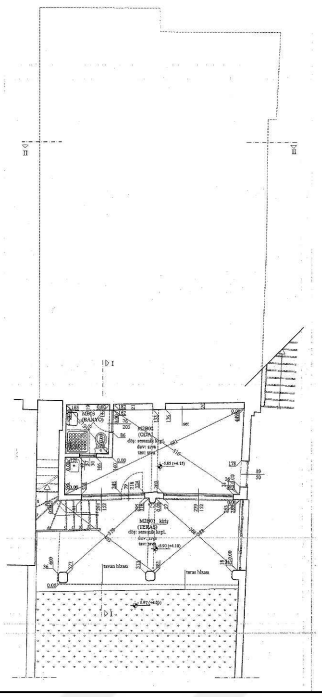

İkinci Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

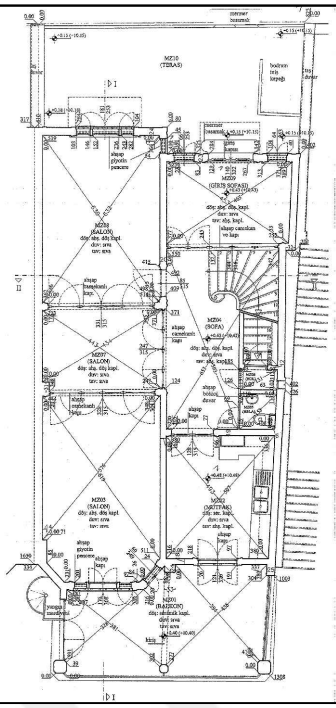

Zemin Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

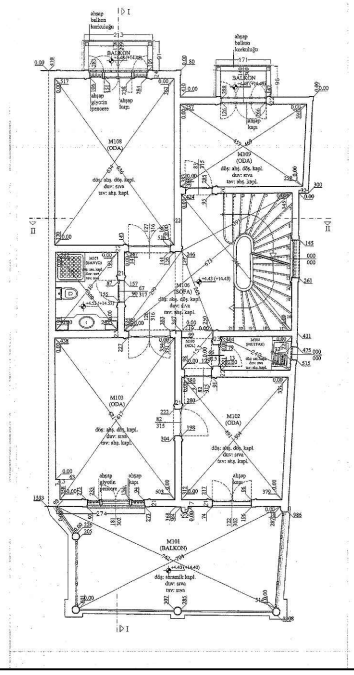

Birinci Bodrum Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

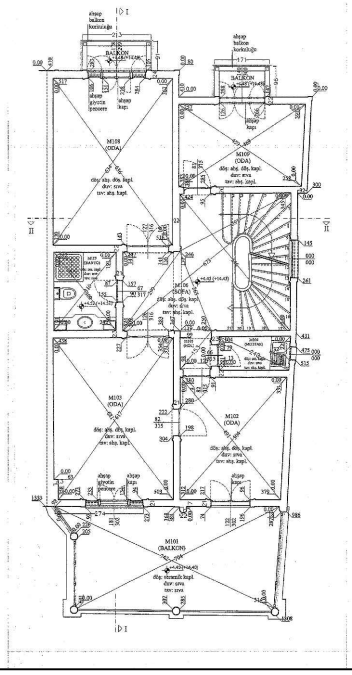

Birinci Kat Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/3	Katalog No: 25.f

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26

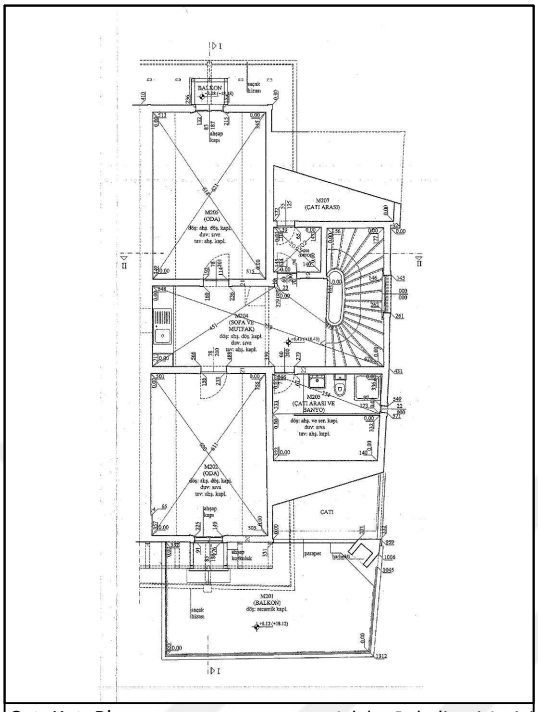

Çatı Katı Planı — Adalar Belediyesi Arşivi

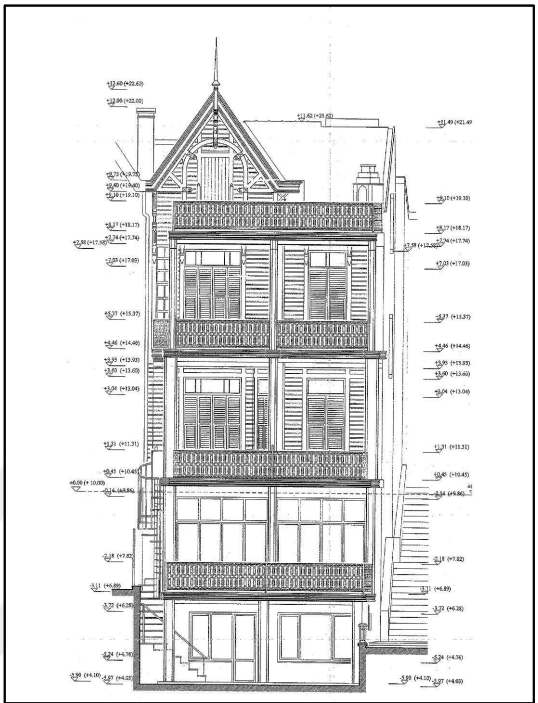

Arka Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

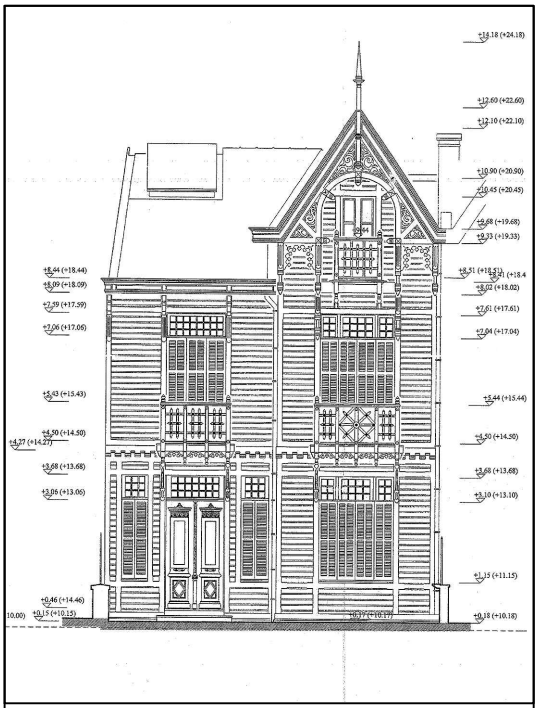

Ön Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

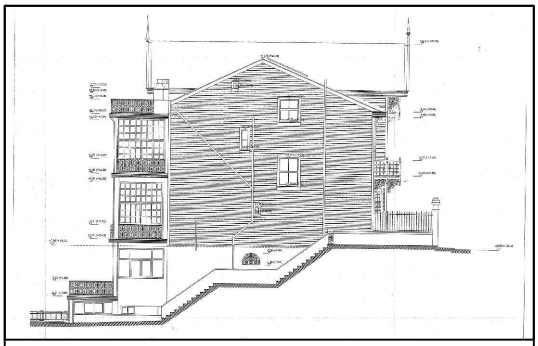

Yan Cephe — Adalar Belediyesi Arşivi

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/2	Katalog No: 26.a

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:24

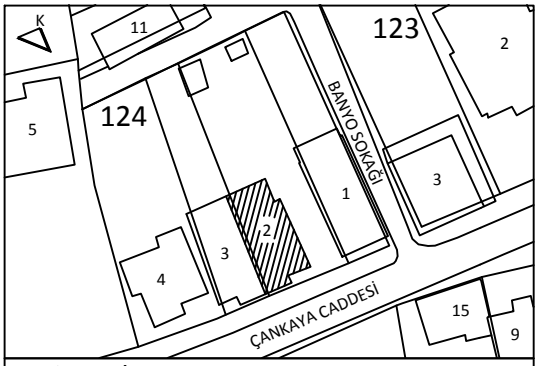

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:26'da yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Keresteciyan İkiz Evleri'nden şöyle bahsetmektedir:

"Çankaya Caddesinde yer alan 26 (619,50 m^2) ve 26/1 (320 m^2) numaralı iki katlı ahşap evlerin ilk sahibi Bedros Keresteciyan Efendi'dir [12]."

PLAN

Keresteciyan İkiz Köşklerinden 124 ada, 3 parselde bulunan yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/2	Katalog No: 26.b

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:24

Foto No:4 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. Istanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde arka cepheden 2 bodrum katın görüldüğü, iki tam kat ve çatı katından oluşan ahşap kaplamalı kagir bir yapıdır.
- Solundaki ev ile ikiz yapılardır. (Foto No:1)
- Yapı biraz geri çekilerek önünde birkaç basamakla ulaşılan bir veranda oluşturulmuştur. (Foto No:1)
- Giriş yapının ön cephesinde ve sağ tarafta yer almaktadır. (Foto No:1)
- Sol bölüm yapı boyunca çıkma yapmaktadır.
- Ön cephede birinci kat ve çatı katında küçük balkonlar görülmektedir.

BEZEME

- Oldukça sade yapının bezemeleri balkon korkulukları ve çatı saçağında görülmektedir.
- Neo-Klasik balkon parmaklıkları ön cephede göze çarpmaktadır. (Foto No:1)
- Balkonu taşıyan payandalar S ve C kıvrımlı yelpaze gibi dilimli şekilde oyulmuştur.(Foto No:3)
- Çatı saçağı da S ve C kıvrımlarla bezenmiş olup çatı balkonunu çerçeve gibi sarmaktadır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 124/2	Katalog No: 26.c

Adres: Nizam Mahallesi Çankaya Caddesi No:24

Foto No:6 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:8 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:9 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/3	Katalog No: 27.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:6

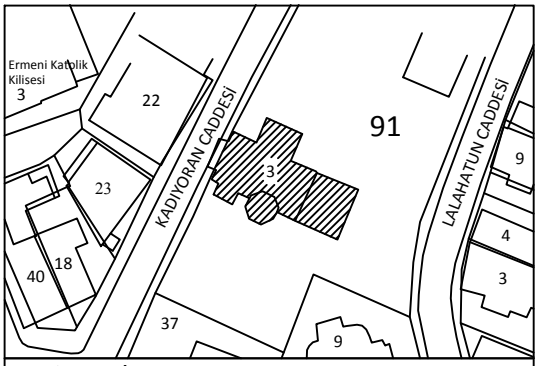

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:6'da yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Stefanidis Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Kadıyoran Caddesi'nde 2206 m^2'lik bir alanda yer alan 9-11 numaralı, bahçeli, beş katlı ve kuleli ahşap köşkün inşa tarihi 1864'tür. İlk sahibi bir İngiliz tarafından Yunan uyruklu armatör Stefanidis'e satılan ve Stefanidis'in ülkeyi terketmesi üzerine, varislerince Saibe Dilmen'e satılan (Eylül 1939) köşk, Saibe Hanım'ın ölümünden sonra, kızı Zerrin ve torunu Emel'e geçmiştir. (1971) Köşkün bahçesindeki ser, 1951'de küçük bir konut haline getirilmiştir [12]."

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/3	Katalog No: 27.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:6

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

Foto No:7

PLAN

91 ada, 3 parselde bulunan Stefanidis Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde dört katlı, kuleli ahşap bir yapıdır. (Foto No:1 ve Foto No:4)
- İki ayrı bahçe kapısı bulunmaktadır.
- Giriş yan cepheden yapılmaktadır.
- Balkonlar, kule ve değişik çatı yükseklikleriyle cephelerde hareketlilik sağlanmıştır.
- Yapının yan cephesinde yer alan kulenin en üstünde bir cihannüma bulunmaktadır. (Foto No:2 ve Foto No:3)
- Cihannümanın etrafında seyir balkonu da bulunmaktadır. (Foto No:8)
- Sağ yan cephede birinci katta bulunan balkon çatı katında da devam etmektedir. (Foto No:5)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/3	Katalog No: 27.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:6

Foto No:8

Foto No:9

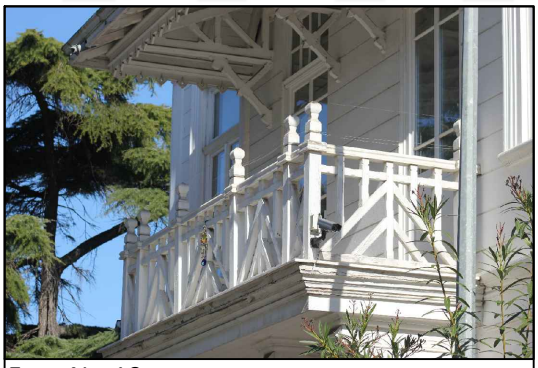

Foto No:10

Foto No:11 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

BEZEME

- Geometrik desenlerin Neo-Klasik üslupta kullanıldığı bezemeler balkon korkuluklarında ve payandalarda görülmektedir.
- Birinci katta ön cephede bulunan balkonun ahşap korkulukları ahşap çıtaların düşey ve diyagonal yerleştirilmesiyle biçimlenmiştir. (Foto No:7)
- Balkon çatısını taşıyan dört adet payanda yine aynı üslupta olup ahşap çatkı sistemindedir. (Foto No:9)
- Çatı silmesi ters palmet şeklinde görülmektedir. (Foto No:6)
- Balkonu dört adet eğrisel, içi dolgulu payanda desteklemektedir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/3	Katalog No: 27.d

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:6

Foto No:12 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

Foto No:13 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

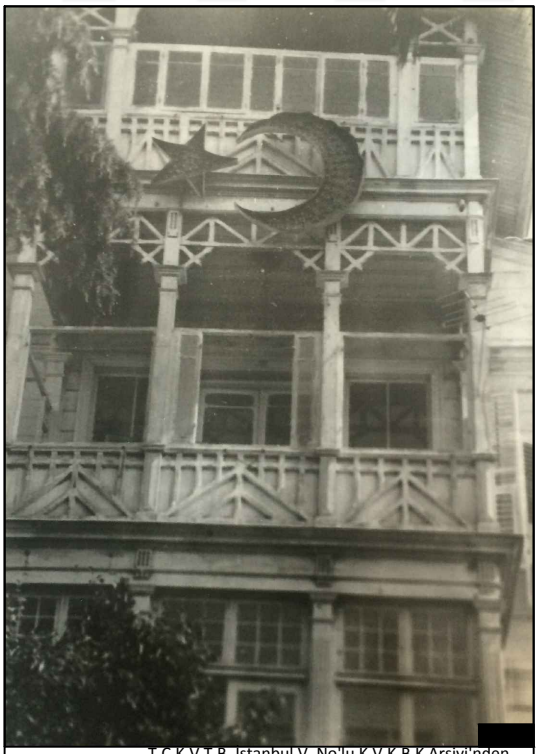

Foto No:14 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Yan cephelerdeki balkon korkulukları ve cihannümada bulunan korkuluklar da aynı geometrik düzenlemeye sahiptir.
- Kulede bulunan dar pencereler geniş bir sivri kemerin içinde iki küçük kemercikle çevrelenmişlerdir. (Foto No:2 ve Foto No: 3)
- Aynı çerçeve modeli sağır olan duvarlarda da işlenmiştir.
- Cihannüma balkonunu köşegenlerde doğrusal payanladar, çatı saçağını ise eğrisel payandalar desteklemektedir. (Foto No:8)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/22	Katalog No: 28.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:18

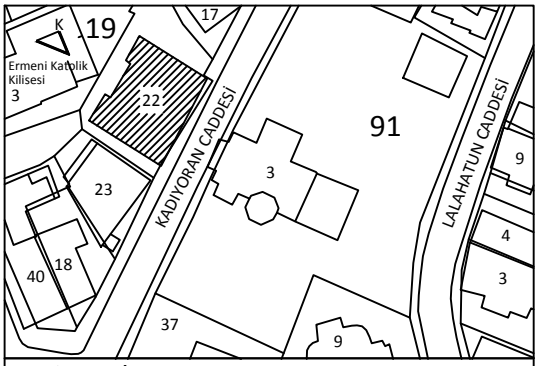

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:18'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Kazım Paşa Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Kadıyoran Caddesi'nde 419 m^2'lik bir alanda yer alan 14 numaralı üç katlı bahçeli ahşap yapı, halen Hasan Genç yönetiminde "İdeal Otel ve Pansiyon" olarak kullanılmaktadır. (2015 yazında restore edilmek üzere boşaltıldı.)

Eskiden "Küçük Splendid Oteli" diye de anılan ve Kazım Paşa'nın ikameti için Splendid Oteli'yle birlikte 1911'de inşa edilmiş olan bu köşk, bakımsızlıktan zamanla harap olmuştur [12]."

PLAN

19 ada, 22 parselde bulunan Kazım Paşa Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/22	Katalog No: 28.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:18

Foto No:4

Foto No:5

Foto No:6

CEPHE

- Bahçe içinde üç tam ve bir çatı katlı ahşap yapıdır. (Foto No:1)
- Merdivenlerle ulaşılan, camekanla çevrilerek kapatılmış girişi yapının sol yan cephesinde yer almaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Giriş sahanlığı üst katta çıkma olarak devam etmekte ve çatı katında yükselmektedir. (Foto No:1)
- Ön cephede yapının ortasında bulunan giriş kattaki çıkma, birinci katta balkon olarak devam etmektedir. (Foto No:3)
- Çatı katında bulunan balkon da ön cepheyi ortalamıştır. (Foto No:1)
- Yapı genelinde çatı pencereleri hariç pencereler ahşap kepenklidir.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/22	Katalog No: 28.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:18

Foto No:7

Foto No:8

Foto No:9

BEZEME

- Bezeme motifleri yan cephe çatı katında balkon saçağı, tepelikte ve yapı köşelerinde yer alan payandalarda görülmektedir.
- Yan cephedeki giriş sahanlığının dikmeleri arasında geometrik formlu bir motif görülmektedir. (Foto No:2)
- Çatı katı balkon korkulukları sade düşey ahşap dikmelerden oluşmaktadır. (Foto No:5)
- Alınlık tablası kıvrımdal bezeme grubundan oluşmaktadır. Bu öğenin altında ise ucu dilimli üçgen ahşap parçanın ortasına yıldız motifi oyulmuştur. (Foto No:5)
- Çatı tepeliği ise geometrik formdan oluşmaktadır. (Foto No:5)
- Sade pencere çerçevelerinin köşelerine ahşap tabanlık üzerine dairesel rozet yerleştirilmiştir. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/22	Katalog No: 28.d

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:18

Foto No:10

Foto No:11

- Ön cephede birinci ve ikinci katta bulunan balkon korkulukları düz ahşap dikmelerden oluşmaktadır. (Foto No:2)
- Çatı balkonunu dört adet eğrisel payanda desteklemektedir. (Foto No:2)
- Çatı saçağını da dairesel formlu payandalar desteklemektedir. (Foto No:3)
- Yapı köşelerinde ikişer adet bulunan Art-Nouveau üsluptaki soyutlanmış çiçek motifli payandalar yapıya görsellik katmaktadır. (Foto No:2 ve Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/16	Katalog No: 29.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:12

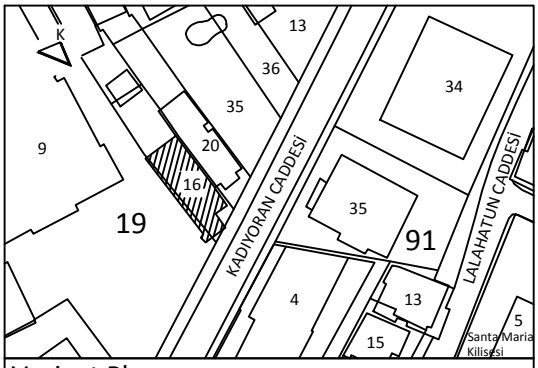

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:12'de yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Amalia Evi'nden şöyle bahsetmektedir:

"Kadıyoran Caddesi'nde (Nizam) 184.50 m^2'lik bir alanda yer alan 12 numaralı ve ikibuçuk katlı bahçeli ahşap ev, ilk sahibi İstavri kızı Amalia adına kayıtlı iken (21 Aralık 1932), satış yoluyla Kirkor Pernayan'a (27 Ağustos 1936), onun ölümünden sonra kızları Elvin ve Harietta Pernayan'a 24 Haziran 1954) ve varisleri Elvin Mari ile Anna Pernayan'a (19 Şubat 1981) geçmiştir [12]."

PLAN

19 ada, 16 parselde bulunan Amalia Evi adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/16	Katalog No: 29.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:12

Foto No:3

Foto No:4

Foto No:5

CEPHE

- Bahçe içinde üç katlı ahşap bir yapıdır.
- Merdivenlerle ulaşılan giriş kapısı bahçe kotundan yüksekte bulunmaktadır. (Foto No:2)
- Giriş önündeki dikmelerle çevrili sahanlık, üst katta da balkon olarak devam ettirilerek yükseltilmiştir. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Orta tablasında cam bulunan iki kanatlı ahşap kapının camlarının üstünde motifli demir parmaklıklar görülmektedir. Kapının üstünde ahşap çerçeveli küçük kare camlardan oluşmuş bir pencere bulunmaktadır.
- Giriş kısmının çatısı, yapıdan daha yüksek tutularak cepheye hareketlilik kazandırılmıştır. (Foto No:2)
- Balkon kapıları ahşap kepenklerle örtülmüş olup, üstlerinde ahşap çıtalarla bölünmüş pencereler yer almaktadır. (Foto No:2)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 19/16	Katalog No: 29.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:12

BEZEME

- Genelde Neoklasik üsluba atıfta bulunan geometrik desenlerin ağırlıklı olduğu bezeme öğeleri; balkon korkulukları, balkon kemerleri ve tavanlarda görülmektedir.
- Girişe ulaşan merdivenlerin parmaklıkları demir ferforjedir. (Foto No:2)
- Giriş sahanlığını oluşturan alçak dikmeler arası basık sivri kemerle geçilmiştir. Ayrıca dikmeler üzerinde iki küçük sütuncuğun taşıdığı sağır üç dilimli kemer motifi görülmektedir. (Foto No:4)
- Sivri kemerin üzerinde beş adet sağır sivri kemer bulunmaktadır. (Foto No:4)
- Sahanlık tavanı iki sıra dişli silmenin ortası ahşap çıtalarla diyagonal şekilde bölünmüştür. (Foto No:4)
- Birinci katın çıkma balkon korkulukları ahşap oyma olup bölünen karelerin ortalarında sekiz kollu yıldız motifi görülmektedir. (Foto No:1 ve Foto No:2)
- Zemin katta olduğu gibi birinci kat balkon dikmelerinin de üstlerinde bulunan ikiz sütuncukların arasında bu sefer beşik kemer bulunmaktadır. (Foto No:3)
- Balkonun ön cephedeki dikmelerinin arasında kıvrımlı payandaların destek olduğu sivri kemer görülmektedir. (Foto No:3)
- Yan cephelerde ise, kat yüksekliğini geçen bölüm araları sivri kemerle geçilen altı adet sütun tarafından taşınmaktadır.(Foto No:1)
- Geniş saçakları yüksek ikiz payandalar taşımaktadır. (Foto No:3)
- Çatı tavanında ahşap çıtalar saçaklarda geometrik bir kompozisyon oluşturacak şekilde, balkon tavanında ise karolaj oluşturacak şekilde çakılmasıyla bezenmiştir. (Foto No:3)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/35	Katalog No: 30.a

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:3

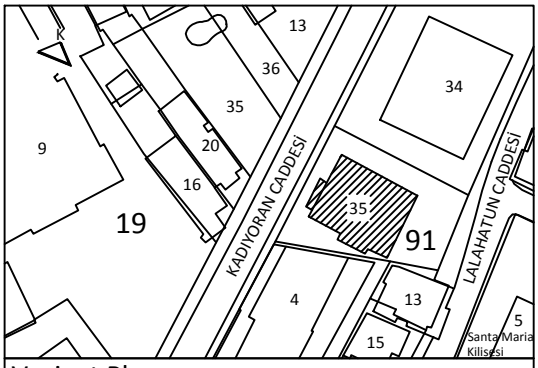

Vaziyet Planı

Foto No:1

Foto No:2

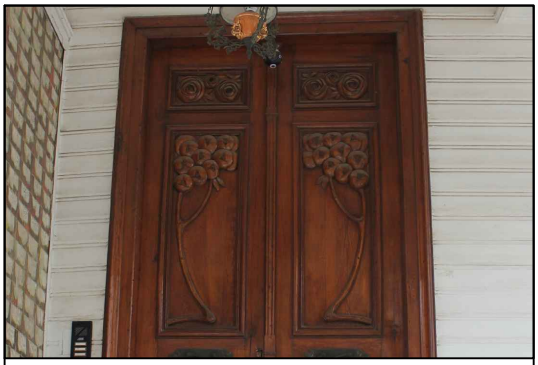

Foto No:3

AÇIKLAMALAR

Ev, bugün Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:3'te yer almaktadır. Pars Tuğlacı, "Tarih Boyunca İstanbul Adaları" adlı eserinde Yelkencizade Köşkü adıyla anılan yapıdan şöyle bahsetmektedir: "Kadıyoran Caddesi'nde (Nizam) 1498 m²'lik bir alanda yer alan 3 numaralı çatı katı ile birlikte dört katlı bahçeli ve üst üç katı ahşap kaplamalı kagir köşk, bilinmeyen ilk sahibininden satış yoluyla Yelkencizade Şükrü Bey'e onun ölümünden sonra kızı Leman Hanım'a (4 Haziran 1920) (...)[12]"

PLAN

91 ada, 35 parselde bulunan Yelkencizade Köşkü adıyla bilinen yapıya ait projelere kurum arşivlerinden ulaşılamamıştır.

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/35	Katalog No: 30.b

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:3

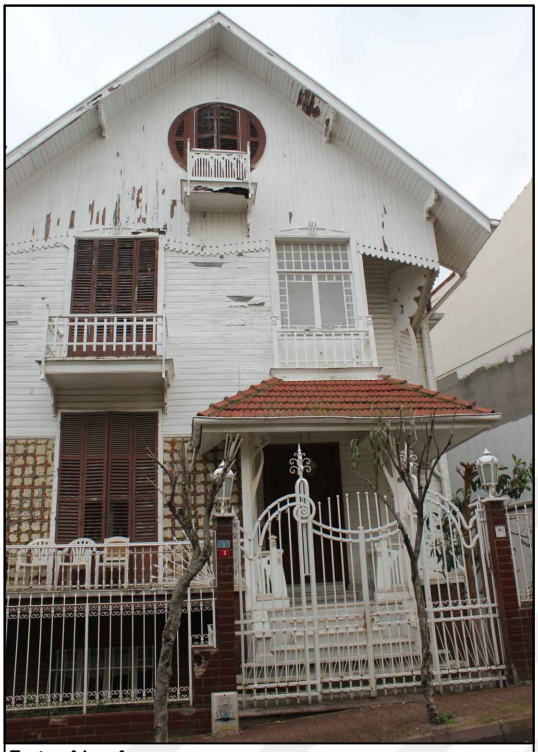

Foto No:4

Foto No:5 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

CEPHE

- Bahçe içinde, üç tam ve bir çatı katı olmak üzere dört katlı ahşap kaplamalı kagir bina. (Foto No:5)
- Bahçe kapısından geçildikten sonra altı basamak çıkılarak ulaşılan giriş kapısı binanın ön cephesinde sağ tarafta yer almaktadır. (Foto No:4)
- Giriş bölümünde oluşturulan sahanlık kendisine ait bir çatıyla örtülmektedir. (Foto No:4)
- Girişin yanında dışarıdan da ulaşılabilen bir balkon bulunmaktadır. (Foto No:4 ve Foto No:5)
- Zemin kattaki balkon kapısı ahşap kepenklidir.
- Birinci katta giriş üstünde kapalı balkon ve küçük bir balkon daha görülmektedir. (Foto No:4)
- Kapalı balkonun camları ahşap çıtalarla karolaj oluşturulacak şekilde çerçevelenmiştir. (Foto No:4)
- Diğer balkonun kapısı ahşap kepenkle kapanmıştır. (Foto No:4)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/35	Katalog No: 30.c

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:3

Foto No:6

Foto No:7 T.C.K.V.T.B. İstanbul V. No'lu K.V.K.B.K Arşivi'nden alınmıştır.

- Çatı katındaki yuvarlak formlu kapı-pencere düzenine sahip balkon, cephenin ortasına gelecek şekilde konumlandırılmıştır. (Foto No:4)
- Sol yan cephede görülen çıkmanın zemin katında balkon bulunmaktadır. Balkon kapısı ve pencereler ahşap kepenklerle örtülmektedir.
- Sağ yan cephede zemin katta kendi çatısıyla örtülmüş etrafı camlarla çevrilerek kapatılmış bir çıkma bulunmaktadır. (Foto No:1)
- Çıkma demir parmaklıklarla kapatılmıştır.
- Birinci katta bir tanesi zemin kattaki çıkmanın üzerine denk gelen, diğeri hemen yanında bulunan iki adet balkon görülmektedir. (Foto No:1)
- Sağ yan cephede kendi çatısı bulunan üç adet çatı pencecresi bulunmaktadır. (Foto No:1 ve Foto No:6)

İL: İSTANBUL	İLÇE: Büyükada	Ada/Parsel: 91/35	Katalog No: 30.d

Adres: Nizam Mahallesi Kadıyoran Caddesi No:3

BEZEME

- Yapının bezemeleri tüm cephelerine yayılmakla birlikte, yüksek payanda, pencere çerçeve ve çatı balkonuna ait korkulukta görülmektedir.
- Giriş kapısının üst aynalarında görülen gül motifleri ve orta aynalarında görülen gül demetleri tipik Art-Nouveau özelliklerini yansıtmaktadır. (Foto No:8)
- Bu gül demeti motifi, binanın tüm cephelerinde bulunan yüksek payandalarda da soyutlanarak tekrarlanmıştır. (Foto No:1)
- Pencere çerçevelerinde Art-Nouveau motifleri oyma ve aplike olarak monte edilmiştir. (Foto No:3)
- Çatı katında bulunan balkonun çiçek motiflerinin işlendiği korkulukları Art-Nouveau üsluptadır. (Foto No:3)

BÖLÜM 5

NİZAM MAHALLESİ 19. YY. KONUTLARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ

5.1 Plan Özellikleri

19. yüzyılda yaşanan hareketlilik ve Batı'ya doğru açılma isteği mimari alanda da birtakım değişiklikler getirmiştir. Avrupa'dan getirilen mimari akım ve düşünceleri serbestçe uygulamanın en iyi yeri İstanbul'un hemen yanında olan, doğal güzellikleri ve denetime olan mesafesiyle belki de Adalar'dır. Her ne kadar mimaride yaşanan bu değişim çoğunlukla cephelerde ve bezemeyle sınırlı kalsa da, plan şemalarında da birtakım farklılıklar getirmiştir. Geleneksel ve içe kapalı ev tipinin yerini alan, doğaya ve sokağa dönük, cepheleri çeşitli üslupların bezemeleriyle donatılmış, bahçe içinde köşkler Adalar'ın sokaklarını süslemeye başlamıştır. Geleneksel sokak-avlu-sofa mekan sırası bozulmuş, planlamalar sokaktan direkt içeriye girilecek şekilde yapılmıştır. Bunun yanı sıra zemin katta fonksiyon kazanır. Geleneksel evlerden farklı olarak yapı içinde yaşanan bir mekan halini almış, dış duvarlardaki pencere ve kapı açıklıklarının arttırılmasıyla masif görünümünü kaybetmiştir [15].

Belediyeden projeleri alınan konutların plan şemaları incelendiğinde; doğal eğimden dolayı yapılar genelde bir ve birden fazla bodrum katlarının bulunduğu görülmektedir. Bu tür yapılar farklı cephelerden farklı kat sayılarına sahiptirler (Bknz. Katalog No:25 ve Katalog No:26; Keresteciyan İkiz Evleri). Bahçe içinden ya da sokak kotundan birkaç basamakla ulaşılan zemin katta bulunan açık sofa etrafına odalar dizilmektedir. Sofalar bazen manzaraya açılırken bazen de sofanın sonunda bulunan merdivenle üst kata ulaşım sağlanmaktadır. Simetrik plan tipleri görüldüğü kadar planın simetrikliğinin bir kuleyle bozulduğu asimetrik plan tipleri de görülmektedir (Bknz. Katalog No:24;

Arvanitidis Evi). İkiz plan tipleriyle ikiz ev örnekleri de yine incelenen konutlar arasında bulunmaktadır (Bknz. Katalog No:8 ve Katalog No:9; Danasi İkiz Evleri, Katalog No:25 ve Katalog No:26; Keresteciyan İkiz Evleri).

Zemin katta salon ve odaların önlerinde kolonlu üstü kapalı geniş teraslar bulunurken bu teraslar üst katlarda balkon olarak devam etmektedir (Bknz. Katalog No:17; Burhaneddin Efendi Köşkü). Üst kat balkonları genelde yapının orta ekseninde ve çıkmalar biçiminde sokağa açılmaktadır. Geleneksel ev tipinin pencere oranlarının korunduğu kadar yere kadar devam eden Fransız pencerelerinin olduğu örnekler de görülmektedir (Bknz. Katalog No:20; Con Paşa Köşkü). Çatılar sivri ve iki yöne eğimli kırma çatıdır. Çoğunlukla çatı katı bulunan binalarda, çatı pencerelerinin de görüldüğü örnekler vardır (Bknz. Katalog No:30; Yelkencizade Köşkü).

Adalar Belediyesi Arşivi'nden alınan projelerin azlığı, Nizam Mahallesi'nde bulunan ve bu tezde incelenen konutlardan yola çıkarak bir genelleme yapmak için yetersizdir. Ancak plan tipolojisi hakkında birtakım fikirler verdiği, geleneksel Türk Evi'nin en azından sayfiye yerlerinde değişmeye başladığı, dışa dönük ve doğayla iç içe olmak düşüncesiyle çeşitlendiğini söylemek mümkündür.

5.2 Cephe Özellikleri/Cephe Düzenleri

Bitişik nizam evler geleneksel mahalle dokusunu devam ettirirken, 19. Yüzyılla çoğalan bahçe içinde gösterişli müstakil konutlar Ada'nın sayfiye konut tipinin temellerini oluşturmaktadır. Süslü demir parmaklıklı bahçe kapılarından geçerek varılan bahçe özenle düzenlenmiş ve günlük hayatı konuttan bahçeye taşımak üzere çardaklarla zenginleştirilmiştir. Plan tipolojisindeki değişiminin cephelere de yansıması sonucu, cephelerde çıkmaların ve balkonların meydana getirdiği hareketlilik gözlemlenmektedir. Alt katlarda geniş teras ve büyük balkonlar, çatı katlarında ufak Fransız balkonlarına kadar çeşitlenmiştir. Merdiven boşluklarını kule içinde çözümlemek bina cephelerine anıtsal bir ifade sağlamaktadır (Bknz. Katalog No:24; Arvanitidis Evi).

Her üsluba göre süslenmiş cephelerde bezemeler; genellikle çatı alınlıkları, çatı silmeleri ve katı silmeleri, geniş saçakları taşıyan konsollar, balkon korkulukları ve kapı-

pencere pervazlarında yoğunlaşmaktadır. Çatı alınlıkları kemerli ve oyma ahşap ya da düz tabla üzerine çakılan çıtalarla bezenmiştir. Çatılardan yükselen çatı pencereleri, çatı mahya ve tepelikler Gotik üslubu anımsatmaktadır. Geniş saçakları taşıyan konsol ve furuşlar, özellikle bina köşelerinde abartılmış ve anıtsallaştırılmıştır (Bknz. Katalog No:29; Kazım Paşa Köşkü, Katalog No:30; Yelkencizade Köşkü). Korkuluklar balkonlarda ahşap oyma, teras ve bahçelerde ise ferforje demirdir. Pencere çerçeveleri, balkon ve çıkma altlarında bulunan saçaklar da binaya egemen uslübün özelliklerine göre süslenmiştir.

Nizam Mahallesi'nde seçilmiş 30 konut; cephe düzenlerini oluşturan kapı, pencere, çıkma, çatı gibi yapı elemanları ve süsleme özellikleri alt başlıklarda incelenmiştir.

5.2.1 Kapılar

Sokaktan direkt veya bahçe içinden geçilerek ulaşılan giriş kapıları, ya sokak kotunda ya da merdivenlerle çıkılarak ulaşılan bir sahanlık üzerinde bulunmaktadır. Adanın kayalık ve eğimli yapısı sonucu genelde yokuş olan sokakları sebebiyle konutların büyük bir kısmı yüksek girişlidir (Çizelge 5.1). Sokaktan veya bahçe içinden varılan giriş kapıları, ön cephe ortasında, ön cephenin yan tarafında ve yan cephe ortasında konumlanmıştır. Çoğunlukla ön cephede ve cephenin tam ortasında yer alan giriş kapıları karnıyarık plan tipini de desteklemektedir (Çizelge 5.2). Kalabalık aile hayatına ek olarak günlük işlerde yardımcı kişilerin de kaldığı bu konutlarda genelde birden çok giriş bulunmaktadır. Salon veya odalardan bahçeye açılan kapılar günlük hayatı açık havaya taşırken, mutfaktan yapılan servis girişleri de konutların birçok noktadan dışarıya açılmasını sağlamaktadır (Çizelge 5.3). Bu konutların hepsi çift kanatlı kapılara sahiptir (Çizelge 5.4). Bir kısmının ise, aynı kasa üzerinde önde cam bölmeli bir kapının, hemen arkasında ahşap kapının bulunduğu çift kapılı bir düzene sahip olduğu görülmüştür. (Bknz. Katalog No:1; Alalemciyan Köşkü, Katalog No:20; Con Paşa Köşkü) Kapılar malzemesine göre; ahşap dolgulu ve cam bölmeli ahşap dolgulu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Çizelge 5.5).

Çizelge 5.1 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Girişlerinin Kotlarına Göre Sınıflandırılması

Giriş Kotlarına Göre				
Katalog No	Yüksek Giriş	Hemzemin Giriş	Sokaktan Giriş	Bahçe İçinden Giriş
1	X			X
2	X			X
3	X			X
4	X		X	
5		X		X
6		X		X
7	X			X
8	X		X	
9	X		X	
10	X		X	
11	X			X
12		X		X
13	X		X	
14		X		X
15		X		X
16	X			X
17	X			X
18		X		X
19	X	X	X	X
20		X		X
21	X			X
22	X		X	
23		X		X
24		X		X
25		X		X
26		X		X
27	X			X
28	X			X
29	X			X
30	X			X
Adet	19	12	7	24

Çizelge 5.2 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Girişlerinin Cephedeki Konumlarına Göre Sınıflandırılması

Cephedeki Konumlarına Göre			
Katalog No	Ön Cephe Ortasında	Yan Cephe Ortasında	Ön Cephe Yan Tarafta
1	X		
2	X		
3	X		
4		X	
5	X		
6		X	
7		X	
8			X
9			X
10	X		
11	X		
12		X	
13	X		
14	X		
15	X		
16	X		
17	X	X	
18	X		
19	X		
20	X		
21	X		
22	X		
23	X		
24		X	
25			X
26			X
27		X	
28	X		
29	X		
30			X
Adet	19	7	5

Çizelge 5.3 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Sayılarına Göre Sınıflandırılması

Giriş Sayısına Göre		
Katalog No	Tek Girişli	Çift Girişli
1	X	
2		X
3		X
4		X
5		X
6		X
7		X
8	X	
9	X	
10	X	
11		X
12		X
13		X
14	X	
15		X
16		X
17		X
18		X
19		X
20		X
21		X
22	X	
23		X
24		X
25		X
26		X
27		X
28		X
29	X	
30		X
Adet	7	23

Çizelge 5.4 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Kapılarının Kanat Sayısına Göre Sınıflandırılması

Kanat Sayısına Göre		
Katalog No	Tek Kanat Kapılar	Çift Kanat Kapılar
1		X
2		X
3		X
4		X
5		X
6		X
7		X
8		X
9		X
10		X
11		X
12		X
13		X
14		X
15		X
16		X
17		X
18		X
19		X
20		X
21		X
22		X
23		X
24		X
25		X
26		X
27		X
28		X
29		X
30		X
Adet	-	30

Çizelge 5.5 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Kapılarının Malzemesine Göre Sınıflandırılması

Malzemesine Göre		
Katalog No	Ahşap Dolgulu	Cam Bölmeli Ahşap Dolgulu
1	X	
2		X
3	X	
4		X
5		X
6	X	
7	X	
8		X
9		X
10	X	
11	X	
12		X
13		X
14	X	
15	X	
16		X
17	X	
18		X
19	X	
20		X
21		X
22		X
23	X	
24		X
25		X
26		X
27		X
28		X
29		X
30	X	
Adet	12	18

5.2.2 Pencereler

Cephe düzeninde önemli bir yer kaplayan pencereler incelendiğinde; ilk göze çarpan pencerelerin formlarıdır. Katalogtaki konutların büyük bir çoğunluğu dikdörtgen formlu pencerelere sahiptir. Geri kalan grup ise, dikdörtgen ve kemerli formun birarada kullanıldığı karma tipolojiye sahip pencere düzenlerini oluşturmaktadır (Çizelge 5.6). Kışın rüzgara karşı, yazın da güneşe karşı bir önlem olarak yapıldığı düşünülen ahşap kepenkler konutların hemen hemen hepsinde görülmekle birlikte sadece dördünce kepenk bulunmamaktadır (Çizelge 5.7). Eski yapım sistemlerinden olan giyotin pencere ada konutlarının geneline hakim durumdadır. Nizam Mahallesi'nde de giyotin pencerelere sıkça rastlanmaktadır. Bunun dışında kanatlı pencereler ve her ikisiyle de birlikte görülebilen çatı pencereleri bulunmaktadır (Çizelge 5.8). Pencerelerde görülen cam türleri ise; ahşap çıtalardan oluşturulmuş karolajlar ve düz cam şeklindedir. Ancak ahşap kepenklerin kapalı olması konutların bir kısmında pencere camlarını görmeye engel teşkil etmiştir (Çizelge 5.9).

Çizelge 5.6 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Pencere Formlarına Göre Sınıflandırılması

Pencere Formuna Göre		
Katalog No	Dikdörtgen Formlu	Kemerli Formlu
1	X	
2	X	
3	X	
4	X	
5	X	
6	X	
7	X	
8	X	
9	X	
10	X	
11	X	
12	X	
13	X	
14	X	X
15	X	
16	X	
17	X	
18	X	
19		X
20	X	
21	X	X
22	X	
23	X	X
24	X	X
25	X	
26	X	
27	X	
28	X	X
29	X	
30	X	X
Adet	29	7

Çizelge 5.7 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Kepenk Durumuna Göre Sınıflandırılması

Kepenk Durumuna Göre		
Katalog No	Ahşap Kepenkli	Kepenksiz
1	X	
2	X	
3	X	
4	X	
5	X	
6		X
7	X	
8	X	
9	X	
10		X
11	X	
12	X	
13	X	
14	X	
15	X	
16	X	
17	X	
18	X	
19	X	
20	X	
21	X	
22	X	
23		X
24	X	
25	X	
26	X	
27		X
28	X	
29	X	
30	X	
Adet	26	4

Çizelge 5.8 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Türüne Göre Sınıflandırılması

Pencere Türüne Göre		
Katalog No	Giyotin Pencere	Kanatlı Pencere
1	X	
2		X
3		
4		
5		
6		X
7	X	
8		
9	X	
10	X	
11	X	
12	X	
13		X
14		
15	X	
16	X	
17	X	
18		
19	X	
20		
21		
22		
23	X	
24		
25	X	
26	X	
27		X
28		X
29		X
30		X
Adet	13	7

Çizelge 5.9 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Cam Türlerine Göre Sınıflandırılması

Cam Türüne Göre			
Katalog No	Çıtalı Cam Pencere	Düz Pencere	Görülemeyen
1	X		
2	X		
3			X
4			X
5			X
6		X	
7		X	
8			X
9		X	
10	X		
11	X		
12	X		
13		X	
14			X
15		X	
16			X
17			X
18			X
19		X	
20			X
21			X
22			X
23		X	
24			X
25		X	
26		X	
27		X	
28	X		
29	X		
30	X		
Adet	8	10	12

5.2.3 Çıkmalar

Katalogta incelenen konutların genelinde çıkma olduğu görülmektedir. Çıkmalar balkon veya odanın bir kısmında görülen cumba şeklindedir. Ayrıca sayıları az olmakla birlikte

binanın bir köşesinde veya dört köşesinde de bulunan cihannüma ve kuleler de tespit edilmiştir (Çizelge 5.10).

Çizelge 5.10 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Çıkmalarına Göre Sınıflandırılması

Katalog No	ÇIKMALI YAPILAR		KULELİ YAPILAR	
	Çıkma Balkon	Cumba	Cihannüma	Kule
1	X			
2	X			
3	X	X		
4	X			
5		X		
6		X		
7	X	X		
8	X	X		X
9	X	X		X
10				
11	X			
12		X		
13	X			
14				
15	X			
16				
17	X			
18				
19	X		X	
20	X			X
21	X			
22	X	X		
23	X	X	X	
24	X	X		X
25	X			
26	X			
27	X		X	
28	X	X		
29	X			
30	X			
Adet	23	11	3	4

5.2.4 Çatı Biçimlenişi

Nizam Mahallesi'nde incelenen konutlarda çatı biçimlenişine bakıldığında, genel olarak kırma çatının çokluğu gözlemlense de, çeşitli çatı örneklerine de rastlanmıştır. Kırma çatıdan sonra tercih edilen ikinci çatı biçimi kırma çatı iken, iki farklı eğimle elde edilen mansart çatı ve kule görünümlü sivri çatı örneklerine de rastlanmıştır (Çizelge 5.11).

Çizelge 5.11 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Çatılarına Göre Sınıflandırılması

Çatı Biçimlenişine Göre			
	Beşik Çatı	Kırma Çatı	Mansart Çatı
1		X	
2	X		
3	X		
4		X	
5		X	
6	X		
7	X		
8		X	
9		X	
10		X	
11		X	
12		X	
13		X	
14	X		
15		X	
16		X	
17		X	
18	X		
19		X	
20		X	
21	X	X	
22		X	
23		X	
24			X
25		X	
26		X	
27	X		
28	X		
29		X	
30	X		
Adet	10	20	1

5.3 Süsleme Özellikleri

Nizam Mahallesi'nde bulunan 30 adet konutun süsleme özellikleri incelendiğinde; bezeme gruplarının cephelerde şu bölgelerde yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Hepsi ahşap oyma ya da ahşap tablalara yine ahşap çıtaların çakılmasıyla ortaya çıkan bezeme kompozisyonları çoğunlukla;

- çatı alınlıklarında,
- kapı ve pencere çerçevelerinde,
- balkon korkuluklarında,
- konsol ve çatı saçaklarını taşıyan payandalarda

toplanmıştır. Bunlar haricinde bazı kapıların üzerlerinde ahşap bezemelerin çakıldığı tespit edilmiştir (Bknz. Katalog No:30; Yelkencizade Köşkü). Konutların bir kesiminde çatı tepelikleri veya balkonlarda ahşap oyma kafesler bulunmaktadır (Bknz. Katalog No:7; Danasi Evi). Yapı köşelerinde bulunan, sadece görsel olarak bulunan büyük payandalar yapıda dikkat çeken unsurlardandır (Bknz. Katalog No:28; Kazım Paşa Köşkü, Katalog No:30; Yelkencizade Köşkü). Bezemeler çoğunlukla Art-Nouveau olmakla birlikte Barok, Neo-Klasik veya Eklektik üsluplara uygunluk göstermektedirler. Bezeme gruplarının çoğu zaman içerisinde yanlış uygulamalar sonucu karakteristik özelliklerini yitirseler de, titiz çalışmalarla düzenlemeler yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir.

BÖLÜM 6

GENEL DEĞERLENDİRME

Büyükada Nizam Mahallesi'nde 19. yüzyıl mimari özelliklerini gösteren 30 adet konutun incelenmesi sonucunda; 6 tanesine (%20) binaya sokaktan ulaşmak mümkünken, 23 tanesine (%76.67) bahçeden girilmektedir. 1 tanesi ise hem bahçeden hem de sokaktan ulaşılabilecek iki adet cepheye sahiptir (Şekil 6.1). Nizam Mahallesi'nde daha çok ayrık nizam yapıların bulunması ve bu yapıların çoğunlukla geniş bahçeler içinde yer alması yapıların sokak kotundan ayrılmalarını sağlamıştır.

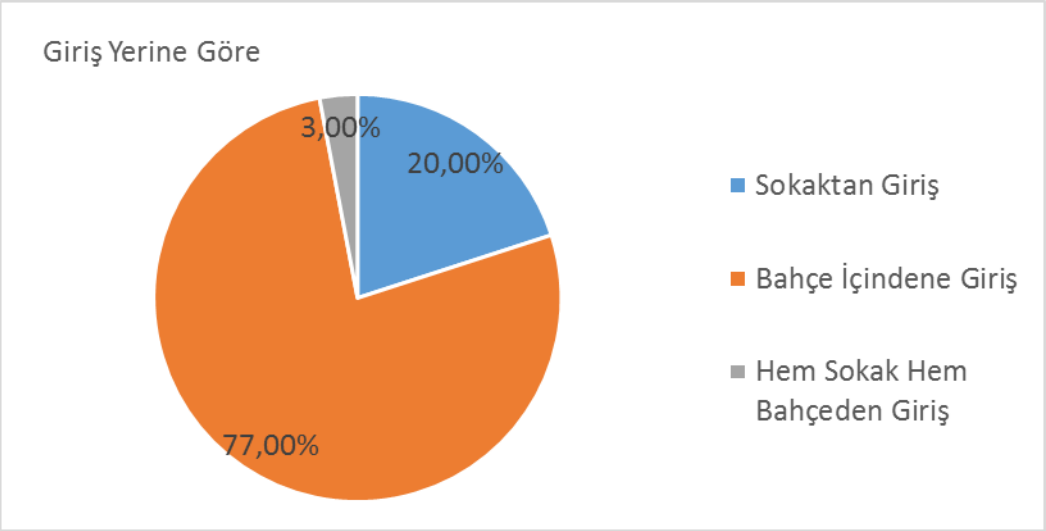

Şekil 6.1 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Yerine Göre Dağılımı

Üç binada tek giriş mevcutken, 23 tanesinde (%76.7) çift girişin olduğu görülmüş, 4 tanesinde (%13.3) ise ikinci bir girişin olup olmadığı tespit edilememiştir (Şekil 6.2). Geniş aile ve yardımcılarla birlikte paylaşılan bu konutlarda; aile fertleri ve misafirler için ana giriş kullanılırken, yardımcıların kullandığı servis girişleri de bulunmaktadır.

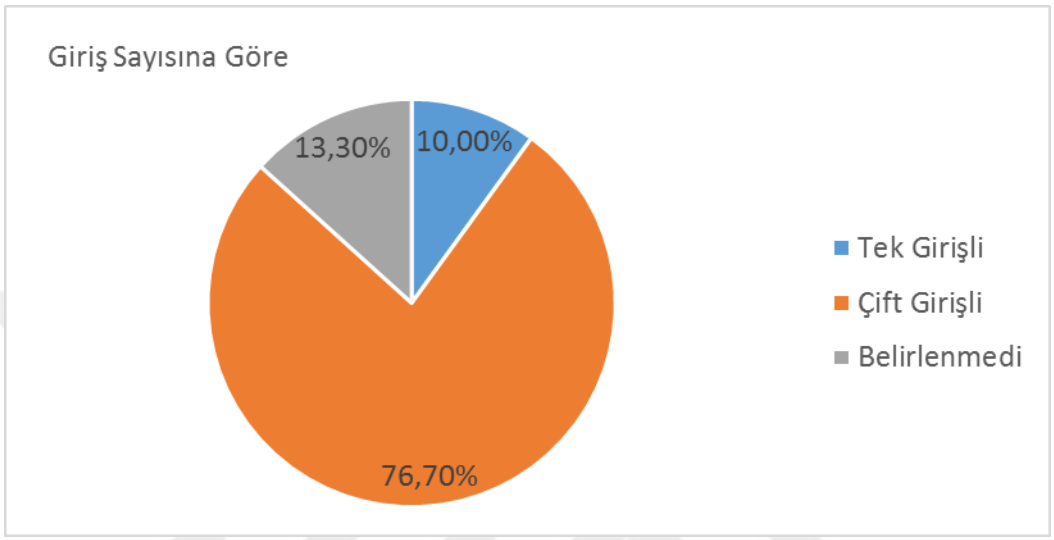

Şekil 6.2 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Sayılarına Göre Dağılımı

Binaya giriş 19 tanesinde (%63.3) ön cephe ortasından, 5 tanesinde (%16.7) ön cephenin yan tarafından, 6 tanesinde (%20) ise yan cephe ortasından yapılmaktadır (Şekil 6.3).

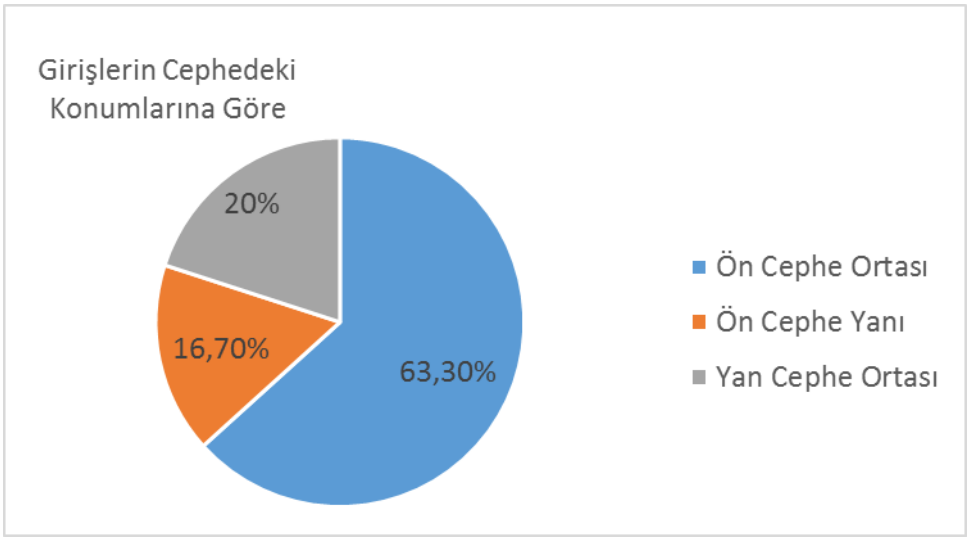

Şekil 6.3 Nizam Mahallesi'ndeki Konutların Giriş Konumlarına Göre Dağılımı

Bu girişlerden 20 tanesi (%66.6) yüksek giriş konumundayken, 12 tanesi (%40) hemzemindir. 2 tanesi (%6.66) ise farklı cephelerde bulunan girişlerinin farklı kotlara bağlanması sebebiyle karmadır (Bknz. Katalog No:19; Ağasi Efendi Köşkü). Giriş kapılarının hepsinin çift kanatlı ahşap kapı olduğu görülmüştür (Çizelge 5.4).

Bu kapılardan 12 tanesi (%40) masif ahşap dolgulu, 18 tanesi (%60) ise cam bölmeli ahşap kapılardır (Şekil 6.4).

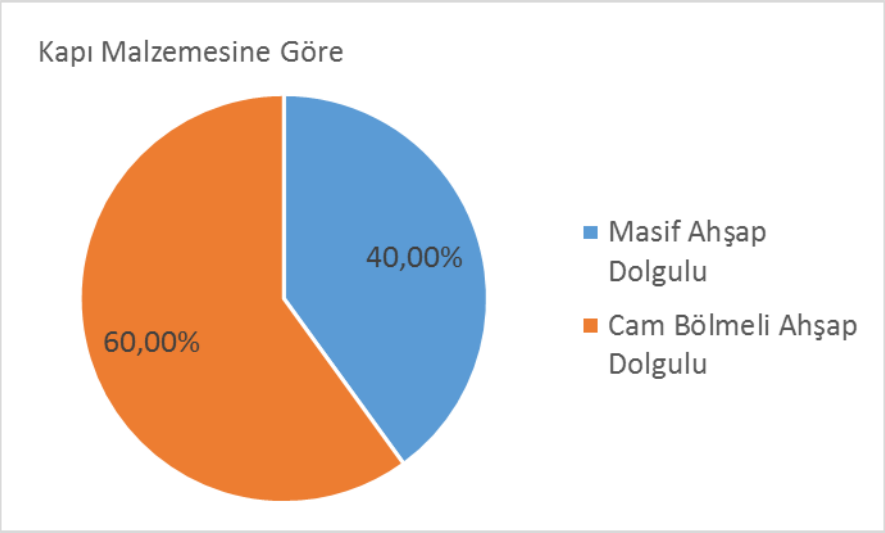

Şekil 6.4 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Kapılarının Malzemesine Göre Dağılımı

Katalogta yer almayan sınıflandırmalara ek olarak ise, 3 tanesinin ayrı bir cam kapıyla birlikte çifte kapılı olduğu (Bknz. Katalog No:1; Alalemciyan Köşkü, Katalog No:2; Foskolo Mango selamlık binası ve Katalog No:21; Gümüşgerdan Köşkü) ve 4 tanesinin ahşap kepenkli çifte kapılı olduğu (Bknz. Katalog No:11; Agopyan Köşkü, Katalog No:16; Sarıoğlu Köşkü, Katalog No:17; Burhaneddin Efendi Köşkü ve Katalog No:28; Kazım Paşa Köşkü) tespit edilmiştir. Sadece 4 tanesinin rüzgârlıklı olduğu da görülmektedir (Bknz. Katalog No:2; Foskolo Mango Köşkü selamlık binası, Katalog No:17; Burhaneddin Efendi Köşkü, Katalog No:28; Kazım Paşa Köşkü ve Katalog No:30; Yelkencizade Köşkü).

Sözü edilen 30 adet konutun; pencereleri 26 tanesi ahşap kepenkliyken (%86.67), 4 tanesinde (%13.33) kepenk bulunmamaktadır (Şekil 6.5). Kepenkler, yapıları yazın sıcaktan, kışın soğuktan korumakla birlikte, bir nevi güvenlik de sağlamaktadırlar.

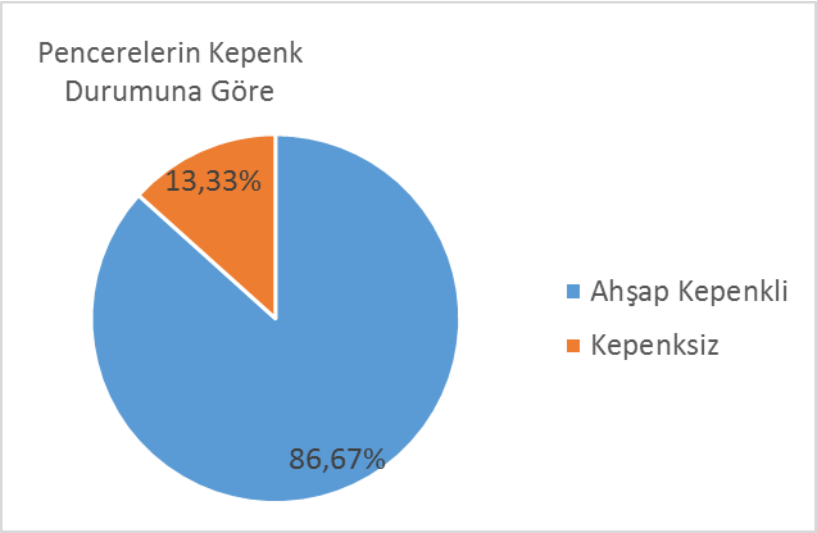

Şekil 6.5 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Kepenk Durumuna Göre Dağılımı

Pencerelerin formlarına bakıldığında; 23 tanesinin dikdörtgen formlu (%76,67), 1 tanesinin ise (%3.33) kemerli olduğu görülmektedir. 6 tanesi (%20) her iki formdan pencere örnekleri barındırdığı için karmadır (Şekil 6.6).

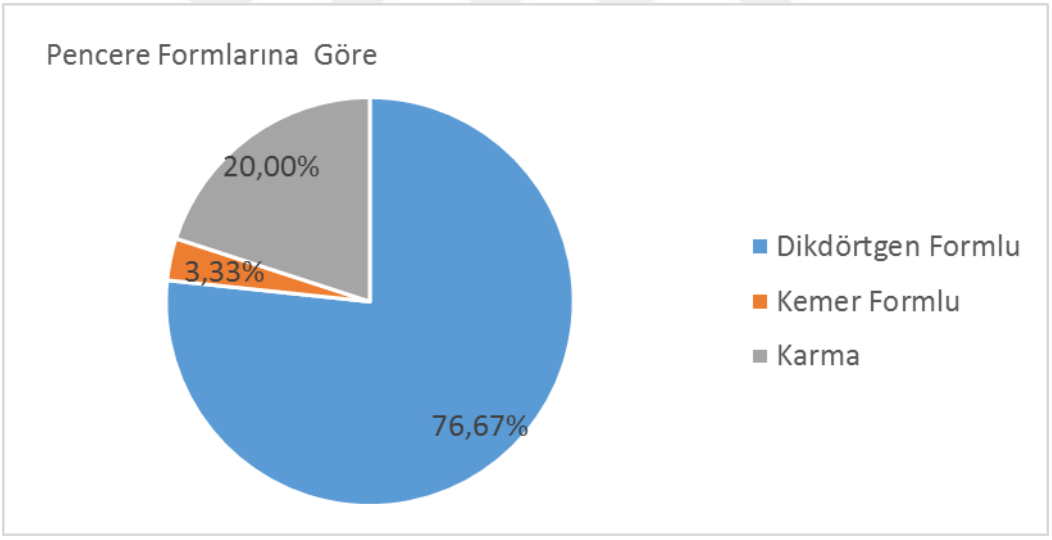

Şekil 6.6 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Formlarına Göre Dağılımı

Bölüm 4.1'de incelenen binaların 13 tanesi giyotin pencereye sahipken (%43.33), 7 tane pencere ise kanatlıdır (%23.33). Geri kalan 10 tanesi ise ahşap kepenklerle kapalı olduğu için mevcut durumları tespit edilememiştir (Şekil 6.7).

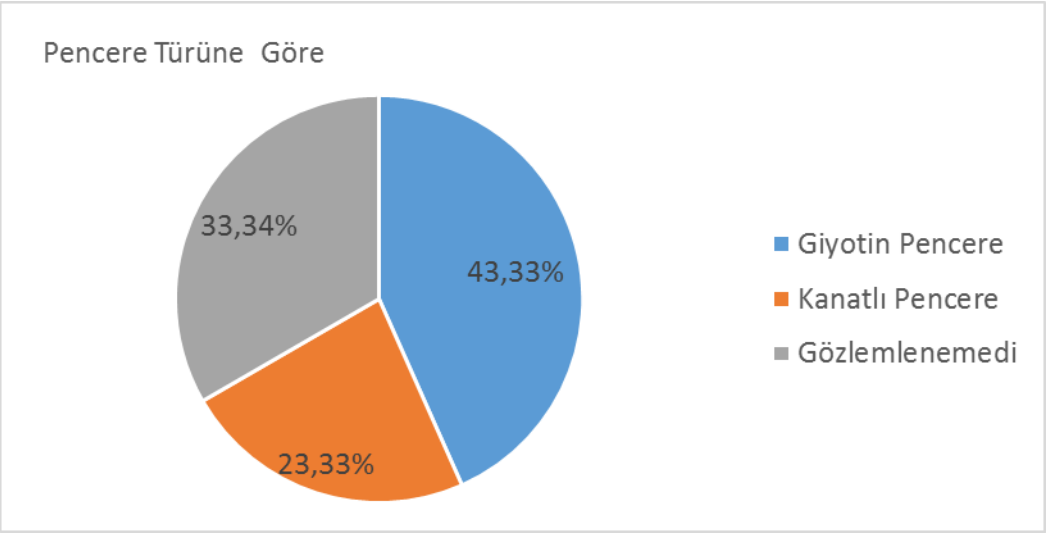

Şekil 6.7 Nizam Mahallesi'ndeki Konut Pencerelerinin Türlerine Göre Dağılımı

Mevcut binaların sadece 4 tanesinde (%13.33) ise çatı penceresi bulunmaktadır (Bknz. Katalog No:19; Ağasi Efendi Köşkü, Katalog No:27; Stefanidis Köşkü, Katalog No:28; Kazım Paşa Köşkü ve Katalog No:30; Yelkencizade Köşkü).

Bu konutların 15 tanesinde (%50) çıkmalar sadece balkon formundadır. 3 tanesinde (%10) çıkma cumba şeklinde iken, 8 tane (%26.67) örnekte her iki seçenek de görülmektedir. Çıkmalar günlük hayatın sokağa açılmasını sağlayan önemli unsurlardandır. İçe dönük hayatın terk edilmeye başlandığı bu dönemlerde balkonlar, yaz mevsimlerinde günlük hayatın yaşandığı başlıca mekanlardan sayılmaktadır. Konutların 4 tanesinde (%13.33) kule (Bknz. Katalog No:23; Hacopulo Köşkü), 3 tanesinde (%10) ise cihannüma (Bknz. Katalog No: 27; Stefanidis Köşkü) bulunmaktadır (Çizelge 5.10).

Bütün bu veriler ile birlikte, Büyükada'nın Nizam mahallesinde bulunan ve 19. Yüzyıl dönem özelliklerini yansıtan konutların değerlendirilmesi sonucu genel bir profil çizebilmek mümkündür. Çoğunluğun sayfiye konutu olarak değerlendirildiği bu binaların büyük oranda ayrık nizam ve bahçe içinde, birden fazla girişinin bulunduğu ve girişlerin genelde sokağa paralel olan giriş cephesinden olduğu tespit edilmiştir. Yüksek bahçe duvarları veya yüksek girişli binalar sokak kotundan ve insan ölçeğinden koparılmıştır. Bu durum sayfiye konutlarında dışarı açılma gibi yeni özelliklere rağmen yine de günlük hayatın mahremiyetini koruma olarak yorumlanabilir. Çoğu bina adanın eğimini kullanarak yapıldığından cephelerden farklı kat sayılarına sahip olmakla birlikte

birçok giriş ev hayatının bahçeye taşmasına örnek teşkil etmektedir. Binaların yarısından fazlasında bulunan çıkma ve balkonlar özellikle yazın nefes alınacak yerler olması ve sokağa hakimiyet açısından önemlidir. Yine cihannümalar adanın doğal güzelliklerini izlemek ve günlük hayat içerisinde bu imkanı yakalayabilmek adına binalar için bir ayrıcalık sağlamaktadır. Yazlık konut olarak kullanılan bu binaları kış şartlarından koruyabilmek için pencereleri ahşap kepenklerle örtülmüştür.

Nizam Mahallesi genelinde bu özellikler görülmesine rağmen, bununla birlikte diğer mahalle olan Maden Mahallesi'nde de bezeme olarak çeşitli ve yoğun örnekler görülmektedir. Bunlardan en dikkat çekici olanlarının görselleri bu çalışma kapsamına dâhil edilmiştir.

Maden Mahallesi'nin ana caddelerinden biri olan Yılmaztürk Caddesi üzerinde bulunan Abdülkadir Efendi Köşkü, Çehreli Köşkü, Usulcuoğlu Köşkü ve diğer konut örnekleri Nizam Mahallesi'nde incelenen konutlarla benzer özellikler göstermektedirler. Bahçe içinde bulunan bu konutların hepsi yüksek girişli olmakla birlikte, girişleri genellikle ön cephe ortasında yer almaktadır (Şekil 6.8, Şekil 6.9, Şekil 6.10). Abdülkadir Efendi Köşkü'nde çatı katı pencerelerinin sivri kemer formu dışında (Şekil 6.8), örneklerde dikdörtgen formlu pencereler ahşap kepenklerle örtülmektedir.

Şekil 6.8 Yılmaztürk Caddesi'nde bulunan Abdülkadir Efendi Köşkü

Bezeme gruplarının balkon korkuluklarında görülmesi ortak bir durumdur. Bunun yanı sıra Çehreli Köşkü'nde balkon saçaklarında bulunan ahşaptan oyma kafes görünümlü süsleme özelliği diğer örneklerden ayırt edicidir (Şekil 6.9). Çıkmalar örneklerin genelinde balkonlarda görülmekte, Usulcuoğlu Köşkü'nde birinci kat balkonu cephe boyunca devam etmektedir (Şekil 6.10). Geniş saçaklar çeşitli bezeme öğelerinin görüldüğü payandalarla taşınmaktadır.

Şekil 6.9 Yılmaztürk Caddesi'nde bulunan Çehreli Köşkü

Şekil 6.10 Yılmaztürk Caddesi'nde bulunan Usulcuoğlu Köşkü

Maden Mahallesi'nde de kuleli konut örneği bulunmaktadır (Şekil 6.11). Birinci katın ön cephesinde bulunan geniş teras kuleyle birleşmekte ve cephe boyunca devam etmektedir.

Şekil 6.11 Yılmaztürk Caddesi'nden Konut Örneği

Kumsal Sokak No:29'da bulunan konut, zengin Art-Nouveau cephe süslemelerine sahiptir (Şekil 6.12). Genel sayfiye köşklerinde görüldüğü üzere, bahçe içinden ulaşılan yüksek giriş cephe ortasında yer almaktadır. Dikdörtgen ve kemerli pencere formlarının görüldüğü cephe düzeninde ortada giriş sahanlığı ve üzerinde balkon yer almaktadır. Sahanlık ve balkon saçakları Art-Nouveau üsluba uygun iç içe geçmiş dairelerle bezenmiştir. Kırma çatı formunun ortasından yükselen eğrisel formlu ikinci çatı, diğer örneklerden ayrılan bir özelliğidir.

Şekil 6.12 Kumsal Sokak'ta Bulunan Konut Örneği

Yılmaztürk Caddesi'nde bulunan Sabuncakis Köşkü ise, farklı özellikleri ile dikkat çekmektedir (Şekil 6.13). Neo-Klasik üslupta inşa edilen köşkün cephe süslemelerinde masonluğa ait birtakım semboller bulunmaktadır. Köşkün zemin katı sokak kotundan aşağıda olduğu için, yapıya bir köprü yardımıyla birinci kattan girilmektedir. Dıştakilerin köşeli, içeridekilerin yuvarlak olduğu dört sütunun taşıdığı giriş sahanlığıyla ulaşılan giriş kapısı binanın ön cephesinde ve tam ortada yer almaktadır. Giriş sahanlığının üçgen alınlığının ortasında bulunan göz figürü oldukça dikkat çekicidir. Bu özelliği sayesinde köşk, "Gözlü Ev" olarak da bilinmektedir. Giriş sahanlığının iki tarafından başlayan balkon cephe boyunca devam etmektedir. Soğan kubbeli kulesi, bir dönem

mevcut olmayıp, yapının geçirdiği restorasyon sonucu yeniden eklenmiştir. Bütün bu farklı mimari üslup ve bezemeleriyle gerek Nizam mahallesinde incelenen konutlardan, gerekse Maden mahallesinden verilen örneklerden farklılık göstermektedir.

Şekil 6.13 Yılmaztürk Caddesi'nde bulunan Sabuncakis Köşkü

Maden Mahallesi'nde de bugüne kadar mimari kimliğini korumayı başarmış çoğunluğu bahçe içinde, yukarıda incelenen örnekler gibi yapılar görülmektedir. Ancak bu bölgede zamanla yıkılarak yerine yapılmış olan bitişik nizam apartman tipi evlerin çokluğu ya da yerinde mevcut olan ancak kullanılmadığı için bakımsızlaşmış yapıların fazlalığı, tez çalışmasında Nizam Mahallesi'nin seçilmesinde etkili olan nedenlerdendir.

BÖLÜM 7

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın ikinci bölümünde de bahsedildiği üzere, antik dönemden beri varlıklarını sürdüren Marmara takımadaları, insanların çeşitli sebeplerle de olsa her zaman kullandıkları yerler olmuşlardır. Kimi zaman sürgün yeri, kimi zaman ise ana karada bulunan tehlikelere karşı sığınma yerleri olarak değerlendirilmişlerdir. 19. yüzyılda ulaşım sorununun çözülmesiyle bambaşka bir kimliğe bürünen adalar, artık insanların hayatlarını geçirmek için tercih ettikleri özel yerler olmuşlardır. Toplumsal yapıdaki değişiklikler, adalarda inşa edilen yapı tipolojisini değiştirmiş ve mimari üslupların da çeşitlenmesine sebep olmuştur.

Bu adalar içerisinde en büyük ve en kalabalık olma özellikleriyle dikkat çeken Büyükada ve özellikle Nizam Mahallesi, 19. yüzyıl mimari üsluplarının en çarpıcı örneklerini birarada görebilme imkanı sağlamaktadır. Bu bakımdan adeta bir açıkhava müzesi görevini üstlenmiştir. Başta Art-Nouveau olmak üzere Rokoko, Barok, Neoklasik gibi üslupların çeşitli örnekleri yan yana sokakları süslemektedir. Tez çalışmasında incelenen konutlar bu üslupların yoğun olarak sergilendiği örneklerdir. Bu konutlar Avrupalı ya da Batı'ya özenen sahipleri ile yabancı mimarların ortak beğenileri sonucu yapılmıştır. Eski zamanların gelenekselci tavırlarından uzak, sokağa ve doğaya açılan balkonların, bahçelerin olduğu, binaların hava almasına ve ev içindeki hayatın dışarı taşmasına olanak veren açık sofaların tercih edildiği, odaların merkezi bir alana açılmayıp yanyana dizildiği konutlar, çeşitli üslup bezemeleriyle süslenmiş ve zaman zaman yıkılıp yeniden yapılsalar dahi kimliklerini kaybetmeden günümüze kadar ulaşmayı başarmışlardır.

Sonuç olarak, Büyükada Nizam Mahallesi'ndeki 19. Yüzyıl konutlarının genellikle bodrum üzeri zemin+2 katlı olduğu; iç sofalı plan tipinin tercih edildiği; çoğunun bahçe içinde ve yüksek girişli konutlar olduğu; bezemelerin çatı alınlıkları, çatı ve balkon saçakları, pencere çerçeveleri ve payandalarda bulunduğu, bu süslemelerin Neo-Klasik, Art-Nouveau ve Barok üsluplarda yoğunlaştığı söylenebilir.

Ayrıca yapılan katalog çalışması; yapıların günümüz hallerinin belgelenmesi ve geçmiş zamanla karşılaştırılması sebebiyle arşivlerin güncel olmasına olanak sağlamaktadır. Bu durum sonucunda yapıların mimari kimlikleri geçmişten bugüne kayıt altında tutulmakta ve nesilden nesile aktarımı sağlanmaktadır. Bu çalışmalar, yapılarda yapılan usülsüz değişikliklerin tespiti, yanlışların düzeltilmesi ve gelecekte yapılacak olan restorasyon süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bakımından önemlidir.

KAYNAKLAR

[1] Schlumberger, G., (2000). Prens Adaları, İletişim Yayınları, İstanbul.

[2] Kuruyazıcı, H., (2011). Adalar, Binalar, Mimarlar, Adalı Yayınları, İstanbul.

[3] Freely, J., Adalar Müzesi Arşivi, Prens Adaları, Adalı Yayınları, İstanbul.

[4] Google Maps, Büyükada Haritası, https://www.google.com.tr/maps/place/B%C3%BCy%C3%BCkada/@40.85619 , 17 Ocak 2018.

[5] Saygın, D., (2014). XIX. Yüzyılda Büyükada'nın (Ada-yı Kebir) Sosyal ve Ekonomik Durumu, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

[6] Zorer, Y., (2005). Tarihi Gelişim Sürecinde Büyükada Meydanları, Büyükada Kültür Derneği Yayınları, İstanbul.

[7] Millas, A., (2014). Büyükada Prinkipo/ Ada-i Kebir, Adalı Yayınları, İstanbul.

[8] Günel, M., Marmara Takım Adalarından Kınalıada'nın Tarihsel ve Kültürel Değerlerinin İncelenmesi ve Koruma Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[9] Akpınar, S., (1984). Adaların Tarihi. Adaların Türk Turizmindeki ve Edebiyatındaki Yeri ve Önemi Semineri, İstanbul-Burgazada Lioness Kulübü Derneği, İstanbul.

[10] Aygün, N., "XIX. Yüzyıl Başlarında İstanbul Merkezli Osmanlı Deniz Taşımacılığı", Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 23: 01-52

[11] Adalar Belediyesi, (2018). Adalar İlçesi Nizam Mahallesi Adres Bilgi Paftası, İstanbul.

[12] Tuğlacı, P., (1995). Tarih Boyunca İstanbul Adaları, I. Cilt, Say Yayınları, İstanbul.

[13] Şimşek, M.S., (2011). İstanbul'un 100 Köşkü Ve Konağı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul.

[14] Şahinalp, S., (1978). Büyükada Ahşap Evleri (NizamBölgesi), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul.

[15] Zaloğlu, N., (1989). Marmara Takımadalarından Büyükada'da Korunması Gerekli Yapılar Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : İrem TUTUMLU

Doğum Tarihi ve Yeri : 12/11/1986

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : irem_tutumlu@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	**Alan**	**Okul/Üniversite**	**Mezuniyet Yılı**
Lisans	Mimarlık	Yıldız Teknik Üniversitesi	2009/2010
Lise	-	Özel Şişli Terakki Lisesi	2003/2004

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	**Firma/Kurum**	**Görevi**
2016 - 2018	SEGMİM Mim. Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti.	Mimar
03 - 09 2014	İNKA Bilişim Hizmetleri ve Yapı Tasarım Uyg. Ltd. Şti.	Mimar

YAYINLARI

Makale

[1] Tutumlu, İ., (2011). “Türk Olmayı Öğreniyorum – Bir Ululaştırma Projesi Olarak Halkevleri”, Mimarlık&Dekorasyon Dergisi, 204.

[2] Tutumlu, İ., (2011). “Çağdaş Türkiye Mimarlığı – Vedad Tek”, Mimarlık&Dekorasyon Dergisi, 205.